

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis Universa, Complectens Omnia Morum Præcepta, Et Principia Decisionis Omnium Conscientiæ Casuum, Suis Quæque Momentis Stabilita

Ad usum Parochorum, & Confessariorum

Continens Tractatus De Obligationibus Specialibus Certorum Statuum, De
Sacramentis In Genere, Et In Specie, Et De Censuris Et Irregularitatibus

Antoine, Paul-Gabriel

Ingolstadii, MDXXXIV.

VD18 90392167

Tractatus de Pœnitentiæ Sacramento.

urn:nbn:de:hbz:466:1-41032

TRACTATUS

DE

POENITENTIÆ SACRAMENTO.

PŒNITENTIA sumitur vel pro virtute, vel pro Sacramento. Sumpta pro virtute est virtus inclinans peccatorem ad dolorem ac detestationem de peccato commisso, quatenus est offensa Dei, & ad efficacem propositum vitandi peccatum, & satisfaciendi Justitiæ divinæ. Est aliqua Justitiæ commutativæ species; nam qui per suum peccatum injuriam Deo intulit, debet eam per satisfactionem compensare, si non ad æqualitatem, cujus est incapax, saltem quantum potest & Deus exigit. Actus virtutis Pœnitentiæ sunt Contritio & Satisfactio, de quibus infra.

Pœnitentia sumpta pro Sacramento, ut hic sumitur, est Sacramentum à Christo institutum ad remittenda peccata post Baptismum commissa, per actus pœnitentis & absolutionem Sacerdotis. Esse necessariam necessitate medi in re vel in voto, constat ex Joan. 20. *Quorum remisistis peccata, &c.* & ex Trid. *sess. 14. c. 2.*

III. CAPUT

CAPUT PRIMUM.

De Materia Sacramenti Pœnitentiæ.

Duplex est, remota & proxima. Materia remota, & circa quam destruendam versatur, sunt omnia peccata post Baptismum admissa: Materia proxima, & ex qua componitur, sunt Actus pœnitentis, nempe Contritio, perfecta vel imperfecta, Confessio & Satisfactio; quæ partes materiales dicuntur ex Trid. sess. 14. can. 4. *Si quis negaverit ad integram & perfectam peccatorum remissionem requiri tres actus in pœnitente, quasi materiam Sacramenti Pœnitentiæ, videlicet Contritionem, Confessionem, & Satisfactionem, quæ tres Pœnitentiæ partes dicuntur, Anathema sit.* Differt tamen satisfactio actualis ab aliis, quòd sit tantùm pars integralis: nam datur absolutio, & hoc Sacramentum conficitur & confert gratiam justificantem ante satisfactionem impletam; at nulla res potest esse sine tota sua essentia: Contritio verò & Confessio sint partes essentielles. Satisfaciendi tamen propositum necessariò requiritur in Contritione.

ARTICULUS PRIMUS.

De Contritione.

Q. I. **Q**uid est Contritio & quotuplex?

Resp. I. **Q** Contritio genericè sumpta est
X. 2 ani;

animi dolor ac detestatio de peccato commisso, cum proposito non peccandi de cætero. Trid. sess. 14. c. 4. ut autem valeat ad remissionem mortalium sive intra, sive extra Sacramentum, necessariò debet esse interna, supernaturalis, universalis, efficax, & appetitiuè summa.

Resp. II. Dividitur in perfectam & imperfectam. Contritio perfecta est ea quæ concipitur ex actu seu motivo charitatis perfectæ: unde est dolor ac detestatio de peccato commisso, cum proposito non peccandi de cætero, propter Deum supra omnia dilectum propter se, hoc est propter infinitam amabilitatem suam, seu perfectiones absolutè spectatas. Imperfecta, quæ Attritio dicitur, est ea quæ ex alio motivo supernaturali, quàm charitatis concipitur, ut ex peccati turpitudine, vel ex gehennæ & pœnarum metu. *Trid. sup.* Quare differunt specie, cum habeant diversa motiva: differunt etiam ex parte effectûs; nam perfecta Deo reconciliat extra Sacramentum cum ejus voto, non imperfecta: quoad cætera conveniunt.

Q. 2. *An Contritio perfecta semper justificat extra Sacramentum, per modum scilicet dispositionis ultimæ, licet non sine voto Sacramenti?*

Resp. Aff. Prob. 1. Ex Ezech. 18. *Si impius egerit pœnitentiam, &c. vitâ vivet.* 2. Ex Trid. sess. 14. c. 4. *Docet etsi Contritionem hanc aliquan-*

quando charitate perfectam esse contingat, hominemque reconciliare priusquam hoc Sacramentum actu suscipiatur; ipsam nihilominus reconciliationem ipsi contritioni, sine Sacramenti voto quod in illa includitur, non esse adscribendam. 3. Quia S. Pius V. & Greg. XIII. damnarunt hanc Baii propos. Per Contritionem etiam cum charitate perfectâ, & cum vero voto percipiendi Sacramentum, non remittitur crimen extra casum necessitatis aut martyrii sine actuali susceptione Sacramenti.

Imò quilibet actus charitatis perfectæ, quem Contritio perfectâ includit, & qui dicitur contritio virtualis, absolutè sufficit extra Sacramentum ad justificationem, sine dolore & proposito formali, ut constat 1. Ex Script. Prov. 8. Ego diligentes me diligo. Joan. 14. Qui diligit me, diligetur à patre meo; & ego diligam eum, &c. 2. Ex Patribus id passim asserentibus. 3. Quia damnatæ sunt hæ Baii propositiones. 32. Charitas illa, quæ est plenitudo legis, non est semper conjuncta cum remissione peccatorum. 70. Homo existens in peccato mortali, potest habere veram charitatem. 4. Quia perfectâ Dei dilectio est perfectâ conversio ad Deum. Tamen actus charitatis perfectæ non reconciliat hominem Deo sine voto Contritionis & Sacramenti, quod in illo virtualiter & implicite includitur, nec sine obligatione eliciendi postea Contritionem formalem de iisdem mortalibus jam remissis, & eadem confitendi.

Q. 3. *An Contritio est necessaria?*

Resp. I. Contritio formalis vel virtualis sufficiens ad remissionem peccati mortalis est necessaria necessitate mediæ ad salutem. Prob. 1. Ex Luc 13. *Nisi pœnitentiam habueritis, omnes similiter peribitis.* & Act. 3. *Pœnitimini & convertimini ut deleantur peccata vestra.* 2. Ex Trident. sess. 4. cap. 1. & c. 4. Ratio est; quia sine illa, etiam inculpate ommissa, obtineri nequit remissio peccati mortalis, nec proinde salus. Contritio autem sufficiens ad remissionem mortalium est Contritio perfecta, vel Attritio, ex amore Dei inchoato seu imperfecto cum Sacramento, ut infra dicam.

Dixi, vel *virtualis*, quia actus charitatis perfectæ sufficit ad justificationem, etiam sine dolore formali, & esse potest in eo qui non cogitat de peccatis; estque pœnitentia virtualis; quia efficaciter ad Contritionem movet eum, qui de peccatis cogitat, & habet vim reconciliandi cum Deo extra Sacramentum.

Resp. II. Contritio formalis est etiam necessaria necessitate præcepti; nam extat præceptum speciale divinum eliciendi Contritionem formalem; ut constat ex Matth. 4. & Act. 2. *Pœnitentiam agite.* 2. Omnia media ad salutem necessaria, & ratione sui à Deo præcipiuntur: at contritio formalis est medium à Deo constitutum & necessarium ad reconciliationem cum eo, ut docet Trid. sess. 4. c. 4. *Fuit quovis tempore ad impetrandam veniam peccato-*

cato-

eatorum hic Contritionis motus necessarius. 3. Ra-
tione sui præcepta est lege cuiusdam justitiæ
ad Deum, ex qua tenemur, quantum in no-
bis est, resarcire injuriam Deo illatam, modo
ex naturâ rei convenienti, & à Deo instituto,
qualis est dolor & propositum efficax. Hinc
peccator qui elicit actum charitatis perfectæ,
tenetur adhuc Contritionem formalem elice-
re; & omisio Contritionis præceptæ est spe-
ciale peccatum contra virtutem pœnitentiæ.

Q. 4. Quando nam præceptum Contritionis
obligat?

Resp. Tenemur jure divino & naturali ad
non differendam, saltem notabiliter, Contri-
tionem sufficientem ad justificationem post
mortale admissum, ita ut notabilis eius dilatio
sit novum peccatum mortale. Prob. 1. Ex Ec-
cli. 5. Non tardes converti ad Dominum, & ne
differas de die in diem; subito enim veniet ira illius,
& in tempore vindictæ disperdet te. 2. Ex Patri-
bus, qui passim longam pœnitentiæ dilatio-
nem graviter increpant. 3. Notabilis dilatio
contritionis, quæ à Deo statuta est ad satisfa-
ciendam eius offensæ, eiusque amicitiam re-
cipiendam est graviter iniuriosa Deo: nam est
violatio iuris divini exigentis reparationem
iniuriæ Deo illatæ sine notabili mora. Idem
quippe ius obligans ad compensationem in-
juriam, simul obligat ad illam non differendam
saltem notabiliter, ut patet in iniuriis humanis.

Præterea tempore notabili non curare de reconciliatione cum Deo ineunda, & permanere voluntariè in inimicitia Dei, dum ab eo sollicitaris ad redeundum in gratiam, est secundum æstimationem prudentum virtualiter amicitiam divinam contemnere. 4. Gravis est inordinatio voluntariè notabili tempore se iungi, & habitualiter averti à fine ultimo, ut rem magis ex morali quodam iudicio, quam ex subtili disquisitione expendenti facile patebit. 5. Per talem dilationem peccator exponit se periculo labendi in novum peccatum; nam ex communi Patrum & Doctorum doctrina, homo non potest diu in peccato mortali versari, quin iterum in novum mortale incidat. *Peccatum quod pœnitentia non diluit, ipso suo pondere mox ad aliud trahit.* ait S. Greg. 1. 25. Mor. c. 9. Hinc illud Eccli. 3. *Peccator adficiet ad peccandum.* Et verò (ut ait Delugo) hæc est voluntatis natura, ut quisque operetur iuxta id quod amat & intendit, nec diu eligere possit media difficilia ad finem alium, quem minus amat. Quare notabilis dilatio Contritionis est peccatum mortale contra virtutem pœnitentiæ, & contra charitatem verantem contemptum quemlibet divinæ amicitia. Quænam autem dilatio hæc notabilis censeatur, ut sufficiat ad mortale, ex morali iudicio æstimandum est, opportunitate, periculis, tentationibus, & aliis circumstantiis spectatis.

Cœterum secundum omnes Contritionis
præ-

præceptum obligat per se in quovis probabili periculo mortis; quia cum post mortem observari nequeat, homo se committeret periculo illud non observandi. Per accidens vero obligat quoties quis Sacramentum aliquod vult ministrare, vel suscipere; quia ex virtute Religionis tenetur sancta sanctè tractare, & proinde sibi comparare statum gratiæ. Item quando necessaria iudicatur ad superandam tentationem, vel avertendam calamitatem publicam.

Resp. II. Quisque tenetur lege naturali divinâ elicere Contritionem perfectam in articulo mortis. Ita communius; quia recta ratio dicitur in negotio salutis æternæ, eo tempore quo exacto defectus sit irreparabilis, adhibendam esse viam tutiorem, & omnem securitatem moraliter possibilem, qualis est omni adulto contritio perfecta: nam nemo cerò scit se immunem esse ab omni mortali, nec se liberandum esse per Contritionem imperfectam cum Sacramento; quia potest tibi deesse Baptismus, sine quo nemo est capax alterius Sacramenti; posset Confessarius non esse ritè ordinatus, caruisse intentione necessariâ, &c. Nec satis est elicere amorem Dei perfectum dum occurrunt animo peccata; nam tunc ex præcepto elici debet Contritio formalis, ut dixi.

X 5

Q. 5.

Q. 5. An ad remissionem venialium, etiam in justo, requiritur aliqua pœnitentia seu displicentia, ac retractatio vel formalis, vel saltem virtualis?

Resp. Aff. Ita commun. cum S. Thom. 3. p. q. 87. a. 1. Prob. 1. ex Script. quæ asserit indistinctè & generaliter Contritionem esse necessariam ad remissionem peccatorum. 2. Ex S. Aug. Epist. 48. Nec quemquam putes à quocumque seu magno seu parvo peccato ad correctionem sine Pœnitentiâ posse transire. & Serm. 1. in Psal. 58. Iniquitas omnis parva magna fit, puniatur necesse est, aut ab ipso homine pœnitente, aut à Deo vindicante: nam & quem pœnitet, punit seipsum ... Non potest impunitum relinqui peccatum. 3. Sapientiæ & iustitiæ divinæ planè convenit, ut omnis Dei offensa propriâ voluntate admiffâ sine retractatione ac displicentiâ saltem virtuali non remittatur. Ergo rectè creditur Deus, qui connaturalem rerum exigentiam ac convenientiam semper servat, statuisse ut peccata etiam venialia non condonarentur sine aliqua eorum pœnitentia saltem virtuali: quæ consistit in actu supernaturali virtutis alicujus, vi cuius displiceret illud peccatum si memoriâ occurreret.

Q. 6. Quenam Contritio requiritur & sufficit ad justificationem in Sacramento Pœnitentiæ?

Resp. I. Ad valorem & effectum Sacramenti requiritur contritio formalis, interna, superna.

pernaturalis, universalis respectu mortalium, efficax & appetitativè summa. Itaque debet esse. 1. Formalis, qualis generatim descripta est, nempe quæ sit animi dolor ac detestatio formalis de peccatis commissis cum proposito non peccandi de cætero, ex Trid. sess. 14. cap. 4. nam Contritio est pars necessaria Sacramenti, ex can. 4. Item saltem in praxi requiritur, præter dolorem, etiam propositum formale & expressum; nam non est certum sufficere virtuale: imò Florentinum explicando Contritionem requisitam, expressè commemorat dolorem & propositum, & illa tanquam duo requirit. Et à Tridentino Contritio definitur, *Animi dolor ac detestatio de peccato commisso, cum proposito non peccandi de cætero.* At definitur per partes essentielles, alioqui dolor & detestatio non essent etiam partes essentielles: nam Concilium tam requirit simpliciter propositum, & particula *cum* significat conjunctionem, &c. Hinc non sufficit perfecta dilectio, quia non est Contritio formalis, sed solum virtualis.

2. Interna, ex Joel. 2. *Scindite corda vestra,* nam est animi dolor.

3. Supernaturalis, hoc est facta motivo supernaturali per auxilium gratiæ. Ex Trid. sess. 6. can. 3. *Siquis dixerit sine præveniente Spiritus Sancti inspiratione, atque ejus adjutorio, hominem credere, sperare, diligere, aut pœnitere posse sicut oportet, ut ei justificationis gratia conferatur*

tur, anathema sit. Et verò dispositio debet esse proportio nata formæ, & ejusdem ordinis cum illa: forma autem, nempe gratia sanctificans, est supernaturalis: ergo contritio, quæ est dispositio ad illam, debet quoque esse supernaturalis.

4. Universalis, ita ut dolor se extendat ad omnia mortalia admittenda, & adsit propositum omnia omnino mortalia, in posterum vitandi, propter motivum omnibus etiam obliis commune, ex Ezech. 18. *Si impius egerit pœnitentiam ab omnibus peccatis suis quæ operatus est, & sustodierit omnia præcepta mea, vitâ vivet: nam unum mortale non potest remitti sine omnibus aliis, cum per quodlibet avertamur à Deo, & nullum remittatur sine infusione gratiæ sanctificantis, quæ est impossibilis cum omni mortali: ergo ut Contritio valeat ad remissionem mortaliæ, debet valere ad remissionem omnium. Non potest autem valere ad remissionem omnium mortaliæ, nisi virtualiter saltem & implicite ad omnia se extendat, per rationem omnibus communem, ut patet. Hinc Conc. Gener. Later. 2. c. 22. ait: *Falsam pœnitentiam esse constat, cum spretis pluribus, de uno solo pœnitentia agitur, aut cum sic agitur de uno, ut non discedatur ab alio. Unde scriptum est, (qui totam legem observaverit, offendat autem in uno, factus est omnium reus) scilicet quantum ad vitam æternam: sicut enim si peccatis es-**

set

set omnibus involutus, ita si in uno tantum maneat, eterna vitæ janua non intrabit, &c.

5. Efficax & absoluta, ita ut excludat omnem affectum ad quodvis mortale, ex Trid. c. 4. & contineat propositum firmum servandi omnia mandata, & adhibendi omnia media ad fugam peccati, & mandatorum observationem necessaria, cujusmodi sunt destructio causarum peccati, fuga occasionis proximæ, cupiditatum ac sensuum mortificatio, oratio crebra, &c. nam Trident. sess. 14. c. 4. requirit propositum non peccandi de cætero, hoc est, nunquam peccandi, ideóque semper servandi omnia mandata saltem graviter obligantia. Præterea vera pœnitentia seu contritio est vera conversio cordis ad Deum: quæ non potest esse sine odio efficaci peccati, & amore efficaci justitiæ, ex Trid. sess. 14. cap. 4. *Declarat S. Synodus hanc Contritionem (necessariam quovis tempore ad impetrandum veniam peccatorum) non solum cessationem à peccato, & vitæ novæ propositum, & inchoationem, sed veteris etiam odium continere, juxta illud Ezech. 18. projicite à vobis omnes iniquitates vestras, in quibus prævaricati estis; & facite vobis cor novum & spiritum novum.*

Ad efficaciam Contritionis pertinet etiam voluntas faciendi quidquid Deus requirit ad destructionem peccati, nempe confitendi, satisfaciendi, &c.

6. Appretiativè summa, ita ut homo oderit ac de-

ac detestetur peccatum supra omnia alia mala, sitque paratus omni bono carere, & quodvis malum pati, potiusquam peccare mortaliter, & Dei amicitiam rebus omnibus præferat. Nam Contritio necessaria ad justificationem est conversio ad Deum ex toto corde, totalitate appetitionis juxta illud Joël. 2. *Convertimini ad me in toto corde vestro.* & Deut. 4. *Cum quaesieris Dominum Deum tuum, inveni eum; si tamen toto corde quaesieris, & totâ tribulatione animæ.* Enimverò sicut Deus est summum bonum, ideóque supra omnia diligendus: ita peccatum, quod est Dei offensa, & ejus amicitia ac possessione privat hominem, est summum malum, ideóque summè detestandum ac vitandum.

7. Ut sit cum spe veniæ conjuncta vide Trid. Porro Contritio debet esse talis reipsâ, & non solum opinione: nam ex Trid. sess. 14. c. 3. & can. 4. est pars Sacramenti Pœnitentiæ. At pars Sacramenti realis & veri, debet esse vera & realis, & non tantum existimata; nostra enim existimatio nihil ponit in re: cum ergo res esse nequeat sine omnibus suis partibus essentialibus veris, nec etiam Pœnitentiæ Sacramentum potest esse sine aliqua Contritione vera, qualis à Deo requiritur.

Resp. II. Ad justificationem in Sacramento Pœnitentiæ obtinendam requiritur insuper, ut talis Contritio includat aliquem Dei amorem; non tamen qui extra Sacramentum justificet.

Prob.

Prob. 1. ex Trid. sess. 6. c. 6. ubi agens de
 dispositionibus ad justificationem in Baptismo
 requisitis sic ait: *illumque tanquam omnis justi-*
tiae fontem diligere incipiunt; ac propterea mo-
ventur adversus peccata per odium aliquod & de-
testationem, hoc est, per eam Pœnitentiam, quam
ante Baptismum agi oportet. Quanto magis
talis amor requiritur in Sacramento Pœniten-
tiae, quæ ex Trid. est laboriosus Baptismus. 2.
 Auctoritate Cleri Gallicani an. 1700. ita do-
 centis: *Et quidem de dilectione Dei, sicut ad Sa-*
cramentum Baptismi in Adultis, ita ad Sacra-
mentum Pœnitentiæ quæ est laboriosus Baptismus,
requisita, ne necessariam Doctrinam omittamus,
hec duo imprimis ex S. Synodo Tridentina, mo-
nenda & docenda esse duximus. Primum, ne quis
putet in utroque Sacramento requiri ut præviam
Contritionem eam, quæ sit charitate perfecta, &
quæ cum voto Sacramenti, antequam actu suscipia-
tur, hominem Deo reconciliet. Alterum, ne quis
putet, in utroque Sacramento securum se esse, si
præter Fidei & Spei actus, non incipiat diligere
Deum tanquam omnis justitiæ fontem. Neque
verò satis adimpleri potest utrique Sacramento
necessarium vitæ novæ inchoandæ, ac servandæ
mandata divina propositum, si pœnitens primi &
maximi mandati, quo Deus toto corde diligitur,
nullam curam gerat; nec sit saltem animo ita præ-
parato, ut ad illud exequendum, divinâ opitulante
gratiâ, se se excitet ac provocet. 3. Quia ex
 Script. Patribus, & Conc. Trid ad justificatio-
 nem

nem omnem Adulti requiritur vera conversio ad Deum: at conversio vera ad Deum includit aliquem Dei amorem. Et verò homo non potest ab inordinato amore creaturæ; in quâ suum finem ultimum ponebat, converti ad Deum, nisi in Deo suum finem ultimum constituat, illumque magis quam omnes creaturas amet; ideòque supra omnia amet, saltem ut suum summum bonum. 4. Dispositio ad reconciliationem in Sacramento requisita, debet esse medium huic obtinendæ accommodatum, quod non præsupponat necessariò effectum Sacramenti. At talis est Attritio cum aliquo Dei amore appetitivè summo, qui non sit charitas perfecta, cum hæc sola reconciliet extra Sacramentum. 5. Ubi agitur de valore Sacramenti non licet sequi opinionem probabilem tantum, relictâ tutiore: at sententia asserens necessitatem amoris Dei non per se justificativi est saltem tutior, ut patet; & negans non est certa, ut constat tum ex dictis; tum quia Alex. VII. æquè vetuit utramque censurâ notari, impugnaturque à multis. Ergò in praxi non licet opinionem negantem sequi.

Resp. III. Contritio necessariò debet elici ante absolutionem: alicui absolutio, quæ est forma, non applicaretur materiæ essentiali, quæ sunt Contritio & Confessio, & sic Sacramentum nullum esse: & absolutio inanis; nam sine pœnitentiâ non remittuntur peccata.

Imò

Imò monendi sunt Pœnitentes, ut Contritionem Confessione semper præmittant: tum quia alioqui periculum esset, ne ante absolutionem non eliceretur: tum quia secundum aliquos Confessio manare debet ex contritione, ut sit accusatio dolorosa, aliàs futura mera peccatorum historica narratio, & ut reddat Contritionem sensibilem. Unde monent pœnitentem qui sine Contritione Confessus fuisset, debere post Contritionem elicitam dicere, ego me accuso de peccatis declaratis, vel confessario quærenti an non se iterum accuset de peccatis illis, respondere, ita. nam ubi agitur de Sacramentorum valore tenemur sequi partem tutiorem, quamvis esset minus probabilis. Ob hanc rationem in praxi elici debet contritio ex intentione Confessionis, vel absolutionis; & qui nihil cogitans de Confessione Contritionem elicit, debet aliam denuò elicere; quia hoc est tutius, & probabile est id requiri, ut aliqui docent: tum quia pars debet referri ad compartem, & illi moraliter uniri, ut totum cum illa constituat: tum quia Contritio sine relatione ad Sacramentum non esset actio Sacramentalis. Et quamvis fortè contrarium, quod docet Delugo, esset probabilius, tamen non est omnino certum.

Not. In praxi requiritur nova Contritio, quoties datur nova absolutio: quia oppositum non est omnino certum, & nova forma exigit novam materiam proximam. Quare

Tom. III.

Y

si quis

si quis statim post absolutionem recordans mortale, illud addat, debet ante novam absolutionem renovare Contritionem.

Resp. IV. Attritio concepta ex metu gehennæ includens amorem Dei appetitativè summum, etsi non perfectum, cum spe veniæ, sufficit absolutè ad justificationem in Sacramento impetrandam, si habeat alias conditiones suprâ requisitas.

Prob. Quia non requiritur Contritio charitate perfecta, quæ semper justificat extra Sacramentum: nam si requireretur, Sacramentum Pœnitentiæ in re susceptum nunquam peccatores reconciliaret; imò nec reconciliare posset, sed semper reconciliatos exigeret; cum contritio perfecta semper reconciliet. At absurdum est, quòd Sacramentum in re *pro fidelibus Deo reconciliandis à Christo institutum*, qualis est Pœnitentia, ex *Trid. sess. 14. can. 1.* nunquam reconciliare possit, sed semper exigat & supponat jam reconciliatos: nam absurdum est instituere medium ad aliquem finem obtinendum, quod semper necessariò præsupponat jam consecutionem finis. Deinde Sacramentum pœnitentiæ non esset Sacramentum nisi vivorum.

Cæterùm quoad praxim pœnitentes semper adducendi sunt ad eliciendam contritionem perfectam: tum quia est Actus Deo gratior & pœnitenti utilior, & qui supplebit defectus qui possent esse ex parte Ministri, vel sui,

fui, ut si non effet verè Baptizatus: tum quia Actus Charitatis sapissime in vita ex præcepto eliciendus est.

Q. 7. An est mortale confiteri solā venialia sine Contritione formali & efficaci saltem de aliquo?

Resp. Aff. Ita commun. Quia tunc redditur forma nulla, & Sacramentum nullum ac sine effectu, defectu materiæ essentialis. Contritio enim vera & efficax est pars materialis & essentialis Sacramenti. Est autem grave sacrilegium reddere voluntariè Sacramentum nullum & sine effectu; & gravis irreverentia facere, ut verba Christi ab eo instituta & ejus nomine debitè prolata, qualia sunt verba formæ, applicentur frustra & quasi irrisoriè. Non est tamen mortale non habere Contritionem de omnibus venialibus, quæ in Confessione dicuntur, modò habeatur de aliquo: quia id non est necesse ad valorem & affectum Sacramenti, cum unum veniale possit remitti sine alio, & gratia sanctificans possit subsistere cum venialibus. Nec tunc gravis irreverentia infertur Sacramento, cum aliunde ponatur materia valida; quamvis sit aliqua irreverentia & mendacium confiteri aliquod veniale, de quo non doleas; nam, ut ait Suárez, confitens peccatum, hoc ipso exercitè dicit se dolere de eo, & velle ab eo absolvi.

ARTICULUS II.

De Confessione.

NOTA. Confessio Sacramentalis est priorum peccatorum accusatio, facta Sacerdoti legitimo Judici, ad eorum remissionem virtute Clavium Ecclesiæ obtinendam. Ejus dotes 16. recensentur his versibus.

*Sit simplex, humilis Confessio, pura, fidelis,
Atque frequens, nuda, & discreta, lubens, ve-
recunda,*

*Integra, secreta, & lachrymabilis, accelerata,
Fortis, & accusans, & sit parere parata.*

Q. I. *An jure divino præcepta est Confessio Sacramentalis omnium & singulorum mortalium post Baptismum commissorum?*

Resp. Aff. Fide constat 1. Ex Joan. 20. *Quorum remiseritis peccata, remittuntur eis: & quorum retinueritis, retenta sunt.* Quibus verbis Christus confert Apostolis, & eorum in Sacerdotio Successoribus judiciariam potestatem remittendi peccata, & illa retinendi, exercendam rectè & prudenter: at hæc potestas non potest rectè & prudenter exerceri, nisi auditâ priùs causâ per Confessionem nec possent peccata retineri absolutè, si fideles non tenerentur comparere in eorum judicio. Unde præceptum divinum Confessionis in-

clu-

eluditur in ipsa Sacramenti institutione. 2. Ex perpetua traditione. 3. Ex Trid. sess. 14. c. 5. *Universa Ecclesia semper intellexit institutam etiam esse à Domino integram peccatorum Confessionem, & omnibus post Baptismum lapsis jure divino necessariam existere, &c.* Imò Confessio illa est necessaria necessitate medi in re vel in voto, quatenus est pars Sacramenti sic necessarii. Porrò omnia mortalia debent declarari eidem Sacerdoti, & in ordine ad eandem absolutionem, ut constat ex traditione & Ecclesiae praxi, quæ nunc cernitur, & cujus initium cum ignoretur, ab ipsius Christi præcepto repetendum est. Etverò cum una & eadem sententia judiciaria Sacerdotis, cui Christus peccata subjecit, feratur in omnia, requirit, quantum fieri potest, cognitionem omnium,

Q. 2. Quando nam hoc præceptum obligat?

Resp. Obligat per se 1. In quo vis mortis periculo, ut gravi morbo, difficili partu, navigatione periculosâ, instante conflictu, &c. Conc. Mediol. 5. sub S. Carolo. Nam alioqui homo se committeret periculo nunquam servandi tale præceptum. Deinde in mortis periculo adhiberi debent media omnia ad salutem necessaria, qualis est Confessio post lapsum in mortalem culpam. 2. Etiam sæpè per vitam extra mortis periculum: tum quia peccatur per se & independentè à mortis periculo tenetur ad pœnitentiam secundùm leges

Y 3

à Deo

à Deo institutas : tum quia Sacramentum pœnitentiæ à Deo institutum est non solum ad remittendum peccata comissa, sed etiam ad præcavenda & impedienda futura. Ergo Christus voluit, ut peccatores illud sapius in vitâ reciperent. Præterea qui præcipit aliquid nec determinat tempus, vult illud non differri nimis diu, nec expectari tempus extremum.

Obligat verò per accidens seu ratione alterius præcepti. 1. Quoties Eucharistia sumenda est. 2. Quando est medium necessarium moraliter ad superandam tentationem aliquam, vel ad vitanda nova peccata.

Sed an obligat statim post mortale admissum, datâ videlicet primâ opportunitate?

Resp. Plurimi negant, quia Ecclesia, quæ determinavit præceptum divinum confitendi, obligat tantum ad Confessionem annuam : & aliàs obligando tantum ad semel per annum confitendum, dedisset occasionem transgrediendi præceptum divinum. Quare volunt posse expectari tempus Communionis Paschalis. *Differre Confessionem usque ad hoc tempus (Paschæ) per se loquendo licitum est : sed per accidens potest fieri illicitum, puta si immineat aliquis articulus, in quo Confessio requiratur.* ait S. Thom. quodlib. I. a. II. & Sylvius id confirmat, quia, inquit, Cathecumeni non tenentur ad statim suscipiendum Baptismum. Imò Ecclesia olim vetuit, ne unquam Adulti
extra

extra casum necessitatis urgentis Baptizarentur, nisi in Vigiliâ Paschæ vel Pentecostes. Alii cum S. Bonav. in 4. dist. 17. q. 2. a. 2. docent hoc præceptum obligare, quando opportunè potest impleri moraliter loquendo, & major opportunitas temporis: loci, & Sacerdotis ad confitendum expectari prudenter non potest: quia præcepta affirmativa quæ per se sæpè obligant in vitâ, obligant saltem pro temporibus ex prudenti Judicio determinandis. At obligatio præcepti confitendi determinatur prudenter ad tempus, quo opportunè impleri potest, & major opportunitas expectari nequit. 2. Pœnitentiæ Sacramentum est remedium ad peccata tollenda & præcavenda à Christo institutum, ac præceptum. Prudentia autem dicitur remedia, quæ aliquando necessaria sunt, adhibenda esse tum, cum adhiberi opportunius nequeunt, Dicunt autem Ecclesiam non intendisse determinare adæquatè omne tempus, quo præceptum divinum obligat per se, nec dare licentiam differendi, sed solum prohibere negligentiam & dilationem ultra annum, & ideo addidisse in suo præcepto *saltem* semel in anno: sicut etiam cum prohibet, ne quis ultra annum in excommunicatione maneat, non dat licentiam in illâ toto anno permanendi.

Q. 3. *An ex præcepto divino tenemur constiteri mortalium numerum, species, & circumstantias?*

Nota. Circumstantia moralis est affectio, seu conditio Actûs humani, ad ejus bonitatem vel malitiam conducens. Circumstantiæ septem recensentur hoc versu:

Quis, quid, ubi, quibus auxiliis, cur, quomodo, quando.

Aliæ mutant speciem, hoc est, dant actui novam speciem peccati: ut si percutiatur Clericus, circumstantia personæ addit injustitiæ peccato malitiam sacrilegii, ob oppositionem cum religione: Huc etiam pertinent circumstantiæ, quæ efficiunt peccatum mortale, quod alioqui fieret veniale, ut circumstantia Patris in contumeliâ, quæ in alium illata censeretur levis culpa: nam mortale est specie morali diversum à veniali. Aliæ verò non mutant speciem, sed peccatum intra eandem speciem notabiliter aggravant, vel minuunt, ut major vel minor quantitas mortalis, duratio, intentio, &c. Aliæ demum multiplicant peccatum intra eandem speciem, ut numerus personarum, quas læseris, &c.

Porro circumstantia mutat speciem, cum propter illam actus habet disconvenientiam cum natura rationali & lege divina notabiliter diversam, vel oppositionem cum diversis specie præceptis aut virtutibus, vel modum opposi-

positionis cum eadem virtute notabiliter diversum.

Resp. I. Pœnitens jure divino tenetur confiteri distinctè omnia & singula mortalia, quoad numerum, species, & circumstantias peccati speciem mutantem; prout sunt in conscientia. Fide constat ex Trid. sess. can. 7. *Siquis dixerit in Sacramento Pœnitentiæ ad remissionem peccatorum necessarium non esse jure divino, confiteri omnia & singula peccata mortalia, quorum memoria cum debitâ & diligenti premeditatione habeatur, etiam occulta, & circumstantias, quæ peccati speciem mutant... Anathema sit.*

Dixi, species. Nam ex loco cit. omnia & singula mortalia exprimi debent. Tò omnia indicat species. Et tò singula numerum. Item circumstantiæ speciem mutantem declarandæ sunt: ergo à fortiori ipsæ species, propter quas illæ declarari debent. Ratio est, quia peccatum aperiendum est ob malitiam: ergo distinctæ speciæ malitiæ, etiam distinctè declarari debent.

Nota. Qui non potest determinare præcisè numerum suorum peccatorum, tenetur exprimere eorum numerum cum aliqua latitudine verisimiliore, dicendo, v. g. commisi hoc peccatum decies, plus, minus. Quòd si propter lapsum multitudinem nequidem possit sic numerum exprimere, interrogandus est ex quo tempore talem consuetudinem habuerit, & quoties circiter per diem vel hebdomadam,

vel mensē, consueverit talem culpam admittere, ut sic, quantum fieri potest, numerus peccatorum Confessario innotescat: an non etiam aliquo tempore frequentius, alio rariùs illam commiserit. Qui verò aliquandiu in aliqua mala voluntate, v. g. hominem occidendi remansit, tenetur exprimere quantum moraliter fieri potest, numerum actuum intra illud tempus iteratorum: nec satisfacit dicendo habitualiter perseveravi per mensē in voluntate occidendi, fornicandi. Quare Confessor ab eo quærere debet, an & quoties singulis diebus, hebdomadis, malam illam voluntatem iterarit, & quæsierit modum illam exequendi.

Resp. II. Numerus personarum quæ sunt objectum peccati, & quantitas materiæ debent in Confessione exprimi: quia sunt aliquid se tenens ex parte objecti peccati, & ad illud pertinens, & constituens actum in suo esse individuali; ideòque aperiri debet, ut cognoscatur substantia actûs individua; nec peccatum potest sufficienter exprimi, non expresso toto objecto. Imò numerus personarum multiplicat numerum peccatorum. Hinc declarandus est numerus personarum, quas uno actu oderis, uno actu læseris, aut occideris, vel quibus uno factō aut dictō scandalum præbueris, vel de quibus aut coram quibus uno sermone detraxeris, &c.

Resp. III. Pœnitens tenetur etiam declarare
circum-

circumstantias, quæ intra eandem speciem aggravant notabiliter peccatum, seu malitiam mortalem illi addunt. Suarez, Sanchez, & alii communius. Prob. 1. ex c. *Consideret* de pœnit. dist. 1. & ex Catechismo Romano, & ex S. Caroli in Instruct. Confess. 2. Ex praxi Ecclesiæ, quæ aliquando reservat peccata propter circumstantiam aggravantem, ut constat ex multis Pœnitentialibus, & Ritualibus tum antiquis, tum recentioribus. Non reservantur autem, nisi ea, quæ sunt de necessitate Confessionis. 3. Quia rationes, quas affert Trid. sess. 14. c. 5. pro obligatione confitendi circumstantias speciem mutantem, nimirum. *quod sine illis peccata ipsa, neque à pœnitentibus integre exponantur, nec iudicibus innotescat; & fieri nequeat, ut de gravitate criminum rectè censere possint, & pœnam, quam oportet pro illis, pœnitentibus imponere:* valent etiam pro circumstantiis aggravantibus: Unde Trid. implicite & virtualiter docet illas aperiri debere: nam sine his neque peccatum integre exponitur, nec innotescit Sacerdoti, cum supprimatur malitia mortalis, quam illæ addunt, & per quam peccatum fit virtualiter ac æquivalenter duplex numero vel triplex. Neque etiam Sacerdos potest sine illis rectè censere de peccatorum gravitate, nec pœnam proportionatam imponere, cum non cognoscat gravitatem malitiæ mortalem, quam peccatum habet ex circumstantiâ, ob quam est multo ma-

tè ma-

tò majori pœnâ dignum; & quæ notabiliter variat iudicium Confessoris. Igitur rectitudo & æquitas iudicii illius a Christo requisita, circumstantiæ aggravantis Confessionem exigunt.

Dices. Si hoc ita esset, Trident. id definisset expressè. *R. N.* Quia Conc. voluit solum damnare expressè errores Hæreticorum, contra quos ejus doctrina est accurata. Sed in illorum damnatione multa docuit, ex quibus colligitur quid sit sentiendum, circa quæstiones inter Catholicos controversas, licet eas expressè definire noluerit.

Not. Pœnitens debet etiam declarare circumstantias necessarias ad cognoscendum suum statum, suam dispositionem & necessitatem spiritualem, ut si sit implicatus consuetudine peccandi, vel in occasione peccati versetur: nam hæc cognitio necessaria est Confessorio Medico ejus spirituali, ut remedia apta suggerat.

Resp. IV. Pœnitens tenetur etiam declarare circumstantias notabiliter minuentes gravitatem peccati, sive efficiant, ne peccatum sit mortale, sive ne mortale habeat novam malitiam mortalem: quia alioqui Confessor deciperetur in re gravi, & non posset rectè iudicare de gravitate peccati, & pœnæ imponendæ.

Not. Peccata debent sic aperiri, ut Confessor ea intelligat: nam ex Trid. Deus iubet
pec-

peccata declarari eo modo, quo Sacerdos possit de iis rectè judicare, & satisfactionem convenientem, ac remedia opportuna præscribere. Et sic præcipitur Confessio, quæ à Sacerdote distinctè intelligatur: aliàs inanis esset. Quare si intelligas Confessorem ob distractionem, vel surditatem, vel quamlibet aliam causam, non percepisse aliqua peccata prout illa nôsti, teneris illa repetere. Quòd si nescias quanam sint illa, debes Confessionem totam repetere, cum de singulis prudenter possis dubitare?

Q. 4. An actus externus exprimi debet?

Resp. Aff. Prob. 1. ex communi sensu Doctorum, & praxi fidelium. 2. Actus externus facit moraliter cum actû interno unum actum completum, & unum peccatum totale, & re ipsâ prohibetur per legem. Christus autem voluit explicari totum peccatum completum in genere moris. 3. Sine Confessione actûs externi, non satis declaratur actûs interni efficacia, intentio, extensio, duratio, nec proinde tota ejus gravitas innotescit. 4. Nisi declaretur actus externus, Sacerdos non potest, ut par est, fungi officio suo: nam non satis cognosceret statum pœnitentis, quæ remedia danda, quæ satisfactiones vel obligationes imponendæ essent: nam actus externus obnoxius est censuris, irregularitati, & variis obligationibus, quibus immunis est actus merè
inter-

internus. 5. Actus externus scandalum parit, non internus. 6. Alex. VII. damnavit hanc propos. *Qui habuit copulam cum soluta, satisfacit Confessionis præcepto dicens, commisi cum soluta grave peccatum contra castitatem, non explicando copulam.*

Q. 5. An exprimi debet effectus malus, qui ex actu externo secutus est?

Resp. Aff. Quia talis effectus sequitur ex actu externo liberè posito, & meritò imputatur ad culpam ei, qui causam liberè posuit, & in quâ fuit prævisus, vel prævideri potuit. Deinde pertinet quodammodo ad objectum peccati, estque liber & malus à libertate & malitiâ voluntatis, à qua procedit. Adde quod ejus declaratio sæpè necessaria est, ut Confessor cognoscat statum pœnitentis, & an contraxerit aliquam Censuram, vel irregularitatem, vel obligationem restituendi, &c. Hinc qui propinavit alteri venenum, ex quo mors secuta est, tenetur declarare, mortem inde secutam esse.

Q. 6. An pœnitens aliquando tenetur detegere in Confessione Complicem?

Not. Constat id non licere, si pœnitens possit aliter peccatum suum sufficienter exprimere; vel sine gravi incommodo possit adire Confessarium, cui complex sit ignotus; vel peccatum aliàs sit rite Confessus, & tunc faciat
Con-

Confessionem generalem: quia in his casibus sine iustâ causa proximum infamaret, quod nunquam licet. Quare Confessor tenetur prohibere pœnitentem, quem animadverit ad id paratum esse, & arguere, cum revelat peccatum alterius sine iustâ causâ. Item pœnitens debet per aliquod tempus, si commodè potest, differre Confessionem, ut habeat alium Confessarium, cui complex sit ignotus, nisi urgeat præceptum confitendi, vel communi-candi. Non tamen tenetur differre per longum tempus, præsertim si sit in peccato mortali, vel si omissio cum aliqua nota foret, vel interruptio Communionis ei gravis esset, quæ dilatio ex prudenti iudicio definienda est.

Resp. Pœnitens tenetur manifestare Complicem, seu socium criminis, dum aliter non potest peccati proprii speciem, vel gravitatem mortalem aperire, nec potest differre commodè Confessionem, nec adire Confessarium cui complex ignotus sit. Ita S. Bernard. de forma honestæ vitæ, S. Thom. Bonav. & Antonin. Suarez, Vasquez & alii. Quia I. ex Trid sess. 14. c. 5. Christus integram peccatorum Confessionem secundum suas species, & totam suam gravitatem mortalem universaliter præcepit. Ergo ad eam tenetur pœnitens, non obstante infamiâ sive propriâ, sive alterius, quæ per se apud eundem Confessorem sequitur ex Confessione necessaria: nam qui vult aliquid, illud vult etiam non obstante incommodo,

modo, quod per se ex eo sequitur, vel ei conjunctum est. Et verò pœnitens ad integritatem illam tenetur cum propria infamia; ergo & cum infamia alterius, cum ejus peccati declaratio necessaria est ad integrè proprium confitendum: nam ex natura rei plus requiritur ad obligandum aliquem, ut seipsum infamet, quam ad obligandum ut alterius crimen aperiat; aliquando enim possum patefacere crimen alienum, ad vitandum aliquod malum meum temporale injustum, licet ideo non obliget ad crimen meum detegendum. 2. Ratio propter quam ex Trid. cit. Christus præcepit integram peccatorum Confessionem, scilicet ut Sacerdos possit prudenter judicare, punire, curare, &c. non minus probat integritatem Confessionis fieri debere cum notitia Complicis ad hos fines necessaria, quam cum propria infamiâ Pœnitentis. Præterea inter Christianos Complex suo facto tacitè renuntiat juri, quod habet ad servandam famam, sciens necessitatem confitendi peccata.

Hinc pœnitens, qui cum unica sorore sua nota Confessario commisit incestum, tenetur confiteri incestum in tali gradu. In eadem hypothesi pœnitens tenetur detegere personam, quæ fuit objectum peccati licet inculpabiliter, ex quo tamen in illam redundat aliqua infamia apud Confessarium, ut si quis sorori quamvis omnino invitæ & reluctanti stuprum intulisset. Nam hæc eadem ratio valet, præceptum enim

inte-

integritatis Confessionis obligat Pœnitentem ad detegendum defectum aliquem occultum proprium infamem, licet inculpabilem, si id necessarium sit ad exprimendum sufficienter suum peccatum, ut si occultè illegitimus sit, & sine dispensatione susceperit Ordines.

Observ. Licet etiam patefacere Complicem, quando hoc necesse est, ut media idonea suggerantur Pœnitenti, quibus à proxima occasione peccati liberetur, vel ut Pœnitens doceatur, qua ratione satisfacere possit obligationi Justitiæ, aut caritatis, quâ tenetur avertere grave malum imminens communitati, vel complici, vel alicui tertio. Quia tunc subest rationabilis causa detegendi; & quia alteri aperire peccatum occultum proximi extra Confessionem notum, non est malum, nisi dum fit sine justa ac rationabili causa, vel ex intentione illum infamandi.

Q. 7. An peccata dubia debent aperiri in Confessione?

Resp. Aff. Si dubium sit cum fundamento, sive dubites an mortaliter peccaveris, sive an confessus fueris peccatum, quod certò scis esse mortale. Ita Suarez, Sanchez, De Lugo, Valent. &c. Et videtur communis sent. Prob. 1. Ex sensu & praxi fidelium, cujus initium dignosci nequit: quare ab ipsis Apostolis à Christo vel Spiritu S. edoctis manavit. 2. Ex ipsa naturâ Sacramenti per modum Tribunalis

Tom. III.

Z

insti-

instituti, in quo cùm Christus constituerit Sacerdotes tanquam Vicarios Dei pro remissione peccatorum obtinenda, voluit, ut ea omnia peccata ad eos deferrentur, pro quibus præcepta erat Contritio perfecta, qualia sunt non solum mortalia certa, sed etiam dubia. 3. Non confitendo illa, exponit se periculo non confitendi omnia mortalia, contra præceptum divinum. 4. Possessio stat pro lege confitendi, à qua Trid. sola venialia excipit. 5. Ex Trid. peccata, quæ sunt in conscientia debent declarari: at dubia, ut dubia sunt in conscientia, & remitti debent saltem ut dubia, & proinde cognosci ut talia. Porrò lex Confessionis non est odiosa, sed favorabilis, cùm sit à Christo instituta ad salutem animarum, & ad peccata commissa delenda, ac futura præcavenda.

Observ. 1. Peccata dubia declaranda sunt ut dubia, sicut certa ut certa. 2. Qui mortale ut dubium confessus est, si postea certò norit illud à se commissum esse tenetur iterum illud confiteri ut certum; quia ex institutione Christi Pœnitens tenetur omnia mortalia confiteri prout sunt in ejus conscientia, & eo modo, quo Sacerdos rectè censere possit de eorum gravitate, & pœna convenienti imponenda. Econtra qui peccatum ut dubium Confessus est, quod postea cognoscit se non commisisse, non tenetur in sequenti Confessione id aperire; quia carentia peccati non est materia Confessionis. 3. Qui non habet

pec-

peccata nisi dubia, tenetur confiteri peccatum aliquod certum, saltem veniale, licet antea remissum, ne exponatur Sacramentum periculo nullitatis.

Q. 8. An peccata mortalia ex oblivione, vel ob justam aliam causam omissa, debent declarari in sequenti Confessione?

Resp. Aff. Quia 1. ita generalis fidelium persuasio, & praxis. 2. Ex Trid. sess. 14. can. 7. necessarium est jure divino confiteri omnia & singula mortalia post Baptismum commissa, quorum memoria habeatur. 3. Ex S. Thom. in 4. dist. 21. q. 2. a. 2. ad 1. quodlibet mortale debet subjici sententiæ Sacerdotis, ut pro eo imponat satisfactionem convenientem. 4. Alex. VII. damnavit hanc propos. Peccata in Confessione omissa seu oblita ob instans vitæ periculum, aut ob aliam causam, non tenemur in sequenti Confessione exprimere.

Item qui tantum confuse & genericè mortalia peccata Confessus est, eò quòd distinctum eorum numerum & speciem non recordaretur, tenetur postea in sequenti Confessione, si recordetur, eorum numerum distinctum & speciem confiteri. Quia est præceptum divinum confitendi distinctè omnia & singula mortalia quoad numerum & speciem, quod nondum talis observavit;

Q. 9. *An qui aliquam circumstantiam in Confessione aperiendam oblitus est, tenetur postea confiteri iterum peccatum, ad quod illa circumstantia pertinet?*

Resp. Aff. Si tota malitia hujus circumstantiæ nequeat exprimi sine declaratione peccati: quia tunc hujus declaratio per se necessaria est ad circumstantiam aperiendam.

Q. 10. *Quenam integritas ad valorem & effectum Sacramenti requiritur?*

Not. Duplex distinguitur Confessionis integritas, materialis, & formalis. Confessio materialiter integra, est accusatio omnium omnino mortalium commissorum quoad numerum, species, & circumstantias declarandas. Confessio formaliter integra est accusatio eorum duntaxat mortalium, quæ poenitens potest & debet declarare in iis circumstantiis in quibus versatur.

Resp. I. Per se loquendo integritas Confessionis ad valorem Sacramenti requisita exigit, ut quantum moraliter fieri potest, declarantur 1. Omnia peccata mortalia tam occulta & interna, quàm externa & publica, etiam si aliunde essent nota Confessario; neque enim notitia Confessarii sed Confessio Poenitentis est pars Sacramenti. 2. Eorum numerus. 3. Omnes species morales. 4. Omnes circumstantiæ, tum quæ speciem mutant, tum quæ solum addunt malitiam mortalem ejusdem speciei.

speciei. 5. Ipsi actus externi, & effectus mali ac damna inde secuta. 6. Peccatum Complicis, & persona, quæ fuit objectum peccati, dum aliter proprium peccatum sufficienter exponi nequit. 7. Omnia mortalia dubia. Prob. quia, ut probavi, horum omnium declaratio præcepta est à Christo, qui instituit Sacramentum Pœnitentiæ per modum iudicii reconciliativi & punitivi, in quo videlicet non solum reus absolvatur, sed etiam convenienter puniatur, & contra relapsum præmuniatur. Talis autem iudicii rectitudo & æquitas exigit cognitionem adæquatam causæ, quantum moraliter haberi potest.

Hinc qui sine justa causa aliquod mortale, vel circumstantiam necessariam scienter celat, facit Confessionem nullam & sacrilegam; ex Trid. cap. 5. ibi: *Qui scienter aliqua retinent, nihil divinæ bonitati per Sacerdotem remittendum proponunt.* Quare non solum illud mortale sacrilegium, sed etiam omnia alia mortalia quæ confessus, est tenetur iterum sigillatim confiteri: nam ex præcepto Christi omnia peccata subijci debent validæ absolutioni.

Resp. II. Integritas materialis non requiritur absolutè: quia sæpe est impossibilis cognitio omnium omnino mortalium, etiam post diligens examen. At ex Trid. cap. 5. *impium est Confessionem, quæ præcipitur, impossibilem dicere, aut carnificinam conscientiarum appellare.*

Resp. III. Absolutè sufficit integritas formalis:

lis: quia Confessio formaliter tantum integra, est ea in qua ex gravi iusta causa, vel oblivione inculpabili omittuntur aliqua peccata. At talis Confessio sufficit: nam secundum Doctores omnes varia sunt causae iustae excusantes a Confessione omnium mortalium, quae generatim ad impotentiam physicam & moralem revocantur: quia Christus noluit, ut Sacramentum poenitentiae institutum in gratiam fidelium lapsorum, & ut medium ad justificationem necessarium, foret illis non solum absolute, sed etiam moraliter impossibile, ob damnum aliquod valde grave Confessionis extrinsecum.

Hinc a Confessione integra materialiter excusantur. 1. Qui ex oblivione inculpabili, vel ignorantia invincibili aliquod mortale omittunt. 2. Muti si per gestus, scripturam, vel alia signa nequeant omnia declarare. 3. Qui versantur in periculo moriendi ante absolutionem, nisi mox detur, nunc etiam auditis aliquot absolvendi sunt. 4. Cum in naufragii periculo imminente, vel instante pugna nequeunt omnes integre confiteri; tunc sufficit Confessio confusa, quam omnes simul significant se peccasse, dolere de peccatis, & velle absolvi. Imò tunc poterunt simul absolvi, si necesse sit per hanc formulam, *Ego vos absolvo ab omnibus censuris & peccatis.* Si tamen unusquisque potest saltem aliquod peccatum in particulari confiteri privatim, ad id tenetur.

5. li, quorum idioma non nisi ex parte intelligi potest à Confessario, si nequeant alteri confiteri, sitque necessitas confitendi, vel juxta aliquos urgeat præceptum annuæ Confessionis. 6. Sacerdos, dum peccatum suum confiteri nequit absque fractione sigilli Confessionis. 7. Quicumque confiteri nequit aliquod peccatum sine gravi damno Confessionis extrinseco temporali, vel spirituali, sive proprio, sive etiam alieno: nam lex charitatis obligat ad diligendum proximum sicut nos ipsos, & proinde ad vitandum ejus damnum; ut si prudenter timeas ne Confessarius, qui solus haberi potest, frangat sigillum, vel ex tua Confessione sumat occasionem peccandi, vel graviter nocendi proximo. Sed tunc requiritur justa causa confitendi hinc & nunc tali Confessario, ut præceptum confitendi vel necessitas celebrandi aut communicandi ad vitandum grave scandalum, aut infamiam; alioqui adeundus est alius Confessor, vel differenda Confessio, si commodè differri queat. Item si infirmi vires periclitentur, in accuratiori peccatorum declaratione; vel si integra Confessio laborantis morbo valdè contagioso à longè audiri nequit, nec prope sine periculo proximo mortis Confessoris, tunc audito uno aut altero peccato potest absolvi. At magnus populi concursus, die indulgentiæ vel festivitatis magnæ ut Paschatis, per se præcisè non excusat ab integritate Confessionis: quia tunc

non adest sufficiens necessitas dimidianda Confessionis; & maximi inde abusus ac magna incommoda orientur. Hinc Innoc. XI. damnavit hanc propos. *Licet Sacramentaliter absolvere dimidiate confessos ratione magni concursus pœnitentium, qualis, v. g. potest contingere in die alicujus magnæ Festivitatæ, aut indulgentiæ.*

Dixi, Confessionem extrinsecam, nam incommodum Confessionem velut intrinsecam, seu natum sequi ex ipsâ Confessione, ut confusio pœnitentis, vel jactura bonæ opinionis apud Confessarium, &c. non excusat: alias nullum esset præceptum Confessionis, nec per se obligaret.

Q. II. *An pœnitens tenetur diligens examen præmittere Confessionem?*

Resp. Aff. Prob. 1. ex Trid. sess. 14. cap. 5. dicente præcipi Confessionem omnium mortalium, quorum post diligentem sui discussionem conscientiam habent... *Et a pœnitentibus exigi, ut postquam quisque diligentius se excusserit, & conscientiam suam sinus omnes, & latebras exploraverit, ea peccata confiteatur, quibus se Dominum mortaliter offendisse meminerit. 2. Qui præcipit actum, simul præcipit etiam media ad illum necessaria. At diligens examen est necessarium ad confitenda omnia peccata. Ea autem diligentia adhiberi debet, quam in rebus gravissimis ponere solemus, ait Catechism. Roman. & quæ moraliter suffi-*
ciat

ciat ad cognoscenda peccata commissa, consideratis capacitate, & memoriâ pœnitentis, diuturnitate temporis ab ultimâ validâ Confessione transacti, multitudine & qualitate negotiorum, obligationum, occasionum, & consuetudine peccandi, aliisque circumstantiis. Quare non æquale in omnibus requiritur examen, sed in aliis brevius, in aliis longius.

Q. 12. Quando nam iterari debet Confessio?

Resp. Quoties fuit nulla, sive culpabiliter, sive inculpabiliter; sive ex parte pœnitentis defectu doloris, vel propositi sufficientis, integritatis formalis, vel ob notabilem negligentiam in excutienda conscientia, nisi Confessor eam suppleverit: sive ex parte Confessarii defectu potestatis aut intentionis requisitæ: quia in his casibus Sacramentum fuit nullum, & sic peccata non fuerunt per illud remissa. Omnia autem peccata mortalia debent subjici potestati clavium & remitti per Sacramentum Pœnitentiæ, ideóque per Confessionem, & Contritionem debitam & absolutionem validam. Idem dic si dubium sit an Confessio irrita fuerit; nam præcepto certo non satisfacit per dubiam executionem, & in dubio pars tutior eligi debet.

Sed an is qui fecit Confessionem aliquam invalidam, tenetur cum illa omnes subsequentes iterare?

Z. 5,

Resp.

Resp. Tenetur, si eas fecit cum conscientia Confessionis invalidæ, quia reverâ sunt omnes invalidæ, ob defectum essentialem. At si post unam Confessionem invalidam, postea fecit aliàs cum debita dispositione, & bona fide procedens, præcedentis defectûs nullam habens memoriam: non tenetur, inquit Sylvius, has repetere, sed solum illam, vel illas, quas fecit cum conscientia defectûs: quia illæ aliæ fuerunt validæ, cum habuerint omnia necessaria ad bonam Confessionem.

Q. 13. An est mortale mentiri in Confessione?

Resp. I. Mortale sacrilegium est omne mendacium in materia Confessionis necessaria, ut si pœnitens falsò neget se commississe mortale nondum legitimè confessum, vel circumstantiam necessariam: vel si neget aliquid aliud grave, quod interrogatus à Confessario tenetur aperire, qualis est peccandi consuetudo, dispositio præsens, &c. Nam tunc in re gravi ad Sacramentum, vel ejus rectam administrationem pertinente decipit Judicem suum, & Medicum à Christo institutum, ut secundum cognitionem per Confessionem partam, & pœnas peccatis proportionatas imponat, & remedia opportuna præscribat. Idem dic, si contra conscientiam falsò asserat se commississe mortale: quia judicem suum, in re gravi ad iudicium Sacramentale pertinente & necessaria decipit, & per illam additionem

tionem in re gravi ejus judicium pervertit. Secus, si verum putat. Item mortaliter peccat, qui in Confessione generali falsò asserit se jam peccata aliqua mortalia confessum fuisse: quia in re gravi & necessaria decipit Confessarium, qui putat mortalia illa jam declarata & remissa fuisse, nec jam esse materiam necessariam Sacramenti; unde non potest prudenter pœnam convenientem pro illis statuere; nam non eadem pœna pro peccatis mortalibus nondum Sacramentaliter remissis, quæ pro peccatis sic jam remissis imponi debet.

Resp. II. Mendacium in materia non necessaria, hoc est, quam non teneatur sub mortali confiteri, ut sunt peccata venialia, vel mortalia jam legitimè Confessa & remissa, quorum cognitio non est necessaria ad rectè administrandum Sacramentum, est ex communi solùm venialis. Quia tunc non decipitur graviter iudex in ordine ad debitum judicium, cum materia non sit necessaria, nec spectet ad substantiam judicii necessarij. Est tamen veniale gravius ob irreverentiam Sacramenti. Esset autem mortale, si aliunde non daretur materia valida Sacramenti, nam tunc irrita redderetur absolutio.

Q. 14. *An peccata Venialia sunt materia sufficiens Confessionis, licet non necessaria?*

Resp. Aff. Ita Trid. sess. 14. cap. 5. *Venialia quamquam rectè & utiliter, citràque omnem præsum-*

sumptionem in Confessione dicantur, quod piorum hominum usus demonstrat, taceri tamen citra culpam, multisque aliis remediis expiari possunt. Nam Christus dedit Sacerdotibus potestatem remittendi generatim omnia peccata, quæ remitti possunt, Jo. 20. *Quorum remiseritis peccata, remittuntur eis.* Porro extra casum necessitatis non sunt confitenda venialia tantum in genere, sed debet aliquod addi in specie, v. g. aliquod mendacium, tum quia est contra praxim fidelium: tum quia accusatio & iudicium per se loquendo fieri debent circa materiam in specie determinatam. Ita Suarez, & alii communius.

Q. 15. *An quævis peccata jam remissa per Absolutionem, sunt semper materia sufficiens novæ Confessionis?*

Resp. Aff. *Communis* & certa sententia est, inquit Suarez. Prob. 1. ex extravag. Benedicti. XI. de Privil. ubi ait eadem peccata iteratò confiteri salubre esse. 2. Quia peccata jam remissa possunt esse materia Contritionis & Confessionis, atque possunt adhuc remitti remissione priorem confirmante per novam gratiam; & Christus remittendi potestatem non restrinxit ad unum actum remissionis, propter majorem utilitatem animarum. 3. Ex piorum ac Doctorum hominum usu Ecclesiæ noto, nec reprehenso: quæ probatio valet, nam hanc adhibet Trident. sup. citat. ad

ad probandum valorem Confessionis venialium.

Not. Confessor dubitans an ea, quæ Pœnitens confitetur, sint peccata etiam venialia, non potest eum absolvere; quia non licet applicare formam materiæ dubiæ, alioqui exponeretur Sacramentum periculo nullitatis: sola autem peccata sunt materia remota Pœnitentiæ: quare ut detur materia certa, curare debet ut Pœnitens confiteatur peccatum certum jam alias remissum; & illud in Contritione includat.

Q. 16. An Confessio necessario fieri debet voce?

Resp. I. Id non est de essentia Sacramenti, sed Confessio potest validè fieri, nutibus, gestibus, vel scripto, si desit facultas loquendi. Constat 1. ex præxi Ecclesiæ, quæ mutos, & moribundos vocis usu destitutos per nutus, vel alia signa confitentes absolvit: & ex Rituali Romano docente moribundum vocis usu destitutum absolvendum esse. 2. Quia Christus solum præcepit Confessionem, quæ peccata declarentur Sacerdoti ut iudici: quod sufficienter fieri potest per nutus, vel Scripturam.

Resp. II. Non licet absque necessitate aliter quàm voce confiteri. Constat 1. ex communi TT. consensu. 2. Ex consuetudine Ecclesiæ vim legis obtinente, & obligante graviter, utpotè de re spectante ad convenientem

tem modum perficiendi Sacramentum: nam verba sunt aliis signis longè aptiora ad significandum, & ex S. August. tenent in significando principatum. 3. Ex Florent. requirente Confessionem oris, & ex Benedicto XI. in Extrav. *Inter cunctas* de Privil. ibi: *nisi articulus necessitatis occurrat, Sacerdoti facienda oris Confessio exigitur.* Et verò alia signa non sunt inducta, nisi in supplementum verborum vocalium.

Resp. III. Qui voce non potest, tenetur aliis signis, etiam scripto, confiteri, etiam extra mortis periculum. Quia præceptum confitendi, obligat saltem, cum sine gravi damno Confessioni extrinseco observari potest. At hic modus confitendi nullum damnum saltem grave affert. Neque Scriptura est per se instrumentum publicationi obnoxium, & potest statim comburi vel lacerari.

Q. 17. *An excusatur à Confessione, qui confiteri nequit nisi per interpretem?*

Not. Ex Trid. sess. 14. c. 5. neque est necessarium jure divino, ut Confessio publicè fiat, sed valet Confessio secreta & auricularis; neque à Christo prohibitus modus publicè confitendi. Unde ex communi valet Confessio sive secreto, sive publicè fiat; nam ad valorem Sacramenti solum requiritur accusatio peccatorum facta Sacerdoti ut judici: hæc autem potest esse utroque hoc modo.

Resp.

Resp. Multi docent neminem ex vi præcepti Confessionis obligari ad confitendum per interpretem, licet rectè possit, eò quòd Christus nos non obligarit ad declaranda peccata, nisi soli Sacerdoti absolutionis Ministro; nec ex Trid. sess. 14. c. 5. Christus præcepit ut peccata declararentur publicè, id est, coram aliis. Præterea Conc. Later. 4. præcipit solum ut Pœnitens omnia sua solus peccata confiteatur Sacerdoti.

Tamen S. Thom. in 4. dist. 17. q. 3. a. 4. q. 3. Postquam dixit: *In eo qui usum linguæ non habet, sicut mutus, vel qui est alterius linguæ, sufficit quòd per Scriptum, aut nutum, aut interpretem confiteatur, quia non exigitur ab homine plusquam possit.* Ait generatim: *Quando non possumus uno modo, debemus secundum quod possumus confiteri.* Certè ad id tenemur saltem ex præcepto charitatis propriæ, si alioqui diu abstinendum esset à Confessione; quia tunc periculum esset diu permanendi in peccato, cum difficile sit, nec ita frequens habere Contritionem perfectam; hæcque obligatio maximè urget in periculo mortis, ubi tenemur omnia media tutiora adhibere ad salutem consequendam. Non pauci autem dicunt sufficere tunc confiteri per interpretem aliquod duntaxat peccatum, accusando se de cæteris in generali: nam integra peccatorum Confessio, præcepta est, dum moraliter fieri potest soli Sacerdoti. Sed De Lugo docet præceptum divi-

divinum obligare ad confitendum in articulo mortis omnia mortalia per interpretem, eo quod manifestatio peccati apud duos sigillo obstrictos non sit detrimentum ita grave, ut propter illud præceptum divinum confitendi omnia mortalia prorsus omittatur, & non tantum differatur. Neque talis Confessio potest censeri publica, sicut neque est publica Confessio quâ idem peccatum reservatum manifestatur Superiori, & inferiori. Additque ob eandem rationem nos teneri in articulo mortis confiteri omnia mortalia, etiamsi sciremus Sacerdotem aliquod revelaturum alteri, si nullum aliud malum timeatur, nisi meranotitia peccati manens in uno alio, qui talinotitia in nullius præjudicium possit uti. Et hoc puto servandum in præxi.

Q. 18. An Confessio Sacerdoti præsentis necessario fieri debet?

Resp. Aff. Prob. 1. ex usu totius Ecclesiæ. 2. Ex Tridentino sess. 14. c. 2. Christus eos, qui se post Baptismum crimine aliquo contaminarunt, ante hoc Tribunal (Sacramenti Pœnitentiæ) tanquam reos sibi voluit. Ergo ex institutione Christi ad validam absolutionem requiritur, ut Pœnitens coram Sacerdote iudice sistatur, & personaliter compareat. 3. Quia ante absolutionem per se loquendo necesse est, ut Sacerdos expendat causam, ac præsentem dispositionem Pœnitentis, & de ejus statu ac debitâ dispositione prudenter iudicet;

dicet; quod in absentia fieri nequit. 4. Ex Decreto Clementis VIII. dato an. 1602. quo hanc propositionem scilicet, *licere per litteras seu internuntium Confessario absenti peccata sacramentaliter confiteri, & ab eodem absente absolutionem obtinere, ad minus uti falsam, temerariam. & scandalosam damnavit, ac prohibuit.* Quod intelligendum est non solum conjunctim, nempe quoad Confessionem & Absolutionem simul, sed etiam divisim nempe quoad alterutram, ut postea declaravit ipse Clemens, & Paulus V.

Q 19. *Quenam observanda sunt circa præceptum Ecclesiasticum Confessionis?*

Resp. Sequentia 1. hoc præceptum obligat omnes fideles adultos ad confitendum saltem semel in anno, ex Concil. gener. Later. 4. c. 21. ibi: *Omnis utriusque sexus fidelis, postquam ad annos discretionis pervenerit, omnia sua solus peccata saltem semel in anno fideliter confiteatur proprio Sacerdoti.* Idque sub mortali, ut patet tum ex gravitate materiae, tum ex poena adjuncta; *Alioquin & vivens ab ingressu Ecclesiae arceatur, & moriens Christianam careat sepulturam.* Nomine proprii Sacerdotis intelligitur quidem Parochus, sed sine exclusione Episcoporum & Sacerdotum ab iis delegatorum. Nam Episcopi eandem & longe majorem jurisdictionem habent in Parochianos, suntque Pastores ipsorum Parochorum:

quare hic Canon intelligitur salvo jure Episcoporum.

2. Præcipitur Confessio valida, Sacramentalis, & apta ad reconciliationem cum Deo, ideóque per absolutionem validam terminata: nam ex Trid. cap. 5. Ecclesia id præcipit, ut Præceptum divinum Confessionis saltem semel in anno impleretur: ac proindè non aliam Confessionem præcipit, quam Deus: at Deus præcipit Confessionem validam, ac dolorosam, quam sequatur absolutio. Hinc Alex VII. damnavit hanc propos. *Qui facit Confessionem voluntariè nullam, satisfacit præcepto Ecclesie.*

3. Qui toto anno Confessionem omisit, tenetur confiteri primâ die anni sequentis, si potest, aut primâ datâ opportunitate, & continuè donec impleverit: alioqui peccat deinceps, & toties quidem quoties potest commodè confiteri, & omittit: nam Ecclesia absolute præcipit Confessionem annuam, primariò propter se prohibetque ejus dilationem ultra annum: ita ut annus designetur non ad finiendam, sed ad sollicitandam obligationem jure divino impositam, & ut terminus ultra quem non differatur Confessio, & ultra quem remaneat obligatio; ut patet ex his verbis Conc. Trident. *Saltem semel in anno;* lex enim Ecclesiæ lata fuit, ut fideles non nimium differrent observationem præcepti divini. Ergo qui elapso anno statim non confitetur, violat

violat præceptum, & continuè tenetur confiteri, perindè ac qui non solvit censum annuum solvere continuè tenetur transacto anno.

Item ex vi hujus præcepti tenentur fideles anticipare Confessionem in quâvis parte anni, si prævideant fore ut omisâ illâ occasione nequeant postea toto illo anno confiteri, v. g. ex longa navigatione, vel peregrinatione, per terras infidelium: quia hoc præceptum non terminatur ad finem anni, sed obligat ad confitendum saltem semel in anno: quæ obligatio currit toto anno, ideóque in illo complenda. At si homo positus in illa occasione non confiteatur statim, non implebit præceptum in anno, seu obligationem annuam.

4. Quamvis hoc præcepto certum anni tempus confitendi non statuatur, tamen consuetudo invaluit confitendi intra Quadragesimam, vel Quindenam Paschalem approbata à Trid. Quare juxta multos annus pro servando hoc præcepto computatur ab una Quindenâ Paschali ad aliam, & ita fert fidelium praxis; & reipsâ solum eo tempore Pastores Confessionem à fidelibus exigere solent.

5. Pœna Interdicti à Conc. Later statuta in omittentem annuam Confessionem, vel Paschalem Communionem, est solum sententiæ ferendæ, uti verba indicant. Quare ad eam imponendam requiritur auctoritas Ordinarii, cum Parochi careant jurisdictione in foro externo.

Sed an tenentur hoc præcepto, qui solius cu' peccata venialis sibi conscii sunt?

Resp. Multi negant: quia 1. Conc. Later. & Trident. præcipiunt Confessionem omnium peccatorum, ergo non loquuntur de venialibus. 2. Ex Trident. sess. 14. c. 5. Ecclesia solum statuit, ut divinum præceptum Confessionis saltem semel in anno ab omnibus observaretur: at præceptum divinum non obligat ad confitendum venialia, ex eod. cap.

Affirmant Richard. Alensis, S. Bonav. Sylvest. Fagnan. & aliqui recentiores: quia alioqui minæ Interdicti per Canonem intentatæ inutiles forent, nam fideles causarentur se sibi non esse conscios mortalium: undè ut præceptum divinum ab omnibus religiosè servaretur, Ecclesia præcepit, ut omnes & singuli licet sibi solum venialium conscii, semel in anno confiterentur.

S. Thom. hanc opinionem ita amplectitur, ut oppositam non rejiciat, nam in 4. dist. 17. q. 3. a. 1. q. 3. ad 3. sic ait: *Dicendum quod ex vi Sacramenti non tenetur aliquis venialia confiteri, sed ex institutione Ecclesie, quando non habet alia, quæ confiteatur, Vel potest dici secundum quosdam, quod ex Decretali prædicta non obligantur, nisi illi, qui habent peccata mortalia, quod patet ex hoc quod dicit, quia debet omnia peccata confiteri, quod de venialibus intelligi non potest. Et hoc etiam ille, qui non habet mortalia, non tenetur ad Confessionem venialium; sed sufficit ad præceptum*

praeceptum Ecclesiae implendum, ut se Sacerdoti representet, & se ostendat absque conscientia mortalis esse, & hoc ei pro Confessione reputatur.

ARTICULUS III.

De Satisfactione.

Q. I. **A** N Talem Satisfactionem imponere tenetur Confessor?

Not. 1. Satisfactio hinc sumitur pro voluntaria sui ipsius punitione, ad compensandam injuriam Deo per peccatum illatam: duplex est, nempe Sacramentalis, de qua hinc agitur; & non Sacramentalis, quae fit non solum piis ac laboriosis operibus sponte susceptis, sed etiam malis ac ærumnis hujus vitae à Deo inflatis, & patienter toleratis, ut docet Trid. sess. 14. c. 9.

Not. 2. Satisfactio Sacramentalis est Pœnitentia seu actio una vel multiplex bona & pœnalis, à Sacerdote judice legitimo imposita ad puniendam ac reparandam injuriam Deo illatam, vel etiam ad præcavendam futuram. Cum autem homini carnali & ad malum propenso opus quodlibet bonum sit pœnale, utpote ejus naturæ corruptæ contrarium; ideò omnis actus virtutis, etiam merè internus, in Satisfactionem imponi potest. Satisfactio Sacramentalis alia est vindicativa, quae datur præcisè ad præterita peccata vindicanda; &

Medicinalis, quæ datur præcipuè ad præcavenda futura in posterum. Sæpe autem eadem actio utrumque præstare potest.

Porrò cum Satisfactio à Confessore imposta, sit pars integralis Sacramenti, & in ea operetur vis clavium, *amplius valet ad expiandum peccandum, quam si proprio arbitrio homo faceret idem opus.* S. Thom. quodlib. 3. q. 13. ob uberiorem meritorum Christi applicationem. Item plus aut minus pœnæ temporalis ex opere operato remittit prout gravior, vel levior est; & majore vel minore devotione peragitur.

Resp. I. Confessor tenetur Satisfactionem imponere Pœnitenti valenti illam exequi. Constat 1. ex Trid. sess. 14. c. 8. & ex traditione, ac perpetua praxi Ecclesiæ. 2. Quia Satisfactio est pars integralis Sacramenti, ex Trid. can. 4. At Minister quantum potest, tenetur procurare integritatem Sacramenti. 3. Ut judex, æquitatem servare debet: unde cum judicet inter Deum & hominem, sicut debet absolvere hominem rectè dispositum, ita curare debet, ut homo satisfaciat Deo, & ut Medicus tenetur curare vulnera Pœnitentis. Quare gravis est obligatio Satisfactionem aliquam imponendi pro mortali; imò etiam juxta multos pro solis venialibus, aut mortalibus jam aliàs Confessis; quia gravis videtur irreverentia Sacramentum voluntariè privare sua integritate, seu parte integrali.

Dixi

Dixi *Valenti*, &c. Nam Absolutio sine impositione Pœnitentiæ danda est moribundo, qui inter confitendum sensuum usu, & cognitione privatur, ut constat ex praxi Ecclesiæ.

Resp. II. Confessor tenetur imponere Satisfactiones convenientes, & salutare, tum vindicativas, tum Medicinales, proportionatas numero, ac gravitati peccatorum, & Pœnitentis facultati, ac dispositioni. Constat ex Patribus, & multis Conciliis, & præsertim ex Trid. sess. 14. c. 8. ibi: *Debent Sacerdotes, quantum Spiritus & prudentia suggesserit, pro qualitate criminum, & Pœnitentium facultate, salutare & convenientes Satisfactiones injungere; ne, si forte peccatis conniveant, & indulgentius cum Pœnitentibus agant, levissima quædam opera pro gravissimis delictis injungendo, alienorum peccatorum participes efficiantur. Habeant autem præ oculis, ut Satisfactio, quam imponunt, non sit tantum ad novæ vitæ custodiam, & infirmitatis medicamentum, sed etiam ad præteritorum peccatorum vindictam, & castigationem: nam, claves Sacerdotum non ad solvendum duntaxat, sed & ad ligandum concessas, etiam antiqui Patres & credunt & docent.* Ratio est, quia Confessor à Christo institutus est, tum ut judex non solum solvens, sed etiam ligans seu vindicans servatâ æquitate, ut ibi docet Trident. ac proinde debet servare æquitatem in pœnis præscribendis: tum ut Medicus, ut constat ex Patribus, Conciliis variis, ac præsertim ex Conc. gener. Later. 4.

cap. *Omnia* ubi ait: *Sacerdos sit discretus, & cautus, ut more periti Medici superinfundat vinum, & oleum vulneribus sauciati; diligenter inquirens peccatoris circumstantias, & peccati, quibus prudenter intelligat, quale illi debeat præbere consilium, & cujusmodi remedium adhibere, diversis experimentis utendo ad sanandum agrotum.* Hinc patet, hanc obligationem esse ex genere suo gravem.

Observ. 1. Salutares, & convenientes Satisfactiones, quas *Justitia divina* exigit, generatim sunt, ex *Trid. sess. 14. cap. 8.* illæ, quæ magno opere à peccato revocant, & quasi freno quodam coercent, cautioresque, ac vigilantiores in futurum pœnitentes efficiunt: medentur quoque peccatorum reliquiis, & vitiosos habitus male vivendo comparatos, contrariis virtutum actionibus tollunt... & quibus, *Christo Jesu*, qui pro peccatis nostris satisfecit, conformes efficimur, certissimam inde arrham habentes, quòd si compati- mur, & conglorificabimur.

2. Satisfactiones Medicinales convenientes sunt ex, quæ peccatorum causas, ac radices reseccant, malos habitus tollunt, pravas cupiditates coercent, occasiones peccandi remouent, vitia curant, & Pœnitentis emendationem, ac profectum pariunt. Tales sunt actus virtutum interni, & externi vitii Pœnitentis oppositi: contraria enim contrariis curantur. Quare *Rituale Roman.* ait: *Contrarias peccatis Pœnitentias injungat, velut avaris elemosynas,*
libi-

libidinosi jejunia, vel alias carnis afflictiones, superbis humilitatis officia, desidiosis devotionis studia &c. Item crebra oratio, sed præsertim matutina, & serotina quotidiana; examen quotidianum conscientia, auditio quotidiana Missæ, piæ meditationes, præsertim Passionis Christi, & extremorum; lectiones librorum spiritualium, auditio concionum; frequens Confessio, cura singularis vitium capitale emendandi, fuga otii, occasionum peccandi, voluptatum, & delectationum inutilium; utilis collocatio temporis suo statui congruens, & ordo actionum cujusque diei suis obligationibus accommodatus, sensuum, & cupiditatum mortificatio, crebri actus fidei, spei, charitatis, contritionis, & aliarum virtutum vitii & pravis cupiditatibus contrariarum; cogitatio præsentia Dei omnia ubique, & semper insipientis, devotio singularis erga B. Virginem; quæ consistat tum in ejus invocatione, tum in imitatione mirabilium ejus virtutum; Confessio generalis annua, secessus per aliquot dies ad vacandum exercitiis spiritualibus secundum rationem à S. Ignatio traditam, &c. Mensura autem satisfactionum medicinalium est necessitas, & infirmitas Pœnitentis; nec unquam imminui debent, cum Satisfactiones illæ sint remedia ad peccatorum fugam, & Pœnitentis emendationem, ac profectum necessaria: unde in his integritatem, & severitatem adhibere debet Confessor, ait Suarez. Quare

Aa 5

Con-

Confessor naturam, & causam, seu radicem, ac motivum peccatorum Pœnitentis prius investiget, & inquiret, ut remedia eorum emendationi apta apponat.

3. Satisfactiones Vindicativæ, seu pœnales, ut sint salutare, & convenientes, debent esse proportionatæ non solum multitudini, & gravitati peccatorum, sed etiam facultati, conditioni, & dispositionibus Pœnitentis; ita ut in iis imponendis habeatur ratio ejus infirmitatis, valetudinis, laboris, statûs, officiorum, paupertatis, &c. prout prudentia, & charitas suggerent. Neque enim salutare sunt Pœnitentiæ tam graves, ac diuturnæ, ut spectatâ Pœnitentis fragilitate, periculum sit, ne eas omitteret; nam tunc in ejus exitium verterentur: in hoc autem Sacramento magis intenditur emendatio, & salus Pœnitentis, quàm Satisfactio pro pœnâ. Si ergo expediat ad bonum spirituale Pœnitentis, potest imponi levior pœna, quàm mereatur, idque tandem cedit in majorem Dei gloriam, qui vult præcipuè curationem Pœnitentis. Quare S. Antonin. 3. p. tit. 16. c. 21. ait: *Debet Confessor dare talem Pœnitentiam, quam credat verisimiliter illum implere: ne ipsam violando, deterius ei contingat.* & S. Carol. in instruct. Confess. monet non debere imponi tam gravem, ac diuturnam Satisfactionem, ut Pœnitens ei obsequi recuset, aut acceptatam integrè non impleat; nec ordinariè injungenda esse jejunia iis, qui vitæ
sub.

subsidia labore manuum parant. Confessarius igitur poenitentem *interroget, an possit poenitentiam sibi injunctam peragere: alioquin eam pro sua prudentia immutet, aut minuat, ait Rituale Parisiense.* Tunc autem monendus est, leviozem Poenitentiam imponi, quàm mereantur ejus peccata, ut ipse moveatur vel ad majorem petendam, vel ad alias ultro sumendas, cum melius dispositus erit.

Porro mensuram poenae ex judicio Ecclesiae peccatis debita indicant Canones Poenitentiales, quos proinde scire debet Sacerdos: nam licet poenae per illos statuta, spectata facultate & infirmitate Poenitentis, minuenda sint, tamen saepe Poenitentibus proponenda sunt, quò magis criminum gravitatem cognoscant, indeque fiant ad Poenitentiam acceptandam promptiores. Ita S. Carol. in instruct. Confess.

§. Satisfactio ante Absolutionem imponenda est, tum ut exploretur debita Poenitentis dispositio, & voluntas faciendi fructus dignos Poenitentiae; tum quia ordo judicii, & justitiae vindicativae postulat, ut prius Poenitens Satisfactionem spondeat, & acceptet, quàm absolvatur. Si tamen fortè Sacerdos Absolutionem praemisisset, tenetur eam postea injungere.

Sed an Confessor debet habere distinctam singulorum peccatorum memoriam, dum imponit Satisfactionem?

Respon-

Respondet Sylvius satis esse sic audire, & intelligere omnia quando dicuntur, ut in Satisfactione injungendâ sufficienter meminerit statûs Pœnitentis, ad eam competenter injungendam. Et verò sapè impossibile est saltem moraliter, ut Confessor distinctè singula tunc meminerit.

Q. 2. Quænam opera in Pœnitentiam imponenda sunt?

Resp. Ex Patribus & Conc. Florent. & Trid. sess. 6. c. 14. tria sunt præcipua ad quæ cœterarevocantur; nempe jeiunia, eleemosynæ, orationes; nam hæc sunt Satisfactiones pœnales simul, & medicinales: per jeiunium intelligitur omnis corporis afflictatio, & voluptatum sensuum etiam licitarum privatio, nam species ibi ponitur pro genere; per eleemosynam omne opus misericordiæ tum spiritualis, tum corporalis; per orationem omnis actus religionis, & pietatis in Deum, ut Dei laudes, piæ meditationes ac lectiones, auditio Missæ, & concionum, susceptio Sacramentorum, examen conscientiæ, oblatio actionum suarum Deo facta ad ejus gloriam, actus fidei, spei, charitatis, contritionis, &c.

Q. 3. An imponi possunt opera aliunde præcepta?

Resp. Non possunt sola licitè imponi, si Pœnitens possit alia præstare. Prob. ex Trid. sess.

14. c.

14. c. 8. Satisfactio, quam imponunt, non fit tantum ad novam vitam custodiam, & infirmitatis medicamentum, sed etiam ad præteritorum peccatorum vindictam, & castigationem. At operam aliunde præcepta nequeunt esse ad vindictam, & castigationem peccatorum præteritorum: nam etiamsi nulla peccata commisisset Pœnitens, teneretur illa præstare, nec illis iterum impositis puniri censetur. Idcirco restitutio iniuriæ, & damni compensatio, fuga occasionis peccandi, non sunt Satisfactiones vindicativæ.

Porro Confessor censendus est imposuisse opus non aliunde præceptum, nisi aliud exprimat, vel ex circumstantiis colligi queat: nam hæc est rationabilis ejus intentio. Quare si simpliciter imponat ieiunium, Pœnitens non satisfacit ieiunando uno die, quo ex præcepto Ecclesiæ vel ex voto tenetur.

Q. 4. An imponi debet Pœnitentia publica?

Resp. I. Pro peccatis occultis quantumvis gravibus manifestam Pœnitentiam non imponant: ait Rituale Roman. nam esset improporcionata, & contra usum Ecclesiæ, & quodammodo infamativa Pœnitentis.

Resp. II. Imponenda est Pœnitentia publica pro peccatis publicis, ita Trid. sess. 24. c. 8. Apostolus monet publicè peccantes palàm esse corripiendos. Quando igitur ab aliquo publicè, & in multorum conspectu crimen commissum fuerit, unde

unde alios scandalô offensus, commotósque fuisse non sit dubitandum; huic condignam pro modo culpæ Pœnitentiam publicè injungi oportet, ut quos exemplô suô ad malos mores provocavit, suæ emendationis testimoniô ad rectam revocet vitam. Episcopus tamen publicæ hoc Pœnitentiæ genus in aliud secretum poterit commutare, quando ita magis judicaverit expedire. Nec tunc (inquit S. Thom.) Confessor, sed Pœnitens ipse Satisfactionem implendo, manifestat suum peccatum jam aliàs notum, & inducitur tantum ad id, quod ex se facere debet ad scandalum tollendum. Sine tamen Episcopi consilio, & auctoritate imponi non debet Pœnitentia publica cum certa solemnitate peragenda, ut stando ad fores Ecclesiæ cum cereo accenso, &c. Sed quivis Confessor potest, & debet injungere Satisfactiones, quæ sine solemnitate peragantur coram iis, qui scandalum passi sunt, dum aliter tolli nequit, v. g. ut retractent sermones contra fidem, bonos mores, religionem, vel calumnias coram iis, qui audierunt, &c. Nam scandalum necessariô tolli debet.

Q. 5. An potest injungi satisfactio applicanda aliis, v. g. defunctis?

Resp. Aff. Quia tunc non applicatur aliis satisfactio secundum valorem, quam habet ex opere operato, sed secundum eum, quem habet ex opere operantis. Præterea actus ipse

ipse charitatis, quo quis applicat aliis satisfactionem sui operis, habet vim satisfactivam; hanc enim habet omne opus meritorium.

Q. 6. *An pœnitens tenetur acceptare & implere Pœnitentiam rationabilem injunctam?*

Resp Aff. Quia Sacerdos habet potestatem judiciale non solum solvendi, sed etiam ligandi, seu obligandi per impositionem Pœnitentiæ, ex Trid. c. 8. cit. Imò habet obligationem imponendi convenientem satisfactionem, ut ostendi: at talis potestas, & obligatio non potest esse in Sacerdote sine obligatione in Reo talem satisfactionem injunctam acceptandi, & exequendi: hæc enim sunt correlativa, & alioquin Sacerdotis potestas vindicativa esset inefficax. 2. Ex Conc. Later. c. *omnis ibi. Omnia sua peccata confiteatur fideliter, & injunctam sibi pœnitentiam studeat pro viribus adimplere.* 3. Quilibet subditus tenetur obedire Judici, & Superiori justam sententiam ferenti. At Sacerdos, cui pœnitens per Confessionem se subjecit, imponit pœnitentiam ut Superior, & Judex; & tunc fungitur vice Christi, ejusque nomine, ac auctoritate ligat, sicut absolvit. 4. Ex Trident. sess. 14. can. 4. Satisfactio est pars Sacramenti, nempe integralis, & à Deo requiritur ad plenam, ac perfectam peccatorum remissionem. Pœnitens autem tenetur servare integritatem Sacramenti, præsertim cum ad illud concurrat. Quare hæc ob-
liga-

ligatio ex genere suo gravis est, cum ejus materia pertineat ad Religionem, & justitiam divinam.

Nec excusatur Pœnitens eò, quòd velit alium adire: nam non licet pœnitenti sine justa causa Sacramentum inchoatum relinquere, & effugere Sacerdotis justum judicium, cui se jam subjecit. Pœnitens quidem ante Confessionem poterat alteri confiteri, sed facta Confessione tali Sacerdoti, hic jam fungitur vice Christi, ejusque auctoritate ligat; *nam claves Sacerdotum non ad solvendum duntaxat, sed & ad ligandum concessas, etiam antiqui Patres & credunt & docent: ait Trid. sess. 14. c. 8.*

Hinc mortaliter peccat, qui Pœnitentiam pro mortali impositam, vel notabilem eius partem culpabiliter omittit: nam qui tenetur aliquid præstare, ad id obligatur per se sub mortali, si res gravis sit. Quòd si sit levis, & imposita pro solis venialibus, vel mortalibus iam aliàs confessis, secundum multos est duntaxat veniale illam omittere, secluso contemptu, & scandalo: quia completio integralis partis per materiam levem non obligat nisi leviter pro ratione materiæ. Aliqui tamen putant esse mortale: quia gravis irreverentia Sacramento infertur, illud privando tota sua integritate, & complemento non accidentali. Et quamvis hæc materia secundum se sit levis; tamen gravis censetur respectu Sacramenti, cum sit ejus tota pars integralis. Delugo fa-
tetur

tetur esse mortale omittere satisfactionem pro solis venialibus impositam, si hæc gravis sit, v.g. ieiunium: quia obligatio eam implendi oritur à potestate iudicis, & res præcepta est gravis, & capax præcepti gravis.

Imò si Confessor leviozem pœnitentiam imposuisset, Pœnitens tenetur supplere: nam lege divina tenemur satisfacere Deo in hac vita etiam pro pœna temporali peccatis quoad culpam remissis debita, ut constat 1. Ex Joel. 2. *Convertimini ad me in toto corde vestro, in ieiunio, & in sletu, & in planctu.* Per ieiunium intelligitur omne opus pœnale. Item ex Matth. 2. *Pœnitentiam agite.* & Luc. 3. *Facite fructus dignos pœnitentiæ.* quæ duo ex Trid. sess. 6. c. 14. non solum Contritionem, & vitæ emendationem significant, sed etiam *satisfactionem per jejunia, eleemosynas, orationes, alia pia spiritualis vitæ exercitia, pro pœna temporali, quæ non tota semper, ut in Baptismo, dimittitur.* 2. Ex præcepto naturali, & divino virtutem pœnitentiæ tenemur, quantum possumus, Deo plenè satisfacere in hac vita pro injuriis ipsi illatis: nam ipsa ratio dicat, Deo non minus, quàm hominibus plenè satisfaciendum esse, quàm primum fieri potest moraliter. Hæcque obligatio gravis est pro mortalibus.

Porrò ex Trid. sess. 14. c. 9. satisfacimus Deo non solum piis, ac laboriosis operibus à Sacerdote injunctis, vel sponte susceptis, sed

etiam malis, ac ærumnis hujus vitæ patienter propter Deum toleratis.

Q. 7. Quandonam Pœnitens tenetur implere Pœnitentiam?

Resp. Tenetur tempore à Confessore præscripto; nam circumstantia temporis in præcepto includitur. Dilatio tamen satisfactionis ad paucos dies, etsi sine necessitate, potest esse tantum venialis, nisi ad finem iniunctæ pœnitentiæ magni referat illam impletam esse tempore præfinito, v. g. ad superandas tentationes urgentes. Quod si Confessor nullum tempus determinavit, tenetur pœnitens satisfactionem implere quam primum commode potest; ita ut peccet mortaliter, si illam ex gravi negligentia diu differat: nam integritas Sacramenti, & ratio debiti, iustæ satisfactionis, ac Medicinæ, & rationabilis intentio Confessoris executionem celerem exigunt.

Qui autem Pœnitentiam quocumque modo distulit, tenetur eam postea, quam primum potest persolvere: nam dilatio solutionis debiti ultra terminum, non liberat debitorem onere illud solvendi; & intentio Confessoris est, ut satisfactio absolutè fiat; tempus verò præfinitur solum ad non differendam solutionem.

Q. 8. Quomodo, & in quo statu impleri debet satisfactio?

Resp. I. Satisfactio impleri debet ex motivo

pio,

pio, ac supernaturali, & sine affectu ad mortale: quia satisfactio Sacramentalis est pars integralis Sacramenti, & actus virtutis pœnitentiæ præceptus ad compensationem quamdam iniuriæ divinæ: ergo debet esse actio moraliter bona, supernaturalis, elicitæ saltem ex motivo placandi Deum, eiusque iniuriam compensandi. Quæ voluntas est impossibilis cum affectu ad mortale.

Resp. II. Qui Pœnitentiam in peccato mortali exequitur, peccat saltem venialiter: quia Sacramenti partem indignè suscipit; & ponit obicem effectui, nempe remissioni pœnæ temporalis, quæ est effectus secundarius, pendens à primario, nempe gratiâ sanctificante. Tamen ex communiore sententiâ talis non tenetur postea satisfactionem repetere, eò quòd substantiam præcepti impleverit; & quia in Ecclesia veteri exigebatur saltem magna ex parte executio satisfactionis ante absolutionem, ac proinde ante remissionem peccatorum saltem ordinariè; nam perfecta Contritio satis est infrequens. Imò iuxta multos sicut Pœnitentiæ ante absolutionem implendæ iussu Confessoris, reatum pœnæ temporalis tollunt, cum peccatum postea per absolutionem remissum fuerit: ita pœnæ post absolutionem peragenda, etiamsi in peccato postea superveniente impletæ fuerint, tamen sublato per iustificationem obice suum effectum assequuntur.

Q. 9. An Pœnitentia à Confessore imposta potest in aliam mutari?

Resp. I. Non potest à Pœnitente propriâ auctoritate mutari, etiam in aliud opus melius; tum quia nulla Satisfactio potest esse Sacramentalis, nisi imponatur à Ministro Sacramenti: tum quia Reus non potest mutare sententiam iudicis, nec subditus opus præscriptum à Superiore. Item ab alio Sacerdote mutari nequit, si fuerit conveniens, nec nimis acerba; cum imposta sit, clave non errante, per actum potestatis ligandi.

Resp. II. Ob iustam causam mutari potest in aliam convenientem. 1. Ab ipso Confessario, qui illam imposuit: nam hoc sæpè potest expedire ad bonum animarum, ad quod hoc iudicium ordinatur; & tunc non erit necesse repetere priorem Confessionem, si tempus, à quo facta est, sit adeo breve, ut moraliter censeatur idem iudicium, & Sacerdos adhuc recorderetur statum Pœnitentis. Sed hoc fieri debet in alia Confessione; quia est actus iudicialis, & usus clavium, qui non nisi in Sacramento exercetur. Quòd si Confessor non recorderetur amplius peccatorum, pro quibus priorem Pœnitentiam imposuit, requiritur nova eorum Confessio: quia impositio alterius Pœnitentiæ est actus iurisdictionis, qui fit à iudice, ut iudex est; ergo debet procedere cum notitia causæ.

2. Id etiam potest quivis alius Confessor,

si Sa-

fi Satisfactiones impositæ, sint irrationabiles, & contra prudentiæ regulas, & minimè convenientes: quia Sacerdos non habet potestatem tales iniungendi, nec proinde ad eas obligandi Pœnitentem; ideòque mutari possunt ab alio, qui in eodem tribunali idem potest, ac prior iudex, cui succedit. Sed tunc necesse est, ut apud ipsum fiat nova Confessio peccatorum, pro quibus imposita est Pœnitentia: quia Pœnitentiæ commutatio est impositio Pœnitentiæ loco prioris, ideòque actus iudicii Sacramentalis, alioqui Pœnitentia mutata non esset Sacramentalis. At ex Trid. sess. 14. c. 5. tale iudicium non potest nisi causâ distinctè cognitâ, & in sacro Tribunali rectè exerceri: neque enim Sacerdos habet potestatem ligandi, seu imponendi Satisfactionem Sacramentalem, nisi prout exercet iudicium, & potestatem clavium, precedente legitimâ accusatione sibi factâ. Hac Confessor Pœnitentiam ab alio impositam commutare nequit sine nova peccatorum absolute; nam non potest exercere iudicium Sacramentale, quin totum Sacramentum conficiat: unde etiam ex parte Pœnitentis requiritur nova Contritio. Caterùm ne prius Sacramentum sua integritate privetur, relinquendum est aliquid ex priore Pœnitentiâ præstandum.

Q. 10. *An Pœnitentia potest per alium persolvi?*

Resp. Neg. Quia r. Satisfactio imponitur

B. b 3

Pœ-

Pœnitenti per ipsum, non per alium perfol-
venda: nam ipsemet Reus debet pœnam debi-
tam subire; & cum culpa sit personalis, perso-
nalis quoque debetur pro ea Satisfactio. 2. Ex
Trid. materia, & partes Sacramenti sunt tres
actus Pœnitentis, nempe Contritio, Confes-
sio, & Satisfactio: ergo Satisfactio, quæ est
pars materialis Sacramenti, debet esse actus
ipsius pœnitentis, non alterius; sicut nec
Contritio, vel Confessio alterius potest esse
materia in hoc Sacramento. Hinc Alex. VII.
damnavit hanc propos. *Pœnitens propria au-
thoritate substituere sibi alium potest, qui loco ipsius
Pœnitentiam adimpleat.*

Q. II. *An necesse est ex præcepto seu institutione
Christi, ut Satisfactio ante Absolutionem
semper impleatur?*

Resp. Neg. Prob. 1. ex usu nunc in Ecclesiâ
à pluribus sæculis recepto. Ecclesia autem
præsens, non minus, quàm antiqua à Spiritu S.
regitur, nec unquam errare potest in rebus ad
fidem, mores, disciplinam generalem, & ad-
ministrationem Sacramentorum pertinenti-
bus, juxta illud Matt. 28. *Ecce ego vobiscum sum
omnibus diebus usque ad consummationem sæculi.*
2. Ex usu antiquæ Ecclesiæ, in quâ Pœniten-
tes ante Pœnitentiam impletam absolveban-
tur, ut quando imminebat persecutio, aut ali-
ud mortis periculum. 3. Ex Sixto IV. qui, ut
falsam, & erroneam damnavit hanc Petri de
Osma

Osma propos. *Non peractâ pœnitentiâ confitentibus absolvi non debere.* Et ex Alex. VIII. qui tres has propos. damnavit. 16. *Ordinem præmittendi Satisfactionem Absolutioni induxit non politica, aut institutio Ecclesie, sed ipsa Christi lex & præscriptio, naturâ rei id quodammodo dictante.* 17. *Per illam praxim mox absolvendi ordo pœnitentiæ est inversus.* 18. *Consuetudo moderna quoad administrationem Sacramenti Pœnitentiæ, etiamsi eam plurimorum hominum sustentet auctoritas, & multi temporis diuturnitas confirmet, nihilominus ab Ecclesiâ non habetur pro usu, sed abusu.* Ratio est, quia Satisfactio est tantum pars integralis & complementum Sacramenti Pœnitentiæ: at pars integralis non debet necessariò præmitti parti essentiali ejusdem rei.

Sed num aliquando potest Confessor obligare Pœnitentem ad implendam pœnitentiam sive ex parte sive ex toto ante Absolutionem?

Resp. Aff. Nam nec Christus nec Ecclesia id prohibuerunt, quando prudentia dicit id expedire. Imò ad id obligari debet pœnitens, quando est periculum, ne absolutione acceptâ Pœnitentiam omittat; vel si hoc necessarium sit, aut valde expediat curationi pœnitentis, vel si Sacerdos nequeat aliter judicare de dispositione pœnitentis. Ita Suarez, & DeLugo, qui disp. 14. sect. 10. sic ait. *Ex communi Do-*

Trina Theologorum potest aliquando obligare pœnitentem ad implendam Pœnitentiam ante absolutionem per modum medicinae, quando iudicat id necessarium vel utile pœnitenti, ex eo quod solet facile promittere pœnitentias, vel ut Confessarius certus sit de pœnitentia impleta, vel ob alios fines.

APPENDIX.

Referuntur precipui Canones Pœnitentiales secundam Ordinem Decalogi, ex variis Conciliis, & Libris Pœnitentiariis Collecti in Instruct. Sancti Caroli.

Circa I. Decalogi Præceptum.

Qui à fide desciverit, pœnitentiam aget annis decem.

Qui auguriis & divinationibus servierit, quive Cantationes diabolicas fecerit, pœnitens erit annos septem.

Respiciens furta in Astrolabio, pœnitens erit annis duobus.

Siquis

Siquis ligaturas, aut fascinationes fecerit, pœnitens erit duos annos.

Qui magos consuluerit, in pœnitentia erit annos quinque.

Circà 2. Præceptum.

Quicumque sciens perjuraverit; 40. dies in pane & aquâ, & septem sequentes annos pœniteat, & numquam sit sine pœnitentiâ; & numquam in testimonium recipiatur, & post hæc Communionem percipiat.

Qui perjurium in Ecclesiâ fecerit, pœnitentiamaget annos decem.

Siquis Deum vel B. Virginem, vel aliquem Sanctum publicè blasphemaverit, pro foribus Ecclesie diebus Dominicis septem, in manifesto, dum Missarum solemnia aguntur, stet; ultimòque ex illis die, sine Pallio & Calceamentis, ligatus corrigiâ circa collum; septemque præcedentibus Feriis sextis in pane & aquâ jejunet, Ecclesiam nullo modo tunc ingressurus. Singulis item illis septem diebus Dominicis tres aut duos, aut unum pauperem pascat, si potest; alioquin aliâ pœnitentiâ afficiatur. Recusans Ecclesie ingressu interdicator, in obitu Ecclesiasticâ careat sepulturâ.

Qui votum simplex violaverit, pœniteat tribus annis.

Circa 3. Præceptum.

Qui opus aliquod servile die Dominico, Festive fecerit: pœnitentiam aget tres dies in pane & aqua.

Siquis jejunia à sanctâ Ecclesiâ indicta violaverit; pœnitentiam aget dies viginti in pane & aqua.

Qui in Quadragesimâ jejunium violaverit; pro uno die pœnitentiam aget dies septem.

In Quadragesimâ carne sine inevitabili necessitate vescens, in Paschâ non Communicet, ac præterea à carne abstineat.

Circa 4. Præceptum.

Qui parentibus maledixerit, 40. dies pœnitens sit in pane & aqua.

Qui parentes injuriâ affecerit, tres annos.

Qui percusserit, anno septem.

Si quis contra Episcopum, Pastorem, & Patrem suum insurrexerit, in Monasterio omnibus diebus vite suæ pœnitentiam aget.

Si quis Episcopi, aut Ministrorum ejus, vel Parochi sui præcepta contempserit, vel irriserit, pœnitentiam aget dies 40. in pane & aqua.

Circa 5. Præceptum.

Qui Presbyterum occiderit, pœniteat 12. annis.

Si quis Patrem, aut Matrem, Fratrem, aut Sororem

rorem occiderit; toto vitæ suæ tempore non suscipiat Corpus Domini, nisi in obitu: abstineat à carne & vino, dum vixerit: jejUNET secundâ, & quartâ, & sextâ Feriâ.

Si quis hominem occiderit; ad januam Ecclesiæ semper erit, & in obitu Communionem recipiet.

Qui homicidii auctor fuit, ob Consilium quod dedit, pœnitentiam aget 40. dies in pane & aquâ, cum septem sequentibus annis.

Siqua mulier sponte abortum fecerit, pœnitentiam aget annos tres; si nolens quadragesimas tres.

Qui nolens filium oppresserit, pœnitentiam aget dies 40. in pane & aquâ, oleribus ac leguminibus: abstinebit ab uxore dies totidem. Deinde pœnitens erit tres annos per legitimas serias: tres præterea quadragesimas in anno observabit.

Qui sceleris occultandi causâ filium necarit, pœnitentiam aget annos decem.

Siquis per iram subitam, aut per rixam hominem necarit, pœnitentiam aget annos tres.

Siquis aliquem vulneraverit, vel ei aliquod membrum præciderit, pœnitentiam aget uno anno per legitimas serias.

Siquis ictum proximo dederit nec nocuerit; tri-dui pœnitentiam aget in pane & aquâ.

Circâ. 6. Præceptum.

Si Laicus solutus cum fœminâ solutâ concubuerit, pœnitens erit tres annos.

Qui

Qui turpiloquio, aspectuque polluitur negligens; pœnitentiam aget 20. dies.

Qui cum uxore sua turpiter concubuerit, pœnitens erit 40. dies.

Qui cum duabus sororibus fornicatus fuerit, aut filiam spirituales violaverit, perpetuam pœnitentiam aget.

Qui incestum fecerit (non ita enormem) pœnitens erit 12. annis.

Qui Monialem violaverit, pœnitens sit annis decem.

Si quæ mulier cerusâ, aliove pigmento se oblinat, ut aliis viris placeat, pœnitentiam aget annos tres.

Pro adulterio septennii & decenii pœnitentia imponitur.

Circâ 7. Præceptum.

Siquis furtum de re minori fecerit, pœnitentiam aget annum unum.

Qui furatus est aliquid de Ecclesia suppellectili, vel thesauro, vel pecuniam Ecclesiasticam, oblationesve Ecclesie factas, pœnitens erit annos septem.

Qui decimam sibi retinuerit, aut dare neglexerit, quadruplum restituet, & pœnitentiam aget dies 20. in pane & aquâ.

Qui usuras accipit, rapinam facit, pœnitentiam aget annis tribus, uno in pane & aquâ.

Cir.

Circà 8. Præceptum.

Qui falso testimonio consenserit, pœnitens erit annos quinque.

Falsarius in pane & aquâ pœnitentiam agat, quandiu vivit.

Siquis de proximo detraxerit, pœnitens erit dies septem in pane & aquâ.

Circà 9. & 10. Præceptum.

Rem alienam nefariè concupiscens, avarusque, pœnitens erit tribus annis.

Siquis concupiscit fornicari; si Episcopus, pœnitens erit annos septem: si Presbyter quinque: si Diaconus vel Monachus tres: si Clericus aut Laicus annos duos.

CAPUT II.

De Forma Sacramenti Pœnitentiæ, seu Absolutione.

I. CIRCA modum absolvendi sic habet Rituale Roman. auctoritate Pauli V. editum. Cum pœnitentem absolvere voluerit, iunctâ ei trius & ab eo acceptâ pœnitentiâ salutari, primò dicit.

Misereatur tui omnipotens Deus, & dimissis peccatis tuis perducatur te ad vitam æternam. Amen.

Deinde

Deinde dexterâ versûs pœnitentem elevatâ dicit.

Indulgentiam, absolutionem, & remissionem peccatorum tuorum tribuat tibi omnipotens & misericors Dominus. Amen.

Dominus noster JESUS Christus te absolvat, & ego auctoritate ipsius te absolvo ab omni vinculo excommunicationis, suspensionis, & interdicti; in quantum possum, & tu indiges. *Deinde*: Ego te absolvo à peccatis tuis, in nomine Patris, & Filii, & Spiritûs Sancti. Amen.

Passio Domini nostri JESU Christi, merita Beatæ Mariæ Virginis, omnium Sanctorum, & quidquid boni feceris, & mali sustinueris, sit tibi in remissionem peccatorum, augmentum gratiæ; & premium vitæ æternæ. Amen.

Monet omittendam esse vocem, *suspensionis*, si Pœnitens sit Laicus; & addit in Confessionibus frequentioribus, & brevioribus omitti posse *Misereatur, &c.* & satis esse dicere, *Dominus noster JESUS Christus, &c.* urgente verò gravi aliquâ necessitate in periculo mortis; breviter dici posse, *Ego te absolvo ab omnibus censuris & peccatis, in nomine Patris, &c.*

II. Forma absolutionis consistit in his verbis: *Ego te absolvo à peccatis tuis in nomine Patris, & Filii, & Spiritûs Sancti. Amen.*

Quare preces & verba quæ hanc formam antecedunt, & subsequuntur, non sunt de illius essentia, ut constat ex Trid. sess. 14. c. 3. Item quamvis omnia verba ista ex præcepto
exprimi

exprimi debeant, tamen aliqua non sunt de
 essentia formæ, ut ista, *Ego, tuis, Amen.* Sed
 circâ alia dissentiunt Theologi: nam alii ad to-
 tam essentiam assignant hæc duo, *absolvo te,*
 quæ saltem secundum omnes requiruntur:
 quia necessaria sunt ad significandum effe-
 ctum primarium Sacramenti, nempe absolu-
 tionem: absolutio autem est sententia judi-
 cialis, quæ necessariò ad reum dirigitur: & sic
 pronomen *te* exprimi debet. Alii insuper ex-
 igunt voces, *à peccatis.* Imò aliqui, pauci illi
 quidem, addunt etiam, *In nomine Patris & Filii*
& Spiritus Sancti, sed falsò principio nixi, nem-
 pe quia putant formam Sacramenti esse de-
 precativam.

III. Absolutio data sub conditione de præ-
 senti, vel de præterito, valet si illa sit præsens
 vel impleta: quia tunc Sacramentum, & effe-
 ctus non suspenditur. Sed sic collata sine ne-
 cessitate, graviter est illicita; est enim contra
 reverentiam Sacramenti, & usum Ecclesiæ.
 Hinc peccat ita absolvendo. *Si habes veram*
Contritionem, vel voluntatem restituendi, Ego
te absolvo, &c. Si autem dubitetur utrum pœ-
 nitens adhuc vivat, vel an Sacerdos verba ab-
 solutionis protulerit, secundum multos danda
 est absolutio sub hac conditione: *si tu es capax,*
vel, si non es absolutus, Ego te absolvo, &c. ut fit
 in Baptismo.

Absolutio autem data sub conditione de fu-
 turo, est nulla; quia tunc intentio absolvendi,
 & ab-

& absolutio non existit absolute, sed suspenditur: ac proinde nihil efficit; nam non est in potestate Sacerdotis suspendere Sacramentum & ejus effectum, cum Sacramenta producant id quod significant, & significant gratiam presentem dari. Hinc non valet absolutio sic data: *si restitueris, si poenitentiam impleveris, absolvo te, &c.*

IV. Invalida est absolutio data absenti, ut constat 1. Ex praxi Ecclesiae, in qua numquam moribundis absentibus datur etsi sine ea morituris. 2. Ex forma absolutionis, quae subiectum per *lite*, designat praesens, ideoque falsa esset, si foret absens, & quae forma necessario verbis vocalibus constat: nemo autem ad absentem utitur verbis vocalibus.

V. Mortale est absolvere aliquem à peccatis, antequam sit absolutus ab excommunicatione contracta: nam Ecclesia graviter prohibet ne excommunicatus ullum Sacramentum recipiat. Quare is non est verè absolutus ob eandem contritionem & sacrilegium mortale, quod admittit recipiendo Sacramentum contra prohibitionem Ecclesiae.

VI. Ad repetendam absolutionem, requiritur nova Confessio, nam super eadem Confessione non potest absque sacrilegio repeti absolutio: quia caderet super materiam nullam, ideoque irrita esset. Potest tamen repeti super diversa Confessione etiam eorumdem peccatorum; quia Confessio est materia proxima,

xima, peccata autem remota: unde absolutio
cadet super novam materiam proximam.

CAPUT III.

De Ministro Sacramenti
Pœnitentiæ.

ARTICULUS PRIMUS.

*De Potestate requisita in Ministro
Pœnitentiæ.*

Q. i. **A**N requiritur jurisdictio ad absolvendum?

Not. i. Jurisdictio generatim est potestas gubernandi, vel ferendi sententiam in subditos: hinc sumitur pro potestate ferendi sententiam Sacramentalem circa Pœnitentem Confessum. Duplex est ordinaria, & delegata. Ordinaria est ea, quæ alicui competit ratione officii habentis annexam curam animarum, qualem habet Papa in omnes fideles, Episcopi in suos Diœcesanos, Parochi in suos Parochianos, Superiores Religiosorum in suos subditos.

Delegata est ea, quæ committitur Sacerdoti ab eo, qui habet ordinariam. Et acquiritur per expressam, vel tacitam confessionem; nam delegatio est unus ex actibus Jurisdictionis

Tom. I. l.

Cc

ordi-

ordinaria. Ad consensum autem tacitum requiritur scientia ejus quod agitur: unde non est tacita concessio sine notitia Prælati.

Not. 2. Jurisdictio delegata non expirat per delegantis mortem, aut demissionem, si sine ulla temporis limitatione ab illo data fuit, nec revocata ab eo, vel illius successore aut superiore: nam delegatio est gratia facta Confessario, cui statim acquiritur: at gratia facta non expirat per mortem concedentis; nam gratia, seu beneficium Superioris debet esse mansurum. *Reg. Jur. 16. in 6.*

Not. 3. Qui habet potestatem delegatam non potest eam subdelegare, nisi hoc ei specialiter concessum sit: quo casu, non suo sed delegantis nomine censetur subdelegare: quia delegatus eam solam potestatem habet, quæ ei conceditur: at conceditur ei solum quoad suam personam potestas exercendi jurisdictionem, non item alteri committendi, nisi aliud exprimatur; nam hæc duæ facultates diversæ sunt & distinctæ.

Resp. Ad absolvendum, præter potestatem Sacerdotalem, requiritur jurisdictio. Constat ex Trid. sess. 14. c. 7. Quoniam igitur natura & ratio iudicii illud exposcit, ut sententia in subditos duntaxat feratur, persuasum semper in Ecclesia Dei fuit, & verissimum esse synodus hæc confirmat, nullius momenti absolutionem eam esse debere, quam Sacerdos in eum profert, in quem ordinariam, aut subdelegatam non habet jurisdictionem.

Ratio

Ratio est, quia absolutio est sententia iudicialia, ad cuius valorem requiritur jurisdictio in eo, qui iudicat, & subiectio in eo qui iudicatur.

Q. 2. An aliquando Ecclesia supplet defectum jurisdictionis in Sacerdote?

Resp. Aff. Modo hæc duo simul adsint. 1. Titulus coloratus, hoc est, titulus habens speciem veri tituli, cum tamen reipsa nullus sit: qualis est collatio Beneficii Parochialis, sed invalida propter occultum aliquem defectum, v.g. propter occultam simoniam. 2. Error communis, ita ut communiter, ac publice quis existimetur verum habere titulum & jurisdictionem: si enim ex errore unius aut alterius tantum putaretur Sacerdos habere jurisdictionem, quam non habet, invalida esset absolutio: quia tunc non est sufficiens ratio, ob quam Ecclesia censeatur conferre jurisdictionem; cum hoc non sit necessarium ob bonum commune, quod non exigit, ut Ecclesia prospiciat quibusvis casibus privata singularum ignorantia.

Ecclesia autem supplet illum occultum defectum, concedendo extraordinarie Sacerdoti jurisdictionem transeunter pro singulis actibus; eò quòd bonum commune id exigit ad impedienda multa gravia damna, ac scandala, quæ ex invaliditate actuum orientur.

Argumento ex *L. Barbarius, ff. de Offic. Prætor.*

C c 2

Talis

Talis tamen Minister peccat graviter, quia usurpat jurisdictionem, quàm scit se antecedenter non habere, & hoc est ei graviter prohibitum.

Q. 3. An præter potestatem Ordinis & jurisdictionis requiritur approbatio in Confessario tam regulari quàm seculari non habente Beneficium, cui animarum cura sit annexa?

Resp. Aff. Nam ita statuit Trid. sess. 23. c. 15. Quamvis Presbyteri in sua Ordinatione à peccatis absolvendi potestatem accipiant: decernit tamen S. Synodus nullum etiam Regularem, posse Confessiones secularium, etiam Sacerdotum, audire nec ad id idoneum reputari, nisi aut Parochiale Beneficium, aut ab Episcopis per examen, si illis videbitur esse necessarium, aut aliàs idoneus judicetur, & approbationem, quæ gratis detur, obtineat: privilegiis & consuetudine quacumque etiam immemorabili, non obstantibus.

Circà quòd Decretum observanda sunt sequentia.

1. Approbatio est consensus & facultas Episcopi, ut Confessarii munus exercent is, quem ad id idoneum judicat. Sensus autem Decreti Trid. est, quod sine illâ approbatione nullus possit non solum licitè, sed etiam validè audire Confessiones, ut expressè declaravit S. Congregatio Cardinalium, & constat ex scopo Concilii, & sensu ac praxi Ecclesiæ. Porro Eccle-

Ecclesia id potuit statuere, quia cum jurisdictione ad valorem absolutionis necessaria tribuatur ab Ecclesiâ, potuit illa hanc conditionem apponere ut necessariam ad jurisdictionem accipiendam, & valide exercendam: ita ut sine approbatione Sacerdos non curatus sit incapax jurisdictionis recipiendæ vel exercendæ, adeoque absolvendi validè.

2. Hoc habet vim etiam in Gallia, ubi Trident. non fuit promulgatum: nam hæc propositio: *Conc. Trident. non obligat. Regulares in Gallia ad obtinendas approbationes ab Episcopis, ut secularium Confessiones audire possint, neque ex illius Concilii authoritate privilegia regularium restringi possunt, cum id in Gallia receptum non sit, præterquam in decisionibus fidei,* ab Alex. VII. anno 1659. damnata fuit ut falsa, temeraria, scandalosa, in hæresim & Schisma inducens, S. Conc. Trid. & Sedi Apostolicæ injuriosa. Idem declaravit Clemens X. *Constit. Superna.*

3. Non sufficit approbatio petita, & injustè denegata: quia Trident. requirit ut obtineatur, & injusta recusatio approbationis non est approbatio. Nec iam amplius valent privilegia in contrarium allegata, cum Trident. & Summi Pontifices derogaverint privilegiis quibuscumque huic Decreto contrariis. Hinc Alex. VII. damnavit hanc propos. *Satisfacit præcepto Confessionis annuæ, qui confitetur Regulari Episcopo presentato, sed ab eo injustè reproba-*

to. Et istam: qui Beneficium Curatum habent; possunt sibi eligere Confessarium simplicem Sacerdotem non approbatum ab Ordinario.

4. Decretum Tridentini restringitur ad Confessiones sæcularium, etiam Sacerdotum, non religiosorum. Quare ad audiendas Confessiones Religiosorum non requiritur Episcopi approbatio; sed illi possunt confiteri iisdem, quibus antè Trident. per sua statuta, vel jus commune poterant; cum Trident. circa illos nihil innovet. Nunc tamen ad audiendas Confessiones Monialium, etiam Regularibus subjectarum, requiritur Episcopi Diocesani approbatio ex Constit. Greg. XV. *Inscrutabili.* & Constit. 7. Clement. X. Porro Religiosi unius Ordinis non possunt audire Confessiones Religiosorum alterius ordinis sine facultate Superiorum ipsius Pœnitentis; quia Papa concessione suâ generali jurisdictionis in omnes fideles non intendit derogare statutis religionum, ex quibus varii religiosi non possunt confiteri, nisi Confessariis à suis Superioribus designatis. Quare Religiosi à domo sua absentes intelligant ex Superioribus suis vel ex statutis religionis suæ, vel ex recepta consuetudine quibusnam confiteri possint. Quòd si circa hoc nec Superior, nec Religio aliquid statuerit, censetur permittere, ut confiteantur cuilibet Sacerdoti approbato, si non habeant socium sui Ordinis Sacerdotem.

5. Requiritur approbatio Episcopi loci, in quo audiuntur Confessiones; ita ut approbatus in una Diœcesi, non possit in alia audire Confessiones sine approbatione Episcopi Diœcesani. Constat ex Ecclesiæ praxi, quæ est optima legum interpret; ex numero plurali, quo citatur Trident. ut significet in diversis Diœcesibus diversas requiri Episcoporum approbationes; ex Clemente X. Constit. *Superna*, & ex Alex. VII. qui oppositum damnavit anno 1659. Enimverò approbatio est actus auctoritatis, & jurisdictionis: at actus auctoritatis, & jurisdictionis non excedit spheram auctoritatis, & jurisdictionis, nec proinde limites Diœcesis.

6. Hoc Decretum non spectat habentes Beneficium annexam habens curam animarum: nam censetur approbari hoc ipso quod tale Beneficium eis confertur. Sed Parochus resignato suo Beneficio iam neminem valide absolvere potest sine approbatione: quia iam non habet Parochiale Beneficium.

Q 4. *An sufficit Jurisdictio, vel approbatio subratibatione futura, vel presumpta, seu interpretativa, cum nempe judicatur concedenda, si peteretur?*

Resp. Neg. Quia ex Trid. ad valorem absolutionis requiritur iurisdictio, & approbatio actu, & absolutè existens & iam obtenta, ad quam requiritur consensus actualis signo

aliquo externo declaratus. Et verò iurisdictio & approbatio requiruntur ad substantiam ac valorem absolutionis: at nulla res existit, nisi actu existant omnia quæ ad ejus substantiam pertinent. Neque hîc valet ista reg. jur. in 6. *Ratihabitionem retrotrahi, & mandato non est dubium comparari.* Nam hæc regula solum habet locum in actibus, quorum valor in futurum suspendi potest: at valor absolutionis præsentis suspendi nequit; valor enim Sacramentorum pendere nequit ab actione de futuro.

Q. 5. An sufficit jurisdictio & Approbatio probabilis tantum?

Resp. Non sufficit ad licitè absolvendum, sed requiritur certa. Quia extra casum necessitatis non licet administrare Sacramentum cum opinione tantum probabili eorum, quæ ad ejus valorem requirantur: alioqui Sacramentum periculo nullitatis sine necessitate exponeretur, quod est grave sacrilegium. Imò neque sufficit ad validè absolvendum, si jurisdictio vel approbatio reipsâ non existat; nam tunc deest aliquid ad valorem absolutionis requisitum. Nec tunc Ecclesia supplet hunc defectum, sed solum dum Titulus est coloratus, & error communis.

Q. 6. An Confessor Regularis approbatus in unâ Diœcesi, potest absolvere in ea subditos alterius Diœcesis, pro qua non est approbatus?

Resp.

Resp. Potest, etiam à casibus ibi reservatis, sed non reservatis in Diœcesi in quâ est approbatus; nisi eos noverit in fraudem reservationis ad alienam Diœcesim migrasse. Ita declaravit, Clement X. constit. *Superna* his verbis. *Posse autem Regularem Confessorem in eâ Diœcesi in quâ est approbatus, confluentes ex alia Diœcesi à peccatis in ipsâ reservatis, non autem illa, ubi idem Confessor est approbatus, absolvere, nisi eosdem pœnitentes noverit in fraudem reservationis ad alienam Diœcesim, pro absolutione obtinenda, migrasse.* Idem dicunt de Sacerdote sæculari approbato ob tacitum Episcoporum consensum communi consuetudine confirmatum. Hinc mercatores, litigantes, milites, peregrinantes, &c. possunt absolvi à Confessariis loci ubi confitentur: nam hi jure communi, vel ex consuetudine tacite à Superioribus approbata, sunt veluti subditi Episcopi loci, in quo versantur, quantum ad Sacramenta, excepto Ordine. Quod si casus non sit reservatus in Diœcesi Pœnitentis, sed solum in Diœcesi Confessarii, hic non potest illum absolvere; nam per reservationem ei sublata est potestas absolvendi à tali peccato. Præterea Reus debet judicari, secundum leges & consuetudines loci, in quo judicatur. Idque totum constat etiam ex recepta consuetudine.

Q. 7. An Parochus potest subditos audire, & absolvere in alia Diœcesi, in quâ non est approbatus?

Cc 5,

Resp.

Resp. Ex communi sent. potest etiam licitè, modo id fiat absque scandalo: quia habet ordinariam in proprium subditum jurisdictionem, ab approbatione non pendentem: jurisdictione autem in foro pœnitentiæ, cum sit voluntaria, non contentiosa, nec requirat strepitum fori, exerceri potest extra proprium territorium.

Q. 8. *An Secularis vel Regularis approbatus generaliter in una Diœcesi potest valide absolvere in alia Diœcesi subditum Diœcesis, in qua est approbatus?*

Resp. Neg. Ita Clement X. constit. *Superna* ubi decernit: *Religiosos ab Episcopo ad Confessiones Sacularium in sua Diœcesi audiendas approbatos, non posse in alia Diœcesi eas absque Episcopi Diœcesani approbatione audire, quamvis pœnitentes subditi sint ejus Episcopi, à quo ipsi religiosi jam fuerant approbati.* Nam jurisdictione delegata pendet in sui exercitio ab approbatione Episcopi loci, in quo audiuntur Confessiones.

Q. 9. *An Parochus extra Parochiam suam potest valide absolvere subditos alterius Parochia, cum facultate proprii talium Parochi?*

Resp. Non potest sine licentia Episcopi expressâ, vel tacitâ; nam Parochus unius Parœciæ non fit Parochus subditorum alterius Parœciæ per delegationem proprii illorum Parochi; & Parochorum jurisdictione pendet ab Episco-

Episcopo, qui potest iis auferre potestatem delegandi eos, quos iudicat minus aptos audiendis quorumlibet Confessionibus. Licentia autem expressa est, cum scripto vel verbis conceditur: tacita verò, cum Episcopus non contradicit consuetudini, quam scit vigere circa auditionem ejusmodi Confessionum.

Q. 10. An generaliter approbatus ad audiendas Confessiones Sæcularium, censetur approbatus pro audiendis Confessionibus Monialium, sive Ordinario sive Regularibus subjectarum, si non fuerint nominatim exceptæ?

Resp. Neg. Nam ita fert usus, & ita declaravit Clemens X. constit. Superna his verbis. Et generaliter approbatus ab Episcopo ad audiendas personarum Sæcularium Confessiones, nequaquam censi approbatus ad audiendas Confessiones Monialium sibi subjectarum, sed egere quoad hoc speciali Episcopi approbatione: atque approbatus pro audiendis Confessionibus Monialium unius Monasterii, minimè audire posse Confessiones Monialium alterius Monasterii. Itidem Confessores extraordinarios semel deputatos atque approbatos ab Episcopo ad Monialium Confessiones pro una vice audiendas, haud posse expleta deputatione in vim approbationis hujusmodi illarum Confessiones audire, sed toties ab Episcopo esse approbandos, quoties casus deputationis contigerit.

Q. 11.

Q. 11. *An Regulares egent approbatione Ordinarii ad audiendas Confessiones suorum famulorum secularium?*

Resp. Clemens X. constit. cit. declaravit: *In Monasteriis ac etiam Collegiis, ubi juxta instituta regularia vivitur, posse tam Praelatos Regulares, quam Confessores Regularium eorumdem Monasteriorum seu Collegiorum, audire Confessiones illorum Secularium, qui inibi sunt de familia, & continui commensales; non autem illorum, qui tantum ipsis deserviunt.*

Q. 12. *An approbatio semel data, etiam sine limitatione temporis, validè revocari potest etiam sine justa causa?*

Resp. Aff. Nam nullo jure talis revocatio irritatur. Quòd si ad tempus limitatum data fuit approbatio, cessat statim per se exacto termino: nam approbatio durare nequit ultra tempus praescriptum ab eo, à cujus voluntate pendet: hinc novâ opus est.

Q. 13. *An Episcopus potest validè limitare approbationem, quoad tempus, locum & personas?*

Resp. Aff. Constat 1. Ex praxi quotidiana.
2. Oppositum damnavit, Alex. VII. an. 1659.
3. Quia habens approbationem etsi injustè restrictam ad tempus, locum, vel personas, revera caret approbatione pro alio tempore, loco, & pro aliis personis: unde non potest validè.

lidè absolvere in tali loco, tempore, & tales personas, pro quibus non est approbatus. At sine approbatione actu existente invalida est absolutio.

Q. 14. *An Sacerdos non approbatus potest absolvere à venialibus?*

Resp. Non potest saltem licitè ex decreto, Innocentii. XI. Edito an. 1679. *Non permittant (Episcopi) ut venialium Confessio fiat simplici Sacerdoti non approbato ab Episcopo, aut Ordinario. Si Confessarii etiam Regulares, aut quicumque alii secus egerint, sciant Deo Opt. Max. rationem reddituros esse neque, de futuram Episcoporum & Ordinariorum justam & rigorosam animadversionem in contrafacientes, etiam Regulares, etiam Societatis Jesu. Imò neque etiam validè posse videtur; quia Sacerdos vi ordinationis non habet jurisdictionem, neque subditos etiam solum venialium reos. Nemo autem potest absolvere à peccatis sine jurisdictione ordinaria, vel delegata ex Trid. sess. 14. c. 7. cum absolutio sit actus judicialis, qui non potest exerceri, nisi in subditos; & jurisdictio delegata validè exerceri nequit sine approbatione.*

ARTICULUS II.

De Casibus Reservatis.

Casuum seu peccatorum reservatio est subtractio potestatis absolvendi à certis peccatis,

catis, salvâ potestate absolvendi ab aliis. Ex Trid. sess. 14. c. 7. & can. 11. constat à Papa pro tota Ecclesia, & ab Episcopis pro sua Diocesi reservari posse peccata, à quibus alii non possint validè absolvere sine potestate ab illis delegata. Ratio est: quia ad validè absolvendum requiritur jurisdictio, quæ cum sit penes dispositionem Ecclesiæ, potest ab ea restringi, negari, & subtrahi.

Q. 1. Quænam requiruntur, ut peccatum censeatur reservatum?

Resp. Ex praxi Ecclesiæ tria requiruntur. 1. Ut sit mortale, nam venialia non reservantur, cum non sint materia necessaria Confessionis. 2. Ut sit externum; nam licet mere interna possint absolutè reservari, cum ad ea remittenda requiratur jurisdictio, quæ potest à Prælati Ecclesiæ restringi & denegari; tamen ipsâ sola externa communiter reservantur: quia hæc reservatio ordinariè sufficit ad bonum regimen animarum. Ut autem peccatum externum censeatur reservatum, non sufficit quod habeat mortalem malitiam ex actu interno: sed insuper requiritur ut ipsa actio externa habeat malitiæ gravitatem; nam reservatio præcipuè cadit in actum externum malum, ac proindè requirit actum externum mortalitèr malum ex objecto. Et sicut sola voluntas interna non reservatur; ita nec quando non procedit in actum externum habentem ex se gravem malitiam. Hinc si fur-

tunt

tum in loco sacro esset reservatum, & aliquis aliquid leve haud sufficiens ad mortale surripisset ex voluntate aliquid notabile surripendi si occurrisset, tale furtum etsi mortale, reservatum non esset. 3. Ut peccatum sit consummatum, nisi aliud in statuto exprimatur: quia reservatio, cum sit quid odiosum seu onerosum, est strictæ interpretationis. Hinc reservata fornicatione, vel homicidio, non reservatur voluntas interna fornicandi, etiam adhibito externo conatu, nisi fuerit copula carnalis; nec percussio gravis ex animo occidendi, nisi sequatur mors. Dixi, *nisi aliud exprimatur*, nam aliquando reservantur etiam actus non consummati: sic sola provocatio ad duellum, & ejusdem acceptatio expressè reservantur, etiam si non sequatur conflictus.

Sunt qui docent peccata impuberum non esse reservata, nisi exprimantur; quia in ipsis non reperitur necessitas Episcopalis correctionis: hoc tamen pendet ab Episcoporum arbitrio; quare eorum intentio ab ipsis exquirenda est: nam cum impuberes possint esse subjecti censuris, quidni & reservationi? Porro contrahitur reservatio etiam invincibiliter ignorata, nam non est proprie poena, nec contumaciam requirit, ut Censura.

Q. 2. *An peccata dubia censentur reservata?*

Resp. Neg. Plurimi in dubio facti: quia reservatio cum sit odiosa, debet restringi ad casus certos, non extendi ad dubios. Ideo quæ
reserv.

reservatâ ebrietate, intelligi debet ebrietas certa, quæ sola est ebrietas simpliciter & absolute. Hinc qui admisit peccatum ex suo genere reservatum, sed dubitat an cum advertentiâ vel consensu sufficienti ad mortale, non incurrit in reservationem.

At in dubio juris, cum nempe dubitatur an peccatum mortale Pœnitentis sit reservatum, Confessor non potest ab eo absolvere, nisi Superior expresserit se nolle in tali dubio reservare: nam hoc ipso quod constat peccatum esse materiam reservationis, sed dubitatur an Superior illud reservarit, tunc dubium est de potestate ab eò absolvendi: non licet autem absolvere cum potestate dubia. Adde quod Clemens VIII. prohibuerit omnibus Confessoribus, etiam privilegiatis in Italiâ degentibus, *ne quis eorum, sub pretextu privilegiorum, ab ullo ex casibus clare vel dubie in Bulla in Cœna Domini legi solita contentis, vel aliâs quomodocumque Sedi Apostolicæ reservatis vel reservandis absolvat.*

Q. 3. *Quinam absolvere possunt à reservatis?*

Resp. I. Ipse reservans, vel ejus Successor, aut Superior in hoc foro erga eosdem subditos, & quivis alius, qui ab illis hanc facultatem obtinuit. Nam reservans reservando retinuit pro se jurisdictionem, & Successor habet eandem cum illo potestatem: Superior verò potest id omne quod potest inferior.

Resp.

Resp. II. Ex Trident. sess. 24. c. 6. Episcopi possunt suos subditos in foro conscientiae absolvere ab omnibus peccatis Papæ reservatis, occultis nec ad forum contentiosum deductis possunt etiam ab aliis, quando subditi propter legitimum impedimentum non possunt Papam adire, ex c. 6. de *Sent. excom.* ne videlicet ex dilatione absolutionis periculum immineat animarum.

Resp. III. Quilibet Sacerdos, etiam non approbatus, & excommunicatus saltem toleratus, potest quoslibet in articulo mortis absolvere à quibusvis peccatis & censuris, in defectum Sacerdotis approbati. Constat ex praxi Ecclesiae, & ex Rituali Romano, quod sic habet: *Si periculum mortis immineat, approbatusque desit Confessarius, quilibet Sacerdos potest à quibuscumque censuris & peccatis absolvere.* Nam tunc Ecclesia hanc potestatem omnibus Sacerdotibus, saltem toleratis censetur concedere, & reverà concedit, ne pereant animæ, defectu absolutionis validæ tunc præsertim adeò necessariæ.

Dixi, in defectum, &c. Nam si facile haberi possit Sacerdos approbatus, alter non poterit absolvere, ut docet S. Carolus in instruct. Confess. quia hæc potestas concessa est ob necessitatem moribundi, nec est periculum, dum facile absolvi potest à Sacerdote approbato, & habente jurisdictionem expeditam. Quare Rituale Romanum præter periculum

mortis ad hoc requirit defectum Sacerdotis approbati.

Porro omnes Sacerdotes approbati tunc æque possunt de omnibus mortalibus absolvere, & sic per se loquendo quoad valorem absolutionis nullus est inter illos ordo servandus; quia in articulo mortis nulla est reservatio, ut docet Trident. sess. 14. cap. 7. his verbis: *Piè admodùm, ne hac ipsa occasione aliquis pereat, in Ecclesia Dei custoditum semper fuit, ut nulla sit reservatio in articulo mortis: atque ideo omnes Sacerdotes quoslibet Pœnitentes à quibusvis peccatis & censuris absolvere possunt.*

Circà hoc observanda sunt sequentia.

1. Multi docent posse tunc moribundum absolvi à Sacerdote excommunicato non tolerato, & hæretico in defectum alterius; quia Trid. dicit *omnes Sacerdotes posse*. Sed hæc negant alii cum Fagnano, qui in cap. *non est vobis* de Sponsal. testatur S. Congregat. Cardinalium Concilii Trident. interpretum, inter quos caput fuit Cardin. Moronus, qui paulò antè fuerat Legatus Apostolicus in Concilio, cujus proindè mentem probè norat, declarasse verba Concilii restringi ad Sacerdotes in unitate Ecclesiæ viventes, & habiles ac capaces jurisdictionis exercendæ, quales non sunt excommunicati non tolerati, & hæretici ac schismatici notorii. Et verò inquit in Ecclesià Dei non fuit semper custoditum, ut præcisi ab unitate Ecclesiæ possint absolvere in casu neces-

neces-

necessitatis; cum imò potius certum sit, ex communi sententia eorum, qui antè Conc. scripserunt, non potuisse. Toletus docet hæreticos & schismaticos, supple notorios, id non posse secundum communem, quia Ecclesia nòluit eis dare jurisdictionem ob periculum perversionis fidelium, sed putat alios posse.

3. Per articulum mortis hic intelligitur gràve ac morale mortis periculum: nam ista ex usu Ecclesiæ in hâc materiâ pro eodem usurpantur, ut constat, ex. C. eos qui de sent. excom. in 6. & Rituali Rom. quia pia mater Ecclesia non censetur velle quemquam exponi periculo probabili damnationis. Et in articulo stricto mortis quando jam vita desperata est, sæpè, imò ferè semper fieri nequit Confessio.

4. Absolutus à peccatis reservatis non tènètur postea, si convaluerit, adire Superiorem, vel ejus delegatum. Quia, cum in illo articulo nulla sit reservatio, quivis Sacerdos habet tunc potestatem à quibuslibet peccatis etiam alioqui reservatis absolvendi directè, & sine onere illa confitendi Superiori. Secus de censuris.

Q 4. *An Regulares privilegiati habentes potestatem absolvendi à casibus Papæ reservatis, possunt ideo absolvere à casibus Episcopo reservatis, sine facultate Episcopi?*

Dd 2

Resp.

Resp. Neg. Ita expressè declaravit Clemens X. constit. *Superna* & Alexander VII. oppositum damnavit.

Q. 5. An Sacerdos approbatus carens potestate absolvendi à reservatis, potest aliquando directè absolvere à non reservatis, & indire. tē à reservatis?

Resp. Circà hoc duplex est sententia. Prima, quæ est communis, docet id posse in duobus casibus. 1. Si Pœnitens inculpate oblitus est aliquid reservatum, vel si bonâ fide illud confiteatur Sacerdoti non advertenti esse reservatum: quia alioqui si illud in perpetuum oblivisceretur, vel semper uteretur eodem Confessario, numquam accepturus esset absolutionem extra articulum mortis; & sic posset perire occasione reservationis, cum multi moriantur sine absolutione accepta in articulo mortis. Unde meritò censetur Ecclesia tunc dare potestatem absolvendi directè à non reservatis, & indirectè à reservatis, cum onere postea reservata confitendi Sacerdoti habenti potestatem in illa. Quam sententiam S. Carolus tenendam proponit in sua Diœcesi, in quâ proinde dat hanc potestatem. Volunt autem alios Episcopos censeri eandem potestatem concedere hoc ipso, quod non contradicunt sententiæ communi id afferenti, quam ignorare nequeunt. 2. Si Sacerdos habens reservata nequeat omittere celebrationem sacri sine gravi scandalo, nec ad-

fit Confessor habens potestatem in reservata: quia cum quilibet sibi peccati mortalis conscius teneatur Confessionem præmittere Communioni, credibile non est Ecclesiam sic instituisse reservationem, ut tunc à peccatis absolvi nequeat, directè quidem à non reservatis, & indirectè à reservatis, malleque eum cum incerta Contritione non Confessum celebrare, quam Confessionem Communioni præmittere. Tunc autem docent necessariam esse Confessionem peccatorum omnium etiam reservatorum: quia scilicet sine illâ status poenitentis nequit sufficienter innotescere Confessario, ut satisfactionem debitam imponat, & opportuna remedia suggerat. Item remanere obligationem peccata reservata iterum confitendi alteri Confessario habenti potestatem in illa.

Secunda sententia negat in ullo casu extra mortis periculum posse: quia peccata non reservata remitti nequeunt sine reservato: nam unum mortale sine alio remitti non potest. At in nullo casu extra mortis articulum peccatum reservatum potest per Confessarium carentem potestate in reservata remitti etiam indirectè. Quia 1. Trident. sess. 14. c. 7. ait Sacerdotes extra articulum mortis nihil posse in casibus reservatis. 2. Si Confessor carens potestate in reservata posset in aliquo casu extra articulum mortis indirectè ab illis absolvere, potest à fortiori in articulo mortis, & ita abs-

que ratione Tridentinum declarat nullam esse reservationem in articulo mortis, ne quis occasione illius pereat; manente enim reservatione etiam pro articulo mortis, poterit adhuc poenitens absolvi ab omnibus peccatis à quovis Sacerdote, directè quidem à non reservatis, & indirectè à reservatis, atque ita reservatio nulli poterit esse occasio pereundi. Unde ulterius satius erit reservationem manere, quam tolli pro articulo mortis; sic enim melius prospicitur vigori disciplinae sine periculo salutis animarum. Cum adest peccatum reservatum, tota causa ad Superiorem iudicem devolvitur: ergo nihil in ea potest inferior.

Jam verò fatentur Poenitentem, qui reservatum aliquod peccatum in perpetuum oblitus est, nunquam accepturum absolutionem peccatorum à Sacerdote carente potestate reservata; posse tamen in articulo mortis à quocumque absolvi; quia tunc cessat omnis reservatio. Non ideo tamen timendum esse ejus salutem: quia si bona fide faciat quod in se est cum auxilio gratiae, benignitas divina ei prospiciet, aut procurando ei Confessarium habentem potestatem in reservata, aut ei impertiendo gratiam Contritionis & charitatis perfectae. Dicunt autem Sacerdotem, qui in necessitate celebrandi nequit confiteri, nisi carenti potestate circa reservata, censeri non habere copiam Confessoris: ideoque teneri tunc elicere solum Contritionem perfectam, & posse

stea confiteri habenti potestatem absolvendi à reservatis.

Porro consentiunt omnes inferiorem non posse licitè, sine necessitate cogente, absolvere à non reservatis, remittendo pœnitentem ad Superiorem pro reservatis: quia integritas est de jure divino, & non debet prætermitti sine cogente necessitate.

Q 6. An si quis Confessus habenti potestatem circa reservata, omiserit ex oblivione inculpabili peccatum aliquod reservatum, hoc ipso sublata sit reservatio peccati illius, ita ut possit postea directè ab eo absolvi, per quemvis Confessarium approbatum?

Resp. Cum non sit certum tunc reservationem tolli, in praxi debet pœnitens peccatum reservatum oblivione omissum confiteri habenti potestatem in reservata, ut ab eo directè seu secundùm se absolvatur. Idque videtur exigere finis reservationis, qui est, ut conveniens medicina, & satisfactio à Superiore vel ejus delegato pro tali peccato imponatur. Excipe si tempore Jubilæi omnia præstitisset quæ ad illud consequendum præscribuntur: nam tunc Papa Jubilæi gratiâ tollit omnem reservationem respectu illorum qui volunt illud lucrari.

Q. 7. An si quis reservata cum aliis integrè Confessus habenti potestatem in illa, ab eo absolvatur licet invalide quoad remissionem peccatorum, ob suam indispositionem, tamen liberatur à reservatione, ita ut absolvi possit à quovis approbato?

Resp. Neg. Etiam si confiteatur Superiori Ordinario: quia Superior intra Sacramentum non intendit absolvere à reservatis, nisi per absolutionem Sacramentalem, quæ cum sit nulla, nihil efficit. Quòd si confiteatur habenti potestatem tantùm delegatam, adhuc certius est tunc non tolli reservationem: quia delegatus non potest reservationem tollere, nisi intra Sacramentum, ac proinde per solam absolutionem Sacramentalem validam: non enim potest illam tollere dando pœnitenti facultatem confitendi reservata Sacerdoti carenti potestate circa illa: quia hoc faciendo subdelegaret: at delegatus nequit subdelegare.

Q. 8. An Superior potest audire sola reservata, & absolvere ab illis pœnitentem, eum remittendo ad alium ut absolvatur à non reservatis?

Resp. Neg. Quia Confessio omnium mortalium, quæ Pœnitens potest hîc & nunc confiteri, est præcepta jure divino ad absolutionem, ex Trident. sess. 14. c. 5. Ergo non est in potestate Superioris ut dimidietur. Quòd si ei non vacat omnia audire, potest auditis solis
reser-

reservatis remittere pœnitentem ad inferio-
rem de omnibus ab eo absolvendum, & taxa-
re si velit pro iis pœnitentiam, & præscribere
remedia adhibenda: quo casu non absolvit
proprie, sed tollit reservationem. Valeret
tamen talis absolutio à solis reservatis, si pœ-
nitens sit rectè dispositus & in bona fide: quia
tunc adsunt materia & forma Sacramenti, &
aliunde defectus integritatis Confessionis non
est culpabilis ex parte pœnitentis, ut suppono:
Ergo tunc nihil deest ad veritatem & effectum
Sacramenti.

ARTICULUS III.

De Obligationibus Confessarii.

EJUS dotes comprehenduntur his versi-
bus.

*Sit probus, & fortis Confessor, sitque peritus,
discretus, patiens, mitis, pius, atque fidelis.*

De quibus consule libros de Officiis Con-
fessarii, & præsertim S. Carolum de instruct.
Confessarii, Loart. Fornarium, Garna-
rium, &c.

Q. I. Quenam scientia requiritur in Confessario?

Not. Agitur hic de scientia requisita ex par-
te Confessarii ad licitam absolutionem. Ad
validam autem requiritur secundùm omnes,
teste Suarez, ut sciat absolutionem proferre,

Dd 5

& co.

& cognoscere regulariter moralem actum, saltem sub communi ratione peccati mortalis aut venialis, secundum generalem eorum rationem ac distinctionem: quia sine tali scientia homo non potest humano modo exercere hoc iudicium. Sed addit Suarez ignorantiam horum rarissimam esse, & ferè impossibilem in eo qui ratione utitur, & in Ecclesia versatur, vultque Confessiones audire.

Resp. I. Generatim, cum triplex sit Confessoris munus, Judicis, Medici, & Doctoris animarum, tenetur sub mortali scire ea, quæ ad hæc munera rectè obeunda requiruntur: nam qui tenetur graviter ad finem, tenetur etiam graviter ad media necessaria: Confessor autem tenetur graviter munus suum utpotè gravissimum, & in quo agitur de offensâ Dei vindicandâ, de reconciliandis Deo peccatoribus, de justificatione ac salute hominum procuranda, de curandis animæ morbis, & vitis emendandis, rectè exequi. Ergo tenetur etiam sub gravi scientiam ad id necessariam habere. *Imprimis* (inquit Rituale Roman.) *meminerit Confessarius se Judicis, pariter & Medici personam sustinere, ac divinæ justitiæ simul & misericordiæ Ministrum à Deo constitutum esse, ut tanquam arbiter inter Deum & homines, honori divino, & animarum saluti consulat.*

Quare, juxta omnes, mortaliter peccat, qui sine debita scientia munus audiendi Confessiones, etiam ex sola charitate vel obedientiâ susci-

suscipit. Nam jure divino naturali quisque tenetur habere scientiam muneris; quod suscipit exercendum præsertim erga alios.

Deinde talis se exponit periculo evidenti malè fungendi tanto munere, cum injuria Sacramenti, & damno proximi ac detrimento animarum. *Si quis autem ignorat, ignorabitur.* I. Cor. 14. Neque enim obedientia, aut Episcopi approbatio etsi bona fide per examen facta, excusat; quia non dat scientiam ex naturâ rei debitam, nec supplet ejus defectum. Neque ignorantia eum excusare potest: quia nemo debet suscipere & exercere Officium, cujus nequit omnia munia rectè obire: aliàs se exponit periculo errandi, & malè obeundi cum damno aliorum. *Vae vobis duces cæci* Matth. 23. *Nulla ars doceri præsumitur, nisi intentâ prius meditatione discatur. Ab imperitis ergo Magisterium Pastorale suscipitur in magnâ temeritate: quoniam ars est artium regimen animarum* ait S. Greg. Pastor. cur. p. 1. c. 1.

Hinc etiam qui ignarum Confessarium scienter eligit, peccat mortaliter, cum coope- retur ejus peccato & malæ administrationi Sacramenti; ideoque ejus Confessio est invalida. *Cæcus si cæco ducatum præset, ambo in foveam cadunt,* Matth. 5.

Resp. II. Confessor, ut apud omnes & ex dictis constat, tenetur scire. I. Ea omnia, quæ ad valorem, substantiam, integritatem, & effectum hujus Sacramenti, ejusque licitam ad-

administrationem tam ex parte sui, quam ex parte poenitentis requiruntur. 2. Præcepta Dei & Ecclesiæ, obligationes communes & proprias statuum, varias peccatorum species, multiplicationem numericam, circumstantias quæ mutant speciem, vel notabiliter aggravant, & principia discernendi inter mortalia & venialia; imo quænam sunt peccata mortalia & venialia in singulis præceptis, saltem communi & ordinario modo. Item quinam sunt actus invalidi, & solum illiciti: oportet enim ut sciat cognoscere quidquid debet judicare: judiciaria enim potestas hoc postulat, ut quod debet judicare, discernat, c. 1. dist. 6. de poenit. Alioqui non posset esse debita iudicii æquitas. 3. Casus reservatos, Censuras & excommunicationes, quæ vigent, impedimenta Matrimonii, conditiones contractuum, causas restitutionis, radices & occasiones peccatorum, remedia peccatis vitandis & vitiis emendandis apta, & satisfactiones salutares ac convenientes. 4. Nulli Sacerdotum liceat Canones ignorare, ne quicquam facere, quod Patrum possit regulis obviare. ait Cælesti Papa c. nulli dist. 38. Non tamen tenetur tam perfectam istorum omnium notitiam habere, ut possit semper ex tempore & per seipsum omnes occurrentes dubitationes solvere; sed sufficit ut id possit in communiter accidentibus, & sciat communia, & de difficilioribus sciat saltem dubitare; intelligatque principia decisionum generalia, & legendo,

do, aut peritiores consulendo investigare possit quid facto opus sit. Neque etiam tenetur de singulis peccatis, quæ declarantur, positivè judicare esse mortalia vel non; hoc enim in multis difficile est, & controversum: sed sufficit ut singula audiat prout gesta sunt, & de illis judicet secundum principia communia certa, & remedium idoneum apponat, ne iterentur peccata, quæ dubitat esse mortalia. Uno verbo Confessor debet habere scientiam Theologiæ Moralis, saltem mediocrem & competentem.

Porro major scientia requiritur pro uno loco, quam pro alio, pro urbe mercatoriâ, aulicâ, &c. quàm pro pago; major pro audientibus viris, iudicibus, hominibus forensibus, aliisque habentibus casus magis implicatos, quàm pro feminis, pueris, &c. Hinc Confessarii, qui quoslibet pœnitentes audire sunt parati, majore quàm alii scientiâ pollere debent.

Ex dictis rectè colligit Filliucius peccare mortaliter non solum Confessarium qui prædicta scientia caret, sed etiam Superiorem qui ei tribuit facultatem Confessiones audiendi, atque etiam ipsum Pœnitentem qui scienter eligit Confessorem ignorantem respectu ipsius; cum consentiant & cooperentur peccato Confessarii: ideoque talem Pœnitentem, esse indispositum & temerè Confessiones iterare. Confessio tamen bonâ fide facta Sacerdoti ignaro, est valida: quia

quia ex parte Pœnitentis intervenit integrâ Confessio & debita dispositio, & ex parte Sacerdotis intervenit aliqua cognitio & perceptio illius, quæ licet non sit accurata, tamen sufficit, ut cognoscat illam esse sufficientem materiam hujus Sacramenti. Ita Suarez.

Q. 2. *An & quomodo tenetur Confessor Pœnitentem examinare?*

Resp. Tenetur examinare de specie, numero, circumstantiis peccatorum, eorumque causis, habitu & occasionibus proximis, quoties rationabiliter præsumit ista non sufficienter declarari, vel de hoc dubitat. Idem debet interrogare an sciat res fidei, Præcepta Dei & Ecclesiæ, & statûs sui obligationes, quoties dubitat an Pœnitens ista calleat; demum scrutari dispositiones, & conscientiam pœnitentis; *quasi medicus vulnus & judex causam*, ait S. Th. in 4. dist. 19. Prob. 1. Ex Conc. Lat. Gêner. c. *Omnis: sit Sacerdos discretus & cautus, diligenter inquirens peccatoris circumstantias & peccati.* 2. Ut Minister Sacramenti tenetur curare, ut integritas materiæ Sacramenti à Christo requisita ponatur, quantum moraliter potest; & ut Judex ac Medicus tenetur sibi comparare cognitionem necessariam ad ferendum rectum ac integrum judicium de peccatis & statu Pœnitentis, ad illum cum Deo reconciliandum, ad imponendam satisfactionem peccatis & ejus facultati congruentem, & ad præ-

scri-

scribenda remedia curationi ac emendationi poenitentis apta. Et verò Judex non potest licitè proferre sententiam, nisi priùs plenè cognoscat totum statum causæ, & personæ quam debet absolvere. Hæc autem inquisitio debet esse discreta & moderata, ne sit vana, curiosa, periculosa, reddatque Sacramentum nimis grave & odiosum, pro quo

Observ. 1. Non omnes eodem modo interrogandi sunt, sed modo cuique accommodato. Sic cæteris paribus magis examinandi sunt minùs periti, quàm periti ac timorati; item qui rarò confitentur, quàm qui frequentius.

2. Sæpè necesse est interrogare Pœnitentes de statu, officio, tempore ultimæ Confessionis, de omissione obligationum iis propriarum, de consuetudine, occasione, & causis ac motivis peccatorum, de impletione Pœnitentiæ injunctæ. Non sunt autem interrogandi, nisi de peccatis quæ potuerunt verisimiliter ab illis committi: idè priùs intelligat Confessor ætatem, sexum, conditionem, statum, munus Pœnitentis, & prudenter ac moderatè eum interroget de peccatis, quæ à personis talis ætatis, sexûs, conditionis, statûs, professionis admitti solent: de nomine non percontetur, nec inutilia quærat unquam, nec sibi narrari patiatur.

3. Debet curare ut Pœnitens in Confessione generali exprimat quamvis mortalia necdum
Con-

Confessus sit, nam aliàs nec posset discernere materiam necessariam ab alia, nec imponere, ut tenetur, Satisfactionem proportionatam ac debitam pro illis, pro quibus nondum imposita est; sed daret justò leviozem, falsò putans jam pro illis debitam injunctam fuisse.

4. Cautio magna adhiberi debet in inquisitione de peccatis luxuriæ, ne scandalizetur Pœnitens, & mala quæ ignorat, doceatur cum periculo ea deindè patrandi. Quare quærendum est generaliter num menti irrepsit turpis aliqua cogitatio, num opere vel voluntate aliquid contra castitatem admiserit, num circa aliquid conscientia ipsum exstimulet; si affirmet, ulterius interrogetur, à generalibus gradatim descendendo ad particularia: secus, si neget.

5. Confessor confitentem non objurget, nisi finitâ Confessione; neque interpellet, nisi opus fuerit aliquid melius intelligere. Ita Rituale Roman. addens: *Auditâ Confessione, perpendens peccatorum magnitudinem ac multitudinem, pro eorum gravitate ac Pœnitentis conditione, opportunas correptiones ac monitiones, prout opus esse viderit, paternâ charitate adhibebit, & ad dolorem & contritionem efficacibus verbis adducere conabitur, atque ad vitam emendandam, ac melius instituendam inducet, remediaque peccatorum tradet. Postremò salutarem & convenientem Satisfactionem, quantum spiritus & prudentia suggesserit, injungat, habita ratione*

ratione statûs, conditionis, sexûs, & ætatis, & item dispositionis Pœnitentium. Videatque ne pro peccatis gravibus levissimas Pœnitentias imponat, &c.

Quare Confessor debet habere in promptu varia motiva ex Scripturâ præsertim & Patribus deprompta ad excitandum in Pœnitentibus peccatorum dolorem ac odium, efficacem vitæ christianæ propositum, & amorem Dei, secundum varias Pœnitentium dispositiones, propositâ peccati foeditate, gravitate pœnarum æternarum, & præsertim Dei bonitate, magnitudine, ac amabilitate infinitâ, &c. & Pœnitentes ad perfectam Contritionem eliciendam verbis efficacibus adducat.

Sed an Pœnitens Confessario interroganti tenetur aperire pravam consuetudinem, malos habitus, cupiditates, tentationes, occasiones peccati, dispositiones, obligationes proprias, statum, conditionem, munus?

Resp. Aff. Ita commun. quia Confessor, cum sit Judex & Medicus, habet Jus cognoscendi, & inquirendi ea omnia, quorum notitia necessaria est ad rectè judicandum de peccatis, statu, morbis, necessitate, ac dispositione Pœnitentis, & ad præscribenda remedia ejus emendationi ac curationi apta: qualis est prædictorum & similium notitia. Ac proinde pœnitens tenerur ad ista sincerè & clarè respondere; nullum enim esset Jus in Con-

fessario interrogandi, si non esset in pœnitente obligatio ad interrogata respondendi. Et verò Confessor est iudex proferens sententiam non solum circa illa peccata quæ audit, sed etiam circa personam, quam dum Sacramentaliter absoluit, iudicat illam debere reconciliari cum Deo, & quantum ex se est, reconciliat: ad hoc autem oportet ut cognoscat plentotum statum conscientiæ Pœnitentis, ad videndum an sit aliquid quod obstet eiusmodi reconciliationi. Hinc Innoc. XI. damnavit hanc propos. *Non tenemur Confessario interroganti fateri peccati alicujus consuetudinem.*

Q. 3. *An Confessor tenetur admonere Pœnitentem de ejus erroribus, & eum docere?*

Resp. I. Si error seu ignorantia sit vincibilis & culpabilis, tenetur Confessor eum docere id quod culpabiliter ignorat: quia cum talis ignorantia perseverat, Pœnitens est indispositus; cum ipsa sit peccatum & causa peccati. Confessor autem ut Doctor tenetur erudire Pœnitentem, & ut Medicus tollere causam & occasionem peccandi, veritatem docendo. Idque etiam si tunc non speretur fructus; quia ea admonitio proderit, ut Pœnitens edoctus cognoscat malum statum, in quo est, & forte aliquando resipiscet, & exstimulabit conscientia. Item tenetur corrigere errorem, qui est Pœnitenti perniciosus, & causa peccandi, puta si putet esse illicitum, quod ei reipsa licitum est.

Resp.

Resp. II. Si error vel ignorantia sit inculpabilis ac invincibilis, docendus est Pœnitens.

1. Si ex eo sequatur aliquod grave malum vel scandalum publicum, etiamsi inde timeatur malum Pœnitentis; nam malum privatum permitti debet, ut vitetur publicum. 2. Si error vergat in damnum injustum proximi. Quòd si Pœnitens restituere, aut abstinere à contractu aut opere injusto nolit; non debet absolvi: qui est indispositus, cum nolit obligationem sibi notam exequi, vel nolit intelligere ut bene agat. 3. Si pœnitens dubitet de suo errore, vel interroget Confessarium; nam tunc taciturnitas esset tacita erroris approbatio, & confirmaret Pœnitentem in errore. 4. Si ex errore sequatur malum occultum inculpate ignoratum, ut si putat Matrimonium suum esse validum, & tale publicè habeatur, quod tamen invalidum est ob impedimentum occultum notum ipsi Confessario; modò monitio profutura videatur, nec ex ea scandalum timeatur: quia Confessor est Dei Minister, & Judex, Doctor, ac Medicus Pœnitentis: ergo tenetur curare ut leges servantur, instruere pœnitentem, & impedire peccatum etiam materiale, dum nullum majus malum timeatur: nam error per se quoddam malum est, & plerumque alia mala invehit. Si tamen probabile periculum sit, ne ex admonitione sequatur peccatum formale Pœnitentis, vel grave scandalum, & damnum innocenti;

centibus, puta liberis; differenda est monitio, donec hoc periculum sit sublatum, & petenda dispensatio, ex c. 6. de consang. & affinit. ubi Innocent. III. consultus de Matrimonio invalido contracto. Respondet: *Dissimulare poteris, ut remaneat in copula sic contracta, cum ex separatione, sicut asseris, grave videas scandalum imminere.* Nam cum DEI offensio per ignorantiam invincibilem vitetur, illud materiale malum rectè permittitur ad impedienda graviora mala.

Q. 4. An Confessor potest se conformare sententiæ Pœnitentis minùs probabili, & minùs tutæ, contra propriam probabiliorem & tutiorem?

Resp. Neg. Quia Confessor in Tribunali Pœnitentiæ est Superior, Doctor, & Judex; Pœnitens verò inferior & reus: ac proinde Confessor debet judicare secundùm propriam sententiam prudentem, & conscientiam; non ad arbitrium rei, quem tunc docere debet. Præterea non licet sequi opinionem minùs probabilem & minùs tutam: quare Pœnitens volens eam in praxi sequi est indispositus. Potest tamen absolvi Pœnitens eruditus volens sequi opinionem suam, quam bonâ fide post diligentem veritatis inquisitionem putat esse multò probabiliorem, si Confessor sciat multis aliis talem videri, nec sit evidens esse minùs probabilem: quia Pœnitenti licet agere le-

re secundum conscientiam prudenter formatam: ideoque tunc censetur bene dispositus.

Q. 5. *An & quibus Confessor tenetur denegare, vel differre absolutionem?*

Resp. Tenetur denegare iis omnibus, quos cognoscit carere Contritione ac dispositione debita: alioqui grave sacrilegium admitteret; nam ex communi sent. faceret Sacramentum nullum, dando absolutionem invalidam & inutilem defectu materiæ debitæ. Et secundum Scotistas Sacramentum inutile, utpote destitutum effectu suo, ob defectum dispositionis necessariò requisitæ ad illum. Quare Rituale Roman. ait: *Videat diligenter Sacerdos, quando & quibus conferenda, vel neganda, vel differenda sit absolutio; ne absolvat eos, qui talis beneficii sunt incapaces: quales sunt, qui nulla dant signa doloris, qui odia & inimicitias deponere, aut aliena, si possunt, restituere, aut proximam peccandi occasionem deserere, aut alio modo peccata derelinquere, & vitam in melius emendare nolunt, aut qui publicum scandalum dederunt, nisi publicè satisfaciant, & scandalum tollant, &c.* Igitur secundum hoc principium certum & Doctrinam Patrum, Canonum, & S. Caroli in Instruct. Confessor. absolutio negari debet.

1. iis qui nolunt rem alienam restituere, debita solvere, vel honorem aut famam læsam, aut quodlibet aliud damnum illatum resarcire,

cum possunt, aut dare operam ut facultatem ista præstandi, si non habeant, comparent.

2. Qui non curant tollere habitum peccandi, ut si non adhibeant remedia necessaria à Confessario aliàs præscripta, vel aliunde cognita: nam carent proposito efficaci emendationis, quòd exigit destructionem causarum peccati: nulla autem propior est habitu.

3. Qui uti renuunt remediis, quæ à Confessario judicantur necessaria ad emendationem, vel impositas pœnas meritas, & eorum facultati accommodatas persolvere nolunt.

4. Qui retinent voluntatem duellum datâ occasione offerendi vel acceptandi, aut aliud peccatum mortale admittendi.

5. Qui inimicitias & odia deponere, injuriam acceptam condonare, vel reconciliari nolunt, offensorem sincerè propter Deum non amant, nec parati sunt pro illo orare, ei benevolentix signa communia exhibere, & in necessitate subvenire. *Falsa sit pœnitentia: si odium in corde gestetur, aut si offenso cuilibet non satisfaciatur, aut si offendentis offensus non indulgeatur.* ait Conc. Gener. Later. 2. can. 22.

6. Qui nolunt corrigere luxum & sumptus superfluos in cibo, potu, vestitu, ornatu, conviviiis, famulatu, &c. qui ad mortale pertinent; ut si propter illos contrahantur debita, quæ solvi nequeant, si stipendia famulorum aut operariorum, vel alia debita non solvan-

tur

tur, si eleemosynæ debitæ omittantur, &c.
vel si inde scandalum oriatur.

7. Qui occasionem proximam peccandi deserere nolunt: unde Innoc. XI. damnavit hanc propos. *potest aliquando absolvi, qui in proximâ occasione peccandi versatur, quam potest & non vult omittere; quin imò directè & ex proposito querit, aut ei se ingerit.* Hinc S. Carolus in Instruct. cit. monet non esse absolvendos eos qui vitam in otio agunt, vel malorum consortium aut cauponam frequentant, vel choreas (*vulgo Bals.*) adeunt, nisi habeant firmum propositum ab his deinceps abstinendi. Idem dic de Comœdiis amatoriiis, & aliis spectaculis periculosis.

8. Iis qui occasionem peccandi aliis præbent, nisi efficaciter desistere statuerint, quales sunt qui componunt, imprimunt, dant, vel vendunt libros amatorios, vel contra fidem, aut bonos mores; qui domum aleatoribus præbent, qui Comœdias periculosas exhibent; item fæminæ, quæ pectus nudum gestant, nec excusantur ob consuetudinem; nam (ut ait S. Antonin.) *Valde turpis & impudicus est talis usus; & idè non servandus: non sequeris turbam ad faciendum malum.* Exod. 23. &c.

9. Qui nolunt abstinere ab usura, superstitionibus, artibus, commerciis aut contractibus illicitis, aut à quovis alio opere malo. Ratio horum omnium est: quia ejusmodi homi-

nes carent proposito efficaci servandi omnia mandata, & vitandi peccatum mortale, ejusque occasiones proximas; ideoque Contritione.

10. Qui ignorant res necessarias ad salutem necessitate medii, ut Myſteria SS. Trinitatis & Incarnationis, beatitudinem æternam justis perseverantibus rependendam, pœnas æternas peccatoribus paratas: nam sine horum fide explicita nemo adultus justificari potest. Hinc Innoc. XI. damnavit hanc propos. *Absolutionis capax est homo, quantumvis laborat ignorantia Myſteriorum Fidei; etiamſi per ignorantiam culpabilem nesciat Myſterium SS. Trinitatis, & Incarnationis Domini.* Hinc nequeunt validè absolvi, nisi priùs ista didicerint. Idem dic de Actu Contritionis, cum sit de necessitate Sacramenti.

Qui autem ignorant ea, quæ sunt solùm necessaria necessitate præcepti, ut aliqua alia fidei dogmata, vel mandata aliqua Dei aut Ecclesiæ, vel obligationes sui status ac conditionis proprias, debent hæc doceri ante absolutionem, si pauca horum ignorent, quæ brevi tempore discere queant: sin minùs, differenda est absoluto, donec ea omnia didicerint, si jam moniti neglexerunt discere; quia sunt in habitu negligentæ culpabilis, cum teneantur graviter ista scire, & tamdiu actu peccant, quamdiu ea non ediscunt, cum possunt. Nec Confessor potest prudenter credere eos hanc obli-

obligationem postea impleturos, eò quòd id promittant, cum jam fidem datam fefellerint. Quò si nondum fuerint moniti, poterunt, si nihil aliud impediatur, absolvi, præmissâ instructione de his saltem rebus quæ sunt de necessitate mediæ & Sacramenti, & impositâ obligatione alias quàm primum ediscendi. Ita S. Carol. in Instruct. Confessor. addens neque absolvi debere Patres & Matres-familias, qui liberos suos aut domesticos horum notiâ imbuere per se vel per alios non curant; vel non invigilant, ut iidem Dei & Ecclesiæ præcepta observent, aut (quod pejus est) eorum observationem impediunt; vel retinent domesticos qui sunt aliis scandalo, nec se emendant. Si tamen spondeant ista se præstituros, & nondum de iis moniti fuerint, poterunt absolvi: secùs, si jam moniti omiserunt, donec emendationem operibus probaverint.

Resp. II. Extra articulum mortis, Confessor tenetur generatim differre absolutionem iis, quorum dubia ei apparet Contritio ac dispositio debita, & quos non potest prudenter judicare habere debitum dolorem ac propositum efficacem ac universale non peccandi, donec adsint sufficientia conversionis veræ ac Contritionis debitæ signa: nam alioqui sine necessitate & temerè exponeret Sacramentum periculo nullitatis, & privationis effectûs, applicando formam materiæ dubiæ nec moraliter certæ, & subjecto dubiè disposito; & sic com-

Et s

mitte-

mitteret grave sacrilegium; nam vera Con-
 tritio excommuni, est materia proxima & per
 se essentialis Sacramenti, & ex Scotistis est sal-
 tem dispositio necessaria ad ejus effectum.
 Confessor (inquit Suarez disp. 32. sect. 2. tenetur
 justitiam & religionem in ejus administratione
 servare; quia & judicium & actionem sacram
 exercet. Cui muneris ut satisfaciat, unum ex pra-
 cipuis est, ut dispositionem conscientiae Pœnitentis
 sufficienter agnoscat. Est enim præcipuum hujus
 materia fundamentum, non posse Confessorem lici-
 tē pœnitentem absolvere, nisi ille sit bene dispositus
 ad absolutionem suscipiendam. Primo, quia non
 potest ipse absolvere, nisi quem Christus etiam ab-
 solvit; gerit enim vices Christi, & quæ ipse solvit
 in Terris, debent soluta manere & in Cœlis: aliàs
 clavis errabit, & Minister illā abutetur, & pecca-
 bit. Secundò, quia tenentur Ministri Sacramento-
 rum non dare illa indignis. Tertiò, quia est ju-
 dex, & tenetur justum judicium facere. Ex quo
 fit, priusquam absolvat, necesse esse, ut prudenter
 judicet Pœnitentem esse dispositum; quia aliàs se
 exponeret periculo errandi, & sine sufficienti co-
 gnitione operatur. Præterea Confessor debet
 esse dispensator fidelis ac prudens applicatio-
 nis meritorum Christi, & Sacramentum gra-
 tiæ collativum prudenter ac sanctè admini-
 strare. Ergo, citra necessitatem seu articulum
 mortis, non ei licet administrare hoc Sacra-
 mentum cum materia vel dispositione, quæ
 prudenter judicari nequeat vera, ac sufficiens
 ad

ad valorem & effectum Sacramenti. Contritio autem dubia, aut quæ non est probabilius vera quàm falsa, non potest prudenter judicari vera ac sufficiens. Et quamvis pœnitenti credi debeat in iis, de quibus se accusat; cum Confessor nequeat ejus peccata nisi ex ipso cognoscere; non sufficit tamen testimonium Pœnitentis asserentis se esse contritum, dum aliunde adest ratio dubitandi de veritate ejus Contritionis, & debitæ dispositionis; nam ipse & seipsum & Confessarium decipere potest, ut notat S. Gregor. Pastor. curæ. I. p. c. 9. ibi: *Sæpè sibi de se mens ipsa mentitur, & fingit se de bono opere amare quod non amat, de mundi autem gloria non amare quod amat.* & in I. l. Reg. c. 6. ait: *In fructu, non in foliis aut ramis pœnitentia cognoscenda est. Quasi arbor bona, voluntas bona: Confessionis ergò verba, quid sunt aliud nisi folia?* Quare S. Carol. in Instruct. Confessor. quas Clerus Gallicanus præcepit, ut ab omnibus Sacerdotibus accuratè servarentur, ait: *Absolutio, donec emendatio perspiciatur, differri debet his, qui licet se peccatum dimissuros polliceantur, ab illo tamen non separandos Confessor probabiliter judicabit.*

Resp. III. Extra periculum mortis, juxta principia tradita, & Doctrinam S. Caroli in Instruct. Confessor. tenetur Confessor speciatim differre absolutionem, præsertim.

I. Implicatis consuetudine peccandi mortaliter, qui nondum efficaciter conati sunt eam emen-

emendare, licet emendationem promittant; donec vitiosum habitum sic vicerint, ut periculum proximum seu probabile peccandi sublatum sit. Tum quia vera conversio consuetudinarii est valde rara ac perdifficilis, nec brevi tempore fieri solet, ut constat ex Patribus & experientiâ: ergo prius operibus probari debet, ut possit prudenter credi. Tum quia prava consuetudo est occasio proxima peccandi, & eò peior quòd interna est. Tum quia dilatio absolutionis est medium moraliter necessarium ad pravi habitûs emendationem, cum experientia constet eum sine dilatione illa communiter non emendari: Confessor autem ut medicus spiritualis tenetur adhibere remedia ad pœnitentis emendationem apta & moraliter necessaria. Tum quia gratia Sacramentalis exponeretur morali periculo proxima destructionis, cum graviori damno pœnitentis; nam dum durat malus habitus, homo est in periculo proximo statim & sæpe peccandi, cum habitus ille propensionem maximam, & necessitatem moralem peccandi pariat. Confessor autem ut Minister Sacramenti, circa necessitatem non debet conferre gratiam, quam prudenter iudicat brevi amittendam, nisi eam differat, & ut Medicus debet curare ut sanitas, quam confert, non tam citò amittatur, sed sit moraliter saltem stabilis: imprudenter enim ageret medicus, qui statim daret remedium, quod prudenter iudicaret

caret allaturum sanitatem, brevi cum maiore damno amittendam si statim detur, cum moraliter stabilem afferre, & morbum curare possit, si differatur. *Quod facile sanatur, non multum cavetur: ex difficultate autem sanationis erit diligentior custodia receptæ sanitatis.* ait S. August. in Psal. 6. Hinc Innoc. XI. damnavit hanc propos. *Pœnitenti habenti consuetudinem peccandi contra legem Dei, naturæ, aut Ecclesiæ, etsi emendationis spes nullæ appareat, nec est neganda nec differenda absolutio, dummodo ore proferat se dolere, & proponere emendationem.*

2. Recidivis, seu iis qui post plures Confessiones pluries relapsi sunt in eadem peccata: tum quia qui pluries fidem datam fefellerunt, non possunt nisi ex operibus prudenter iudicari habere verum & efficax propositum: tum quia recidivorum pœnitentiæ semper à Patribus existimatæ sunt saltem valde suspectæ & dubiæ. Quare S. Isidor. in c. 11. de pœnit. dist. 3. ait: *Irrisor est, non pœnitens, qui adhuc agit quod pœnitet.* At (ut docet De Lugo disp. 14. sect. 10.) certum est, quando dilatio necessaria est ad explorandum firmum propositum pœnitentis, de quo non satis constat, debere differri absolutioem. Præterea recidivi sine absolutioem dilatione emendari non solent: ideoque dilatio est remedium ipsis moraliter necessarium. *Non esset tanta facilitas peccandi, si non esset tanta facilitas absolvendi,* ait Bellarm. ser. 8. de adventu. Rituale Tullense excipit eos, qui

qui relapsi sunt rarò, & solùm ex vi tentationis, vel occasionis urgentis non quæsita nec prævisæ.

3. Iis, qui aliena retinent, vel injuriam in fama, honore, vel aliis bonis intulêre, donec satisfecerint si possunt, quamvis promittant se statim satisfacturos, si jam semel admoniti id omiserunt. Ita S. Carolus in Instruct. Confessor. & Conc. Mediol. 1. Item iis, qui commercia illicita, vel artes prohibitas, aut occasionem peccandi voluntariam non dimisere donec deseruerint: & generatim iis qui obligationem aliquam gravem & urgentem non impleverunt ex negligentia, donec impleverint, si jam semel aut bis moniti fuerint, vel id promiserint: quia propositum quod nunc faciunt, non potest prudenter judicari magis efficax esse quàm prius factum. Et aliàs relinquerentur in probabili periculo peccandi ut antea, cujus probabilitatem facit fidei prius data violatio, & difficultas ista præstandi. Imò si res restituenda gravissimi sit momenti, non debet ordinariè absolvi pœnitens donec restituerit, si potest, quamvis antea monitus non fuerit: nam alioqui relinqueretur in gravi periculo non restituendi ob difficultatem talis restitutionis, & propensionem magnam differendi.

4. Qui inveteratas inimicitias exercent cum proximo, donec se ei reconciliaverint; vel etiam si inveteratæ non sint, contra fidem datam

tam nondum redierunt cum eo in gratiam, nec publica dederunt signa reconciliationis, ad tollendum publicæ inimicitæ scandalum; vel qui primi proximum offenderunt, & nolunt primi eum adire, & ei satisfacere, ut tenentur.

5. Qui publicum scandalum dederunt, donec illud sustulerint, ut docet Rituale Roman. quare is cuius peccata publica fuerunt, non est absolvendus antequam publicè appareat emendatus: alias absolutio esset scandalosa.

6. Adolescentibus qui vitam otiosam agunt, vel studia notabiliter negligere solent, donec emendati appareant. Idem dic de omnibus qui munus suum graviter negligere consueverunt.

7. Qui in examinanda conscientia graviter negligentes fuerint, donec meliùs examinarint, & se ad Contritionem meliùs excitarint. S. Carolus; nam talis negligentia indicat defectum debitæ Contritionis, ad quam obtinendam indigent tempore aliquo, precibus, & aliis mediis. Si tamen diligentiam bonâ fide adhibuerint, sed non sufficientem, charitas postulat ut Confessor interrogando hunc defectum suppleat, & Pœnitentem adjuvet ac disponat ad veram Contritionem, præsertim si sint rustici & rudes, qui imprimis adjuvandi sunt; nam de iis præsumitur, licet millies se examinent, non fore magis paratos, quàm si ab ipso Confessario, breviter examinentur.

8. Ver-

8. Versantibus in peccati occasione proxima ut infra-dicam.

Not. 1. Pœnitens non debet ordinariè remitti ultra 15. dies: nam æger non debet à Medico diu derelinqui, sed sæpiùs adjuvari; & aliàs periculum esset, ne Pœnitens animo cadat, ac desperet. Quòd si post tale tempus nondum sufficienter dispositus inveniatur, adhuc remittetur cum solatio, hortatione, & suggestione mediòrum magis efficacium, donec talis iudicetur.

Not. 2. Consuetudinariis & recidivis præscribenda sunt remedia suæ emendationi apta; qualia sunt oratio quotidiana matutina ac serotina, & crebra opera misericordiæ, auditio Missæ, opera virtutum vitiiis ac propensionibus pravis contrariarum, sui demissio ac diffidentia, fiducia in Deum, frequens Confessio apud eundem Confessarium pium & prudentem, meditatio motivorum vitandi peccatum, lectio piorum librorum, celeris repulsio pravæ cogitationis aut motionis; aliqua punitio quoties tale peccatum committitur, ut jejunium, largitio eleemosynæ, aliqua oratio, &c. Examen conscientiæ quotidianum, & præsertim particulare hoc modo. Mane eliciatur propositum vitandi tale peccatum, & Deo offeratur cum petitione gratiæ; quoties commissum fuerit illud peccatum, statim eliciatur Contritio cum aliqua punitione; & saltem serò examinetur conscientia de illo: quod

quod si fuerit commissum, eliciatur Contritio, fiatque aliqua satisfactio: sin minus, Deo gratia agantur.

Q. 6. Quomodo Confessor se gerere debet erga eos qui versantur in occasione proxima peccati?

Not. 1. Occasio peccati est id omne, quod ad peccatum alicit, sive ex natura sua, sive ex parte Poenitentis fragilis. Dividitur in proximam & remotam. Proxima est ea quæ affert morale seu probabile periculum peccandi: sive est ea in qua quis verisimiliter est peccaturus. Remota, quæ non affert tale periculum. Remotam non tenemur fugere, alioqui deberemus omnes de mundo exire, ex I. Cor. 5. *Quoniam Creatura Dei in odium facta sunt, & in tentationem animabus hominum, & in muscipulam pedibus insipientium.* Sap. 14.

Not. 2. Occasio proxima peccati duplex est, nempe per se, & per accidens. Occasio proxima per se est ea, quæ per se sic est apta inducere homines in peccatum mortale, ut spectatâ communi hominum fragilitate ac corruptione multi in ea verisimiliter peccaturi sint; ut quia in ea multi sæpè peccant, cujusmodi sunt cum ea persona habitare, cum quâ soleas peccare, familiaritas inter adolescentes & puellas, aspectus minus pudici, &c. Occasio proxima per accidens, est quæ non habet vim inducendi communiter homines in

peccatum, sed tantum aliquos ratione specialis illorum fragilitatis & dispositionis, ita ut prudenter timeatur ne in ea peccent.

Not. 3. Utraque occasio proxima peccati subdividitur in voluntariam, & involuntariam. Voluntaria est ea, quæ deseri potest etiam sine gravissimo incommodo. Involuntaria seu necessaria, est ea quæ vel physicè vel moraliter deseri non potest. Et sic alia est involuntaria seu necessaria physicè, quæ nullo modo pendet à voluntate, ut deseratur; ut si quis in carcere aut triremi vincetus sit cum flagitioso: & alia involuntaria seu necessaria moraliter, quæ deseri nequit sine peccato, vel damno temporali gravissimo; ut militia respectu militis in ea frequenter peccantis, cui abeundi facultas recusat; non enim potest deserere militiam invito duce, cui ex justitia obstructus est: vel munus seu officium, quod quidem sine peccato dimitti potest, sed non sine damno gravissimo, v. g. jacturâ sui statûs, vel bonorum, vel famæ.

Resp. I. Confessor non potest licitè nec validè absolvere Pœnitentem, qui non vult statim removere & fugere occasionem proximam etiam per accidens, si possit licitè & sine gravi suo damno. Ita omnes cum S. Carolo. quia talis caret proposito efficaci non amplius peccandi, & servandi mandata omnia: nam hoc propositum includit voluntatem destruendi & fugiendi causas ac pericula peccati.

Imò

Imò talis actu peccat mortaliter; nam secundum omnes quisque tenetur sub mortali removere & vitare occasionem proximam seu probabile periculum peccandi mortaliter cum potest. Quia 1. *Eccli. 3. qui amat periculum, in illo peribit.* Sed qui non removel, nec fugit probabile periculum peccandi cum potest, illud amat seu eligit. 2. Qui non removel nec fugit probabile periculum peccandi, cum potest moraliter, is vult saltem virtualiter, implicite & interpretative ipsum peccatum. 3. Præceptum prohibens peccatum, simul vetat velle id, quod proximè ac mortaliter conjunctum est cum peccato, & id ex quo verisimiliter judicatur secuturum peccatum; nam præceptum debet esse efficax per se. Ergo qui non vitat, cum potest, probabile periculum peccati, peccat contra præceptum prohibens illud peccatum. Quare ut ait *De Lugo*, in moralibus se exponere periculo peccandi, & peccare sunt idem. 4. Dei amicitiam, & animæ salutem contemnit, qui ejus perdendæ periculum probabile non vitat, cum potest, sed voluntariè subit. 5. Innoc. XI. damnavit has propos. 62. *Proxima occasio peccati non est fugienda, quando causa aliqua utilis aut honesta non fugiendi occurrit.* 63. *Licitum est querere directe causam proximam peccandi pro bono spirituali vel temporali nostro, vel proximi.* & Alex. VII. damnavit istam: *Non est obligandus concubinari ad ejiciendam concubinam, si hæc nimis utilis esset ad delectamentum concubinarum, vulgo*

regalo, dum deficiente illa nimis agrè ageret vitam, & aliæ epulæ tædio magno concubinarium afficerent; & alia famula nimis difficile inveniretur. 6. Ex S. Greg. Hom. 24. in Evang. Quæ ad peccatum implicant, ad hæc necesse est, ut post conversionem animus non recurrat.

Porrò ut quis teneatur vitare occasionem peccandi, non necesse est ut in ea frequenter peccaverit; sed sufficit ut verisimiliter in ea sit peccaturus; nam peccat qui se probabili seu verisimili periculo peccandi exponit. Unde S. Carolus. in Instruct. Confessor occasiones vitandas, dicit: *Esse ea facta, quæ etiam si per se licent, tamen probabiliter timetur, ne is, qui confitetur, in eadem ipsa quæ olim admisit, peccata relapsurus sit, si in iis remaneat.* Et Tolet. l. 3. c. 18. ait: *probabiles occasiones peccandi sunt omnino extirpanda.* Enimverò ut effectus malus censeatur indirectè & interpretativè voluntarius in causa, necesse non est ut ex ea frequenter sequatur; sed satis est, quòd cognoscatur vel cognosci possit & debeat secuturus verisimiliter, ut constat ex c. ult. de injur. ubi Greg. IX. docet imputari damnum ei, qui fecit aliquid, ex quo probabiliter illud sequi posse scire potuit ac debuit: *nec ignorantia, inquit, te excusat, si scire debuisti ex facto tuo injuriam verisimiliter posse contingere, vel jacturam.*

Resp. II. Si Pœnitens promittit se quam primùm relicturum talem occasionem, ei differri debet absolutio extra periculum mortis, donec

donec eam deseruerit, si jam monitus non dimiserit, vel si diu in ea permanserit & peccauerit, vel si occasio illa urgens sit, & multum ad peccatum alliciat, nisi Confessor prudenter iudicet se posse fidem adhibere Pœnitenti; nam Pœnitentis infirmitas & instabilitas adjuvanda est absolutionis dilatione, quâ sæpè Pœnitentes magis moventur, quàm aliis motivis; & aliàs relinqueretur in periculo eam non deserendi. Ita S. Carolus in Instruct. Confessor. ibi: *Pœnitentem in aliqua ex his occasionibus, aut similibus, si urgens sit illa occasio, ut qui concubinam, v. g. aleret, non debet sine dubio Confessor absolvere, nisi hanc occasionem antea sustulerit. Pro aliis verò occasionibus, quales sunt aleæ vocatio, aspectus minis pudici, colloquia, &c. non absolvatur, nisi eas dimittere Pœnitens polliceatur. Quòd si jam aliàs id pollicitus sit, nec emendatus fuerit, absolutio tamdiu differatur, donec emendationem agnoverit. Deinde sic monet Confessarium: Oportet eum severiorem esse rigidiorumque circa eas actiones & exercitia, quæ reipsâ in utilia sunt, dant tamen propensionem ad malum, & sæpè ac facillè pertrahunt ad diversa peccata. Hujusmodi sunt choreis interesse, cum blasphemis versari sæpiùs aut rixæ deditis, popinas frequentare, indulgere otio, & id genus alia, quæ consuetudinem afferunt peccandi mortaliter: nam absolutionem non debet impertiri, quin his omnibus renuntiet Pœnitens, spondeatque ab iis abstinere diligenter. Si tamen Confessor pruden-*

ter iudicet se posse fidem adhibere Pœnitenti promittenti eorum fugam, semel iterumque poterit absolutionem indulgere, eâ tamen semper lege, ut si in iis diutius immoretur, eam postea differat, donec certis & evidentibus indiciis constet, illum ab his occasionibus esse segregatum.

Resp. III. Si Pœnitens versetur in occasione proxima, quam non potest omninò, aut saltem sine peccato dimittere, quamvis appareat contritus, ei ordinariè differenda est absolutio, donec sublatum sit periculum proximum seu probabile in ea peccandi, atque ita occasio ex proxima facta sit remota. Nam sine absolutionis dilatione Pœnitentes in tali occasione à relapsu efficaciter averti non solent; & alias exponerentur periculo amittendi brevi gratiam Sacramentalem. Interea autem præscribenda sunt media contra relapsum idonea, quæ tollant proximitatem occasionis seu periculi peccandi, vel detrahendo objecto vim proximam aliciendi ad peccatum, vel apponendo impedimentum causalitati ejus. Ut si famulus, v. g. qui non potest ab herò facultatem abeundi obtinere, peccaret sæpe cum ancilla; debet ei præscribi, ut quantum fieri potest nunquam solus cum illa versetur, colloquatur, nec in eam oculos figat, nulla ei amicitiae signa det, ut se bonis cogitationibus armet, oret, &c.

Resp. IV. Si Pœnitens versetur in occasione proxima etiam per accidens, quæ deseri-

ne:

nequeat sine gravissimo damno temporali; ei ordinariè differenda est absolutio, præscriptis mediis contra relapsum aptis, donec emendatus appareat, & occasio illa desierit esse respectu illius periculum proximum peccandi, si remediis adhibitis putetur non peccaturus. Priùs itaque tentanda est emendatio absolutionis dilatione, quâ Pœnitentes efficaciter moveri solent ad præscripta remedia diligenter adhibenda. Ita S. Carol. in instruct. Confess. addens: *Si verò absolutionem differre non possit, quin Pœnitentem exponat gravi infamie periculo; tum si contritum certis quibusdam notis videat, aut ita mente affectum, ut ad omnia remedia paratus sit, quæ ad illius emendationem necessaria judicaverit prudens Sacerdos; tunc aptiora præscribet & utiliora; puta ut solus cum sola nunquam conveniat, imponet & preces, & corporis macerationem aliquam, & imprimis frequentem Confessionis usum, similiaque exercitia, quæ si in se recipiat, tunc debet eum Confessarius absolvere.*

Quod si mediis ad emendationem adhibitis, adhuc peccet ut antea, tunc per negationem absolutionis cogendus erit Pœnitens ad deserendam illam occasionem cum quanto-cumque damno temporali. Ita S. Carol. ibid. Nam tunc ipse Pœnitens tenetur sub mortali eam dimittere, etiam cum bonorum, famæ, & statûs jactura, juxta illud Christi præceptum tunc urgens: *Si oculus tuus dexter scandalizat*

lizat te, erue eum, & projice abs te; expedit enim tibi, ut pereat unum membrorum tuorum, quam totum corpus tuum mittatur in gehennam: & si dextera manu tua scandalizat te, abscide eam, & projice abs te, &c. Id est, res charissimæ & utilissimæ dimittendæ sunt ad vitandam occasionem proximam peccati. Et verò peccatorem tam fragilem, & remedia adversus lapsum præscripta sapientis frustra expertum, velle adhuc permanere in tali occasione, est moraliter illum velle peccare; qui enim vult aliquid cum peccato moraliter conjunctum, etsi solum respectivè ad se ipsum, censetur velle ipsum peccatum. Unde Conc. gener. Later. 2. can. 22. ait: *Falsa etiam sit Pœnitentia, cum Pœnitens ab officio vel curiali, vel negotiali non recedit, quod sine peccato agi nullâ ratione prevaleat.* Igitur tunc dimitti debet officium, munus, ars, mercatura, &c. si perseveret esse occasio peccandi.

Q. 7. *An Confessor tenetur absolvere eum, quem prudenter judicat esse contritum, & recte dispositum?*

Resp. Tenetur, nisi aliundè sit justa causa differendi absolutionem. Nam nisi adsit aliunde talis causa, Pœnitens verè contritus & integrè Confessus habet jus ad absolutionem. Idque exigit ratio judicii justii reconciliativi, & æquitas, ac pactum implicitum inter Confessorem & Pœnitentem; debet enim judex
auditâ

auditâ causâ judicare, & absolvere Reum absolutione dignum, nisi adsit justa causa differendi deinde sine justa causa exponeretur Pœnitens periculo remanendi in statu peccati mortalis, cum incertum sit an elicuerit perfectam contritionem: & sic subiret periculum jacturæ operum meritoriorum.

Dixi, *nisi sit aliunde justa causa, &c.* Nam si Confessor ex speciali Pœnitentis infirmitate, & circumstantiis occasionum quas vitare nequit, vel aliundè prudenter timeat, ne brevi relabatur, vel ne non satisfaciat alicui obligationi urgenti, nisi dilatione absolutionis efficacius à relapsu avertatur, exciteturque ad citius satisfaciendum suis obligationibus, potest & debet differre absolutionem. Quippe Confessor ut Minister Sacramenti debet non solum validè illud administrare, sed etiam providere ut gratia per illud collata conserveatur, nec statim amittatur; & ut Medicus teneatur adhibere media ad sanitatem stabilem procurandam ac conservandam apta. Nec Pœnitens est tunc rationabiliter invitus, cum id cedat in ejus bonum, & absolutio ei statim non expediat. Ita *De Lugo disp. 14. sect. 10.* ubi docet veram & communem sententiam esse, quòd possit esse causa rationabilis aliquando differendi absolutionem absque consensu Pœnitentis, licèt ipse aliunde credatur probabiliter esse nunc dispositus; nam *licet, inquit, Pœnitens legitime dispositus, Confessione factâ,*

factâ, habeat jus ad absolutionem: non tamen habet jus ad hoc, ut statim proferatur sententia; potest enim iudex arbitrari quomodo & quando debeat utilius proferri sententia... Ergo quando merito timet Pœnitentem nunc absolutum facile relapsurum statim in eadem crimina, nisi ipsa difficultate & dilatione absolutionis melius agnoscat gravitatem peccati & necessitatem emendationis; poterit differre absolutionem, ut Pœnitens admonitus non maneat in tanto periculo reincidentie, quantum alias subiret... Ratio à priori est, quia Confessarius est non solum iudex, sed etiam medicus. Unde sicut in Pœnitentia imponenda ita exercet officium iudicis pœnitentis, ut debeat simul exercere officium medici curantis: atque adeò procurare, quòd impositio Pœnitentiæ sit in utilitatem & medicinam Pœnitentis, quo reddatur magis cautus, & fortis contra tentationes: sicut in proferenda absolutione, licet principaliter exercet munus iudicis absolventis Pœnitentem dispositum, debet tamen simul procurare ut medicus in ipsa absolutione curationem Pœnitentis, eo videlicet modo ad solvendo, qui magis cedat in utilitatem & remedium aegroti: ad utrumque enim habet jus Confessarius, nec potest prohiberi à Pœnitente, ne in ipsa absolutione utrumque exercat. Et addit sententiæ huic communi ad stipulari experientiam multorum Pœnitentium, qui hoc remedio brevi tempore solent curari.

Non tamen diu differri debet absolutio contrito; nam hoc esset contra finem Sacramenti.

menti, quippe quod institutum est non solum ad remissionem peccatorum commissorum, sed etiam ad futurorum vitiationem per gratias actuales, quæ intuitu Sacramenti suscepti dantur in hunc finem.

Q. 8. Quomodo Confessor debet se gerere erga moribundos?

Resp. I. Si Moribundus usu rationis & sensuum præditus sit, debet Sacerdos curare, ut integrè, quantum potest moraliter, confiteatur, & verè conteratur; ut eliciat actus fidei, spei & charitatis perfectæ, qui tunc obligant, ut satisfaciat suis omnibus obligationibus, præsertim justitiæ & charitatis erga proximum, &c. & ad hæc omnia excitare atque adjuvare. Item debet dare illi Pœnitentiam, quam tunc implere facilè possit, ut actus patientiæ, & indicere aliam peccatis proportionatam, quam implere teneatur si convaluerit, ut docet Rituale Roman.

Resp. II. Quivis moribundus, qui absente Sacerdote absolutionem petiit, vel signa doloris, aut voluntatis confitendi dedit, & postea adveniente Sacerdote omni sensuum usu destituitur, debet absolvi. Constat 1. Ex praxi Ecclesiæ. 2. Ex Concilio Carthag. 4. can. 76. & Araus. 1. can. 12. & ex Rituali Romano auctoritate Pauli V. edito, & ab eo toti Ecclesiæ proposito tanquam continente. *Sinceros Ecclesiæ Catholicæ ritus, quod sic habet: si inter*

CON-

confitendum, vel etiam antequam incipiat confiteri, vox & loquela egrum deficiat, nutibus & signis conetur Sacerdos, quoad ejus fieri poterit, peccata Pœnitentis cognoscere, quibus utcumque vel in genere, vel in specie cognitis; vel etiam si confitendi desiderium sive per se sive per alios ostenderit, absolvendus est. 3. Quia voluntas confitendi exterius significata, est Confessio seu accùlatio sui generica & sensibilis, quæ in extrema necessitate sufficit. Nam qui significat se velle confiteri, vel petit Confessarium, hoc ipso exterius confitetur se esse peccatorem, & velle absolvi, ideóque etiam præsumitur esse contritus. Signum autem doloris, quod in periculo mortis editur, censeri debet ad Sacramentalem absolutionem directum, cum in tali statu fideles optimum animæ suæ remedium exoptare soleant; ideóque etiam voluntatem confitendi implicite significat.

Sed pro praxi Sacerdos à tali moribundo conetur elicere aliquod peccatum in specie, & signum doloris. Quòd si id fieri nequit, curet ut in moribundi præsentia aliquis testetur eum dedisse signa doloris vel desiderii confitendi. Quòd si neque hoc fieri possit, tenetur illum absolvere, si ab aliquo ante adventum suum audierit eum dedisse signum doloris, aut petiisse Confessorem; nam dum non agitur de damno tertii, creditur uni testi. Nec obstant Concilia & Rituale Roman. utentia numero plurali, quia intelligi debent in sensu distribu-

tivo,

tivo, non colectivo: sic cum dicunt animam defuncti posse juvari aliorum fidelium suffragiis, sensus est distributivus, quòd singulorum suffragiis possit juvari.

Idem dic si testis hoc tantum scierit ex relatione alterius; nam notitia mediata notitia est, & sufficit ad alios effectus, in quibus major certitudo requiritur, v. g. in Baptismo. Item quamvis signa illa moribundi dubia sint, ut si visus sit tundere pectus, oculos ad cœlum tollere, aliquam imaginem devotè respicere, absolvendus est; nam ista censeari debent relata ad absolutionem Sacramentalem, cum quilibet in articulo mortis censeatur optimum animæ suæ remedium optare. Deinde in extrema necessitate proximi tenemur ei subvenire meliori modo quo fieri potest; & cum Sacramentum sit ad salutem hominum institutum, satius est illud exponere periculo nullitatis, quam hominem periculo æternæ damnationis; nec hoc est contra ejus reverentiam, sed secundum ejus finem, si prout potest, confertur in extremo periculo salutis.

Resp. III. Magna controversia est, an absolvi possit moribundus omni sensuum & rationis usu destitutus, qui nulla signa externa doloris, vel desiderii confitendi dedit coram aliquo. Plurimi docent eum non posse validè absolvi, nec proinde etiam licitè, quamvis constet ipsum christianè vixisse. Quia I. S. Leo. Concilia Carthag. & Araus. cit. & Rituale Roman.
dum

dum statuunt moribundum absolvendum esse, expresse addunt hanc conditionem, si aliqua signa Pœnitentiæ dederit: ergo eo ipso significant non esse absolvendum deficiente tali signo. 2. Nullum est Sacramentum Pœnitentiæ sine Confessione Sacramentali, cum hæc Confessio sit ejus pars essentialis. At in hac hypothese nulla est Confessio Sacramentalis: Ergo. *Probant. min.* Confessio Sacramentalis est sensibilis accusatio peccati admitti, ordinata ad absolutionem Sacerdotis; nam hoc Sacramentum est judicium sensibile, quod proinde includere debet accusationem externam ac sensibilem, quæ reddat sensibilem dolorem internum; & materia Sacramenti debet esse sensibilis, cum Sacramentum sit quoddam totum sensibile. At in hac hypothese deest accusatio sensibilis & ordinata ad absolutionem: neque enim vita prius christianè transacta, est moribundo hîc & nunc accusatio sui ad absolutionem ordinata post peccatum commissum. Requiritur autem ex parte pœnitentis post peccatum commissum aliqua voluntas sensibiliber manifestata, quâ se accuset, vel certè imploret officium Judicis: alioqui proferretur sententia sine ullo processu. Dico *post peccatum*, nam ridiculum esset, quod quis hodie se vellet accusare de peccato cras committendo, ut cras ab eo absolvatur vi hujus accusationis.

Alii verò non pauci, & tota Facultas Lovanien-

nienſis teſte Havermanno, contendunt talem moribundum abſolvi poſſe, idcòque debere ſub conditione, modo chriſtianè vixerit, vel poſt peccatum Pœnitentiæ agenda tempus habuerit: ſi enim in ipſo actu criminis, v. g. in ebrietate vel duello ſenſuum uſu privetur, facilè concedunt non eſſe abſolvendum, cum conſtet eſſe indiſpoſitum. Probant 1. ex S. Aug. l. 1. de adulter. conjug. c. 28. ubi ait; *Ego non ſolùm alios Catechumenos, verùm etiam ipſos, qui viventium conjugiiſ copulati retinent adulterina conſortia, cum ſalvos corpore in his permanentes non admittamus ad Baptiſmum; tamen ſi deſperati, & intra ſe Pœnitentes jacuerint, nec pro ſe reſpondere potuerint, Baptizandos puto, ut etiam hoc peccatum cum cæteris lavacro regenerationis abluatur. Quis enim novit utrum fortassis adulterinæ carnis illecebra uſque ad Baptiſmum ſtatuerant detineri? .. Quæ autem Baptiſmatis, eadem reconciliationis eſt cauſa, ſi fortè Pœnitentem finiendæ vitæ periculum præoccupaverit. Nec ipſos enim ex hac vita ſine arrha ſuæ pacis exire velle debet Mater Eccleſia. Sed priores Reſpondent S. Doctorem ſupponere moribundum petiſſe priùs Pœnitentiam, ſicut Catechumenos Baptiſmum, undè eum vocat Pœnitentem; & Catechumenos dediſſe aliquod doloris ſignum, v. g. nutu, percuffione pectoris, &c. Alioqui fruſtra dixiſſet: ſi intra ſe Pœnitentes jacuerunt; nam ſi nullum Pœnitentiæ ſignum præbuerint, undè intra ſe Pœnitentes*

tentes esse noscimus? 2. Probant ex Sacerdotali Romano Venetiis, anno 1560. excuso, ubi dicitur talem moribundum esse absolvendum, *si bene vivebat, & frequentabat Confessionem & Communionem.* Item ex Statutis Synodalibus Ecclesiæ Lemovicensis, & ex Memoriali Confessorum edito Bononiæ jussu Archiepiscopi Bononiensis, qui postea factus summus Pontifex Gregor. XV. opinionem non mutavit, sed eam in suo quondam Archiepiscopatu in praxim redigi permisit. Probant 3. quia quoties est materia dubia vel probabiliter præsumpta in moribundo sensibus destitute, hic potest absolvi, nam tunc nulla irrogatur irreverentia Sacramento ob necessitatem proximi. At in tali moribundo reperitur talis materia, nempe Contritio & Confessio generica ac confusa, probabiliter ex aliquo signo externo præsumpta, vel dubia: nam vita christiane acta, est signum externum probabile, vel saltem dubium doloris & voluntatis confitendi de præsentibus, & ad absolutionem sufficienter directum in tali necessitate: cum enim fidelis quisque ideò christianè vivat, ut pie ac christianè moriatur, implicite saltem vitam suam christianam dirigit ad suscipienda in mortis articulo Sacramenta. Item vita christianè transacta est ratio præsumendi istum moribundum reverà dedisse in hoc morbo aliquod signum externum doloris in ordine ad absolutionem, v. g. pectus turudisse, oculos

los in cœlum sustulisse, Deum orasse, &c. Imò etiamnum internam Contritionem ac voluntatem confitendi elicere, & conari manifestare omnibus quibus potest signis externis, omnibus videlicet motibus corporis sui, aut certè contrarium non constat. Unde inferunt tunc haberi signum externum Contritionis & voluntatis confitendi saltem probabiliter præsumptum aut dubium, ideòque sufficiens ad absolutionem conditionatam in tali necessitate.

Jam verò si talis potest absolvi, eum absolvere tenetur Sacerdos; nam quisque ex lege charitatis tenetur proximo in extremo periculo subvenire meliori modo quo potest, afferendo saltem opem dubiam, quæ melior est nullâ, si nequit certam vel probabilem afferre.

Circa hoc Rituale Tullense hæc ait: Donec Ecclesia de hac difficultate deciderit, poterunt Confessarii sequi in praxi id quod favorabilius est salutem ejusmodi moribundorum, & eos absolvere, si semper christianè vixerint.

Q. 9. Ad quid tenetur Confessor propter defectum in Sacramento admissum?

Resp. Si invalidè absolvit pœnitentem à Censuris vel peccatis reservatis, tenetur, saltem si commodè potest, illum monere, ut sibi quærat remedium ab alio; vel obtentâ à Superiore facultate illum absolvendi, pœnitentem præsentem post iteratam Contritionem absolvere. Si verò pœnitentem induxit in aliquem

errorem, ex quo sequitur violatio præcepti alicujus, dicendo non extare tale præceptum, tenetur monere pœnitentem; alioqui esset causa, cur is præceptum violaret; & quisque tenetur tollere causam mali, quam posuit etiam inculpatè. Item si ex omissione monitionis, & silentio Confessarii, moveatur Pœnitens ad credendum licitum id quod est illicitum, tenetur Confessor postea eum monere; quia quisque tenetur curare ne alii ex sua actione, vel etiam ex sua omissione scandalum accipiant, & ne moveantur ad violandum etiam materialiter præcepta. *De Lugo*, & quia reparari debet omisio periculosa rei ex officio debitæ.

Q. 10. Ad quid tenetur Confessor propter defectum circa restitutionem?

Resp. I. Si sine tua culpa de obligasti Pœnitentem à restitutione, ad quam tenebatur, vel obligasti ad quam non tenebatur, teneris ex justitia errorem dedocere. Nam quisque tenetur ex justitia impedire, ne sua actione etiam inculpabili pariat alteri damnum: alioqui cognito errore tenetur de damno; quippe proximus jus habet ne damnum à quoquam quovis modo patiatur.

Resp. II. Si ex malitia, vel ignorantia vincibili, aut gravi negligentia considerandi dixisti Pœnitenti eum non teneri ad restitutionem ad quam reipsâ tenetur, teneris errorem dedocere. Quòd si non dedoces, vel si Pœnitens interea factus est impotens ad restituendum, qui

qui alioqui restituisset, teneris ipse restituere illi tertio; nam violasti jus, quod ille habebat ne impedires restitutionem ei debitam, & consilio tuo es causa efficacis ejus damni. Si vero Pœnitens possit adhuc restituere, sufficit quod eum moneas de ejus obligatione, nam tuâ monitione sufficienter tollis causam damni inferendi quam posueras; unde si Pœnitens non restituat ex malitia, id tibi imputari nequit, cum jam non sis causa damni.

Resp. III. Si ex ignorantia vel negligentia culpabili omisisti solum admonere pœnitentem de obligatione restituendi, teneris eum postea admonere. Sed juxta multos non teneris ipse restituere, si Pœnitens sit interea factus impotens ad restituendum, imo etiam si non moneas eum de restitutione facienda, saltem nisi ex officio habeas curam animarum. Quia Confessor præcisè ut Confessor non tenetur ex justitia impedire damnum ejus, cui debetur restitutio: ac proinde omittendo monitionem non peccat contra jus creditoris, sed tantum contra bonum spirituale Pœnitentis; Confessor enim nullam justitiæ obligationem, nec officium habet in ordine ad creditorem, sed tantum in ordine ad pœnitentem; nec tenetur ex officio procurare bonum temporale aliorum, sed solum spirituale bonum Pœnitentis; nec est hujus caput politicum, sicut Prælati respectu suorum subditorum. Omittens autem aut tacens non tenetur de damno non impedito, nisi ei, cujus

damnum tenetur ex Justitia impedire. Itaque hac in re non est par ratio Confessarii, & Judicis profani; nam hic tenetur ex officio bonum aliorum spectante servare jus omnium tanquam persona publica constituta ad procurandum bonum temporale & jus aliorum. Confessor autem obligatur soli Pœnitenti in foro Pœnitentiæ: quia hoc forum ac judicium privatum est, & institutum in bonum Pœnitentis. Dixi, saltem nisi ex officio habeas curam animarum, ut sunt Episcopi & Parochi, quos teneri tunc ad restitutionem valde probabile esse censet Lessius: quia cum isti sint Superiores, ex officio tenentur regere subditos, & promodo suæ gubernationis impedire, ne aliis damnum inferant: ac proinde tenentur curare, si commodè possint, ut restitutionem faciant. Ejusdem enim rationis est damnum inferre, & illatum nolle sarcire.

Resp. IV. Si pœnitentem culpabiliter, hoc est ex malitia, vel ex ignorantia vincibili, vel gravi negligentia considerandi, obligasti ad restitutionem ad quam non tenebatur, teneris ex Justitia errorem retractare. Quòd si jam restituit, teneris damnum illud ipsi resarcire; nam illius fuisti causa efficax & injusta tuo falso consilio, *ex c. ult. de injur.* item teneris Pœnitenti de damno, si tuâ omissione culpabili fuisti causa cur ipse restitueret id, ad quod non tenebatur; nam tale damnum oritur ex omissione monitionis ei ex officio erga eum, ideòque ex justitia debitæ,

Q. II.

Q. II. *An Sacerdotes non habentes curam animarum tenentur audire Confessiones, si sint idonei & approbati?*

Resp. I. Tenentur ex charitate sub mortali etiam cum periculo vitæ audire Confessiones cujuslibet existentis in extrema necessitate salutis, qui scilicet salvari nequeat sine opera Confessoris: nam quisque tenetur ex charitate salutem æternam proximi præferre vitæ suæ corporali; tenetur enim vitæ suæ corporali præferre salutem propriam, ergo & salutem proximi, quem sicut se ipsum diligere tenetur.

Resp. II. Tenentur etiam ex charitate sub mortali audire Confessiones hominum in gravi necessitate spirituali existentium, ut in periculo mortis, si alius desit, & id possint saltem sine gravi damno & vitæ periculo: nam charitas obligat ad succurrendum proximo in gravi necessitate, cum id fieri potest saltem sine gravi incommodo & damno. Imò Suarez hic disp. 32. sect. 1. docet quemlibet Sacerdotem teneri ex charitate audire Confessiones, etiam cum periculo propriæ vitæ corporalis, si vitæ spiritualis seu salus proximi periclitetur, & non sit alius qui subveniat: nam licet in rigore possit proximus per Contritionem perfectam salvari, tamen magno morali periculo exponitur, quando sine alio medio relinquatur.

Certè, secundum communem, in necessitate gravi spirituali communitatis, ut si peste grassante obicarentiam Sacerdotis morerentur

communiter absque Confessione, Sacerdos privatus tenetur sub mortali, etiam cum periculo vitæ audire Confessiones, si alii non subvenient: quia gravis necessitas spiritualis communitatis, licet non extrema, est per se gravissimum malum, cui meritò succurri debet cum jactura vitæ privati. Et quia vix fieri potest ut talis necessitas non sit conjuncta cum necessitate extrema aliquorum. De Lugo.

Resp. III. Extra necessitatem gravem tenentur, quando facile possunt, & utilitas proximi magna id exigit. ex I. Pet. 4. *Unusquisque sicut accepit gratiam, in alterutrum illam administrans, sicut boni dispensatores multiformis gratie Dei: nam sine culpa non possunt ex negligentia inutilem reddere potestatem absolvendi in utilitatem proximi acceptam.*

CAPUT IV.

De Sigillo Confessionis.

Sigillum illud est Religiosa obligatio servandi in quovis casu secretum circa ea, quæ ex Confessione Sacramentali cognita sunt.

Q. I. Quæ, & quanta est obligatio Sigilli Confessionis?

Resp. I. Secretum Confessionis obligat. I. Jure naturali, quo generatim tenemur non revelare secretum commissum, & promissum, etiam implicitè, præsertim cum damno aut infamia alterius. In Confessione autem inter-

cedit

cedit tacita pactio inter Confessorem & Pœnitentem; nam hic peccata sua declarat sub conditione tacita secreti, quod Confessor tacite spondet hoc ipso quòd audit Confessionem. 2. Lege divina speciali positiva, inò & naturali suppositâ institutione Confessionis Sacramentalis, quam ex natura rei consequitur, ne scilicet revelatione secreti Confessio redderetur onerosa & odiosa, & sic ab illa homines averterentur. 3. Lege Ecclesiasticâ veritate revelationem Sigilli sub gravissimis pœnis, latâ in Conc. Gener. Later. 4. c. 21. ibi: *Caveat omnino ne verbo vel signo, vel alio quovis modo prodat aliquatenus peccatorem; sed si prudentiori consilio indignerit, illud absque ulla expressione personæ cautè requirat: quoniam qui peccatum in Pœnitentiali iudicio sibi detectum præsumpserit revelare, non solum à Sacerdotali officio deponendum decernimus, verum etiam ad agendam perpetuam pœnitentiam in arctum Monasterium detrudendum.*

Hinc in violatione Sigilli reperitur malitia injulitiæ erga Pœnitentem, & sacrilegii ob irreverentiam in Sacramentum, quæ malitia sacrilegii semper est ex se mortalis, nec potest esse venialis ex levitate materiæ: ita ut sit mortale vel unum veniale in particulari revelare; nam minima infractio Sigilli graviter injuriosa est Sacramento, cum illud reddat odiosum, & avertat à Confessione; & revelatio venialis culpæ à Confessione venialium deterret.

Resp. II. Hæc obligatio tanta est, ut nullo

prorsus casu, vel ad tormenta quælibet & mortem vitandum liceat secretum Confessionis revelare, sine expresso consensu Pœnitentis; ut constat ex sensu & praxi Ecclesiæ. Quia Christus dum hoc Sacramentum instituit, & Pœnitentes obligavit ad confitendum omnia mortalia, simul obligavit Confessarios ad Confessionis secretum nunquam violandum, quavis de causa: nam si liceret aliquo casu detegere cognita ex Confessione, Confessio fieret odiosa, & ab ea homines averterentur: (quod est maximum malum commune, gravius damno vitæ, cum Confessio sit medium salutis non solum utilissimum, sed etiam necessarium) semper enim Pœnitens timeret, ne occurreret ille casus, vel ne Confessor eam necessitatem apprehenderet, & revelaret ejus peccatum, præsertim cum multi hac licentiâ ex imprudentia facile abuti possent. Hinc c. 2. de Pœnit. dist. 6. dicitur nefas esse, aliquid revelare, etiam pro aliquo scandalo vitando. Quare obligatio servandi secretum Confessionis longè major est & arctior, quàm obligatio secreti naturalis, quod aliquando aperiri debet, dum ejus revelatio necessaria est ad impediendum malum innocentis, vel reip.

Dixi 1. *Sine consensu Pœnitentis.* Nam eo sponte dato, licet justa de causa uti notitia in Confessione acquisita. Quia cum obligatio sigilli sit in favorem Pœnitentis, potestis jure suo cedere, & dare facultatem revelandi aliquid in Confessione declaratum; potestque
per

per alium facere quod potest per se ipsum. Et aliquando ad id tenetur, v. g. ad avertendum damnum reip. vel tertii: ac proinde si eam denegat, non debet absolvi, cum sit indispositus.

Dixi 2. *expresso*. Nam non sufficit consensus præsumptus, vel interpretativus, ut cum Confessor judicat Pœnitentem facultatem concessurum, si peteretur. Quia si non requireretur expressus consensus, Confessio redderetur valde odiosa & onerosa: saepe enim multi Confessarii ex imprudentia putarent ejusmodi revelationem esse gratam Pœnitenti, cum tamen valde displiceret: sicque merito timerent Pœnitentes ne aliquo casu ex simili præsumptione peccata sua proderentur. Unde graviter peccat Confessor contra Sigillum, si plura peccata aut pluribus aperiat, quam Pœnitens expressè consensit: vel si facultatem illam injuriâ aut fraude ab eo extorqueat, falsò ei persuadendo illum teneri hanc concedere, aut quid simile. Item non sufficit quòd teneatur concedere, si reipsâ non concedat; nam nihilominus redderetur Confessio odiosa.

Q. 2. Quenam Sigilli secreto continentur?

Resp. Ea omnia quæ per Confessionem deteguntur, scilicet omnia peccata tum mortalia tum venialia, tam interna & occulta quam externa & publica, eorumque circumstantiæ; item tentationes, vitia, cupiditates, indispositio, imperfectiones, defectus naturales etiam inculpabiles, scrupulositas, & ignorantia Pœ-

Gg s

nitentia-

nitentis; defectus natalium, peccatum complicis materia ac objectum peccati; persona quæ est objectum, causa, circumstantia vel occasio peccati, aut aliter; item quæcumque à Pœnitente dicta sunt ad pleniorum peccatorum, conscientia ac dispositionis suæ manifestationem, sive reipsâ, sive ex falsâ ejus opinione ad eam manifestationem pertineant, vel utilia sint, etiamsi ad alios spectent, & alia quælibet quæ Pœnitens non vult ut detegantur. Ratio est quia revelatio quorumvis istorum redderet Confessionem odiosam, cum molestiam vel infamiam vel dedecus inferre nata sit Pœnitenti; præsertim cum multi nesciant discernere, quæ possint ac debeant dici aut omitti in Confessione. Imo juxta Conink & alios, contra alios, Pœnitentis defectus, quos Confessarius ex ipso modo confitendi colligere potest, cadunt sub sigillum, ita ut illud violaret, si dicat Pœnitentem esse scrupulosum, impertinentis & naniis tempus conterere, esse morosum, & his similia. Nam hoc aptum est reddere Confessionem odiosam: ideoque in praxi vitandum.

Q. 3. Quomodo violatur sigillum Confessionis?

Resp. Dupliciter 1. directè, revelando expressè aliquid ex sola Confessione cognitum. 2. Indirectè, aliquid dicendo aut faciendo, ex quo quis cognoscere vel suspicari possit peccatum vel defectum Pœnitentis aut aliorum, aut quævis per Confessionem cognita, ex quibus

bus Pœnitenti aut aliis pudor, molestia, dedecus, damnum, vel quodlibet gravamen sequi posset, etiamsi audiens, id aliunde sciat. Quæ omnia reddunt Confessionem odiosam.

Hinc secretum Confessionis violat 1. qui dicit de aliquo etiam mortuo, quod commiserit aliquod mortale, vel plura venialia, vel tale veniale in particulari, v. g. mendacium. Non tamen qui dicit præcisè Petrum sibi confessum esse aliquod veniale indeterminatè: nam hoc ex ipso actu Confessionis patet: qui enim confitetur, hoc ipso attestatur se aliquod saltem veniale admisisse. Sed ne hoc quidem dicendum est ob periculum scandali. Dixi, *etiam mortuo*, nam revelatio cognitorum ex Confessione etiam post mortem Pœnitentis redderet Confessionem valde onerosam ac odiosam; cum homines sint valde solliciti, ne etiam post mortem infamentur.

2. Qui unum, præ aliis quos audivit, laudans, dicit eum sola venialia admisisse: nam inde ali facile in suspicionem culpæ mortalis adducuntur.

3. Qui dicto vel facto peccatum Pœnitentis aliis etiam jam aliunde scientibus manifestat.

4. Qui dicit aliquod grave peccatum committi in tali Monasterio, vel Capitulo. Nam hoc parit infamiam communitati, redditque Confessionem odiosam. Item qui dicit in loco illo, præsertim Augusto, ubi Confessiones audivit, esse multos fures, adulteros luxuriosos, aut injustos, &c. vel in tali loco talia
& talia

& talia committi solere, præsertim si hoc aliunde non constet, nec sit publicum: nam hoc infamiam loci seu communitalis parit; quæ in singulos redundat.

5. Qui auditis paucorum confessionibus dicit se tale peccatum audivisse non nominatâ personâ. Jam enim singuli ex illa relatione aliquid suspicionis contra se patiuntur. Vel qui peccata per Confessionem cognita ita narant, ut audientes possint aliquo modo conjicere vel suspicari quinam ea commiserint.

6. Qui dicit se non absolvisse talem, remisisse ad tale tempus; vel ei dedisse talem Pœnitentiam, ex qua colligatur peccatum mortale saltem in genere; vel qui de Titio fure notorio dicit eum sua furta Contritione magnâ sibi Confessum esse.

7. Duo Confessarii, qui inter se colloquuntur de peccatis Pœnitentis, etiamsi is utrique eadem peccata Confessus fuerit.

8. Qui altâ voce, vel alio modo à circumstantibus intelligibili, arguit Pœnitentem; nam hoc ipso indicat gravitatem materiæ quam audit.

9. Utendo notitiâ per Confessionem partâ sine licentia, & cum gravamine Pœnitentis, vel cum ejus licentia, sed extorta nec sponte data. Porrò potest violari Sigillum non solum verbis, sed etiam factis & aliis signis, ut constat ex Conc. Later. citato.

Not. 1. Quamvis non violet Sigillum, qui præcisè refert peccata in Confessione audita, per-

personam & locum nullo modo designando, sicut audientes, ne leviter quidem, suspicari, possint quinam ea commiserint; tamen rectè monent non esse dicendum: *hæc peccata audi- vi in Confessione.* quia audientes præsertim Lai- ci facilè scandalizantur, suspicantes violari Si- gillum; & quandoque periculum est, ne ex imprudentia lædatur Sigillum, & deveniatur in suspicionem personæ. Imò hoc prohibi- tum esse à Conc. Later. c. *omnis.* nisi in necessi- tate petendi Consilii docet Fagnan. quia Con- cilium solùm permittit de peccato audito, abs- que ulla expressione personæ, & cautè consu- lere sub hac conditione, *si prudentiori Consilio indigerit:* ergo extra hanc indigentiam id non licet.

Not. 2. Quamvis liceat Confessario loqui de rebus, quas aliunde novit: quia nihil cadit sub Sigillum, nisi quod cognitum est ex Sacra- mentali Confessione, & ut ex ea cognitum si- ve immediatè sive mediatè; violat tamen Si- gillum, si aliquid amplius vel certius affirmet quàm extra Confessionem novit.

Not. 3. In Consilio captando omittendæ sunt circumstantiæ loci, temporis, & aliæ in- utiles, ne facilè innotescat Pœnitens. Quid si sine periculo revelationis consilium peti ne- queat; tunc non licet illud petere sine venia expressa Pœnitentis.

Q. 4. *An licet Confessario loqui cum ipso Pœni- tente de auditis in Confessione?*

Resp.

Resp. Non licet extra Confessionem absque ejus expressa licentia, quam Pœnitens tenetur dare, cum id necesse est ad supplendum aliquem defectum, vel errorem dedocendum. Ita S. Carolus in Instruct. Confessor. quia alia hoc molestam & odiosam redderet Confessionem: nam pudorem injicit, & exprobrationem quamdam continere solet. At id omne, quod Confessionem odiosam ac molestam reddere potest, est graviter à Christo prohibitum.

Hanc licentiam censeri dari à Pœnitente docet Delugo, quando ipse interrogat, vel loquitur cum Confessario, de aliquo quod dixit in Confessione. Imò si statim post impostam satisfactionem ac datam absolutionem Confessor judicet aliquid addendum circa dicta in Confessione, potest id facere quando Pœnitens est in Confessionario: quia id spectat ad complementum Judicii Sacramentalis, quod adhuc censetur durare, & cujus actus sunt absolvere, punire, consulere, monere, corrigere, ligare & similia. Et quia moraliter non censetur extra Confessionem quod in continenti dicitur in Confessionario. Item potest in sequentibus Confessionibus Pœnitentem admonere de defectu aliquo in prioribus admisso, de negligentia se emendandi, de frequentia relapsuum, &c. & uti notitiâ, per priores Confessiones partâ ad specialia monita ac fortiora remedia suggerenda: quia loquitur in eodem foro Sacramentali, in quo Sa-
cerdos

Sacerdos ad bene curandum Pœnitentem debet considerare etiam peccata præterita, quæ indicant passionem vehementem, vel consuetudinem, vel aliquid aliud consideratione dignum, ad melius cognoscendum statum Pœnitentis: idque pertinet ad officium Judicis ac Medici, quod tunc exercet. Et tunc agit ut Dei Vicarius; ac proinde potest uti notitiâ, quam ut talis habet.

Quòd si Pœnitens extra Tribunal facultatem loquendi de re necessaria ad Confessionem pertinente deneget Confessario, juxta multos non licet eum monere: nam tunc Confessor reverâ loqueretur extra Confessionem, cum judicium jam moraliter finitum sit: at est Regula generalis quòd Confessor de Confessione sine licentia Pœnitentis loqui non potest extra Confessionem. Et verò si sigillum non obligaret ad non loquendum cum Pœnitente in eo casu, non esset necessitas petendi licentiam; nam licentia Pœnitentis non requiritur nisi propter Sigillum, quam tamen necessitatem petitionis nemo negat. Quare licentiâ negatâ tacere debet Confessor, & jam satisfecit suo muneri.

Q. 5. *An licet extra Confessionem uti notitiâ per Confessionem acquisitâ?*

Resp. I. Licet uti cum licentia expressa Pœnitentis sponte ab ipso in ipsius vel alterius utilitatem data: quia ratio Sigilli est ne Confessio reddatur odiosa: at tunc non potest in-

de Confessio reddi odiosa, cum quisque sciat suam sibi relinquere libertatem concedendi vel negandi licentiam, & eam pro arbitrio limitandi. Et tunc Pœnitens ponit conditionem, quâ positâ præceptum divinum non obligat: nam solum erat præceptum non revelandi nec utendi notitiâ illâ sine licentia expressâ Pœnitentis. Tenetur autem Pœnitens permittere usum istius notitiæ, quoties necessarius est ad bonum commune, ad tollendam occasionem peccati, ad avertendum grave damnum spirituale vel temporale alicujus privati, & ad alia, quæ justitia, vel charitas exigit: alioqui absolute indignus est.

Resp. II. Nunquam licet sine expressâ licentia uti tali notitiâ cum quâvis directâ aut indirectâ revelatione cognitorum in Confessione, & ex quâ oriri possit suspicio usûs talis notitiæ: quia quælibet revelatio etiam indirecta sine expressâ venia Pœnitentis est violatio secreti Confessionis, & reddit Confessionem odiosam & onerosam.

Resp. III. Neque licet, sine expressâ licentiâ, uti tali notitiâ, cum qualicumque Pœnitentis gravamine etiam temporali, etsi aliunde non injusto, & seclusâ quacunque revelatione, quamvis multò majus gravamen ejusdem Pœnitentis ex non usu sequeretur. Prob. I. ex decreto à S. Congregatione generalis inquisitionis auctoritate Innoc. XI. edito, & Romæ affixo an. 1682. quo prohibetur hæc propositio, & ejus praxis, *Scientiâ ex Confessione ac-*
quisita

quisitâ uti licet, modo fiat sine directâ aut indire-
 ctâ revelatione, & gravamine Pœnitentis; nisi
 aliud multo gravius ex non usu sequatur, in cuius
 comparatione prius merito contemnatur. Addi-
 tâ deinde explicatione sive limitatione, quod sit in-
 telligenda de usu scientiæ ex Confessione acquisitâ
 cum gravamine Pœnitentis, seclusâ quâcumque re-
 velatione, atque in casu, quo multo gravius gra-
 vamen ejusdem Pœnitentis ex non usu sequeretur.
 Hanc dictam propositionem, quatenus admittit
 usum dictæ scientiæ cum gravamine Pœnitentis,
 etiam cum dictâ explicatione sive limitatione præ-
 senti decreto prohibent, Sc. 2. Clemens VIII. &
 Urban. VIII. prohibuerunt Regularibus, ne hac
 notitiâ utantur ad exteriorem gubernationem.
 3. Quia ille omnis usus notitiæ per Confessio-
 nem partæ illicitus est, qui si cognosceretur à
 Pœnitente esse licitus, redderet illi Confessio-
 nem odiosam; nam talis usus à Sacramento
 avertit, & Christus vetuit, ne unquam redde-
 retur odiosum. At si Pœnitentes scirent lice-
 re Confessario, ipsis non advertentibus uti no-
 titiâ Confessionis ad aliquid ipsis grave ac mo-
 lestum, redderetur illis Confessio odiosa, &
 semper id timerent. Et verò si non licet uti
 notitiâ cum gravamine aliquo Pœnitentis ad-
 vertentis talem usum: nec etiam licet, quam-
 vis id non advertat; si enim antecedenter Pœ-
 nitens sciret posse Confessorem uti occultè illâ
 notitiâ contra Pœnitentem, hic avocaretur
 non minùs, sed potiùs magis à Confessione
 peccati, quàm si sciret eum posse tale quid fa-
 cere

cerc advertente ipso Pœnitente: nam magis lædunt illa quorum causam ignoramus, quam illa quorum causas scimus, quibus facilius possumus adhibere remedium per causam contrariam, ut notat De Lugo.

Nec obstat quod tunc nulla esset revelatio Confessionis: quia Sigillum obligat Confessorem non solum ad non revelandum peccatum Pœnitentis, sed etiam ad vitandum id omne extra Confessionem, quod eam redderet odiosam & difficilem Pœnitentibus, & ad continendam taliter notitiam illam, ut nunquam possit adhiberi contra ipsum Pœnitentem expressè non consentientem. Sic peccat contra Sigillum, qui cum Pœnitente loquitur de peccato ejus, licet nihil prorsus revelet. Ratio enim & obligatio Sigilli est, ne Confessio difficilior, gravior ac molestior reddatur, & sic odiosa fiat, & homines ab ea deterreantur. Unde scientia ex Confessione parta perinde se habet ac si non esset, in ordine ad omnem usum, qui Confessionem difficiliorem seu molestiorem redderet.

Hinc non licet Confessario Pœnitentem secretò punire, malè habere, &c. Item Rituale Tullense monet, ne Parochus denegat testimonium bonæ vitæ & probitatis ei, cujus vita exterius est rectè instituta, sed quem ex Confessione scit esse improbum; vel Benedictionem nuptialem iis, quos ex sola Confessione scit contraxisse impedimentum dirimens

ob

crimen; ne moneat parentes ut diligenter invigilent filiæ, cujus libidinem ex sola Confessione novit; ne amoveat Vicarium, Ludi-Magistrum, &c. à suo munere ob crimina ex sola Confessione nota.

Resp. IV. Ex communi licitus est usus notitiæ ex Confessione acquisitæ, qui fit sine ullo Pœnitentis gravamine, & sine qualicumque revelatione tum directâ tum indirectâ cognitorum in Confessione, nec possit reddere Confessionem difficiliorem & odiosam: quia Christus solùm illum usum prohibuit, qui redderet Confessionem magis onerosam ac difficilem Pœnitenti, & ab illa fideles averteret, cum obligatio Sigilli à Christo imposita sit, ne Confessio redderetur magis gravis ac molesta Pœnitentibus, quàm per se sit.

Hinc licet Confessario sæpius orare pro Pœnitente, consulere libros, imò & Doctores super peccatis in Confessione auditis, emendare suam negligentiam, vel nimiam severitatem, quam ex Confessione intelligit aliis nocere, &c. modò non detur occasio suspicandi Pœnitentem vel alios. Item licet fugere locum, ubi insidias sibi parari, & abstinere à Sacrificio in quo necandum se veneno didicit ex Confessione, modò præter Pœnitentem nemo advertere possit id fieri ex usu notitiæ per Confessionem partæ: quia hoc non potest ullum gravamen afferre Pœnitenti, nec reddere Sacramentum odiosum, nec revelare Confessionem. Secùs, si alter inde colligat Pœnitentem.

tem ista declarasse, ac idè ei succenseat, & noceat.

Resp. V. Confessor cum licentia expressa Pœnitentis debet uti notitiâ peccati complicitis vel alterius ex sola Confessione parta, quando necesse est ad impediendum grave damnum spirituale, vel etiam temporale injustum pœnitentis, vel ipsius complicitis, vel aliorum, ita ut nequeat impediri, nisi Confessarius moneat prudenter ipsum reum, vel Superiorem tanquam Patrem: nam tunc nec violatur Sigillum, nec fit injuria complicitis; & tenemur ex charitate impedire malum proximi, cum sine peccato & gravi incommodo possumus. Sed tunc Confessor hortetur pœnitentem, ut extra Confessionem alienum peccatum ei aperiat, ut tantò liberius peccati notitiâ uti possit, & dicere correpto se illud extra Sacramentum accepisse, ne illud ei odiosum fiat.

Porro ne Confessor facile pœnitenti alios accusanti, præsertim fœminæ credat, nec onus monendi in se suscipiat sine necessitate; nam sæpè vel ex malitia, vel ex errore innocentes accusantur.

Q. 6. Quid respondere debet Confessor, dum interrogatur de cognitis in Confessione?

Resp. I. Confessor de his interrogatus etiam à Judice, debet secundùm aliquos dicere questionem esse injustam & sacrilegam, ad quam nefas sit respondere. Sed quia id plerumque non sufficit ad tollendam omnem suspensionem,

nem, alii docent eum debere simpliciter affirmare, etiam cum juramento si opus sit, se nescire poenitentem tale scelus commisisse. Nec tunc utitur æquivocatione, aut restrictione, nec mentitur; quia respondet in sensu interrogationis, inquit De Lugo: interrogatio enim est, aut debet esse, an sciat peccatum eâ scientiâ, quæ deservire potest ad illud dicendum, de quâ scientiâ interrogant homines, & de illa intelligi potest responsio. *Homo* (inquit S. Thom. in 4. dist. 21. q. 3. a. 1. ad 3.) *non adducitur in testimonium nisi ut homo: & ideo absque læsione conscientie potest jurare se nescire quod scit tantum ut Deus.* Id est ut Dei vices specialiter agens. & S. Antonin. 3. p. tit. 17. c. 22. ait: *Si non potest alio modo declinare iniquum iudicium, potest respondere, nihil inde scio; quia subintelligitur, ut homo: & nihil scio etiam per Confessionem, quod intelligitur tibi revelandum.* Alii dicunt istam responsionem, *nescio*, in talibus circumstantiis apud prudentes nihil aliud significare, quàm me nihil debere revelare.

Si autem Judex quærat num Confessionem Petri audierit; respondere debes te audivisse. At si quærat num tale peccatum confessus fuerit; respondere debes secundum aliquos istam interrogationem esse injustam, impiam, & responso indignam: secundum alios te nihil tale audivisse quia ex circumstantia intelligi potest, te tale nihil audivisse auditione eorum, quæ liceat revelare, vel ut hominem.

Hh 2

Resp.

Resp. II. Confessor interrogatus, an poenitentem absolverit, respondere debet se officio functum esse, non autem absolvisse: alioqui enim id affirmans de uno & non de altero, indicaret denegatam absolutionem: & sic indirectè revelaret Poenitentis indispositionem, aut peccatum reservatum. Quare eadem debet esse responsio pro omnibus poenitentibus, quos absolvit & quos non absolvit. Hinc dum danda sunt testimonia Confessionis auditæ; debet Confessor testari solum se audivisse Confessionem talis.

Porro etsi regulariter ita respondendum sit, non potest tamen damnari Confessarius, qui dicit se aliquem absolvisse, quando nullum est periculum pro aliis: quia hoc nullo modo est contra Sigillum, nec potest reddere Confessionem odiosam. Quòd si Sacerdos vocetur in jus à poenitente, ut rationem reddat denegatæ absolutionis, testari debet se nullum in hac exigenda ratione Superiorem agnoscere præter Deum.

Q. 7. Ex qua Confessione contrahitur obligatio Sigilli?

Resp. Contrahitur ex omni & sola Confessione Sacramentali. Confessio autem censetur Sacramentalis in ordine ad inducendam obligationem Sigilli, quæ ex intentione se accusandi secundum institutionem Christi, in ordine ad absolutionem aliquando obtinendam, fit ei, qui bonâ fide creditur Judex legitimus,

mus, etiamsi non sequatur vera absolutio quâvis de causa. Hoc enim necessarium est ad securitatem Sacramenti.

Hinc Sigillum obligat 1. Etiamsi Confessio facta sit Laico, vel Sacerdoti non approbato, quem Pœnitens bonâ fide putat esse Sacerdotem & legitimum Judicem: nam defectus huius obligationis cederet in detrimentum Confessionis validæ, quæ inde minùs secura redderetur, propter periculum ne quis malitiosè fingat se Sacerdotem approbatum, aut se esse putet cum non sit. 2. Etiamsi Sacerdos non habeat intentionem conficiendi Sacramentum & absolvendi. Alioqui Pœnitentes possent facilè decipi, & metus huius deceptionis multos deterreret à Confessione, obessetque securitati Sacramenti. 3. Etiamsi pœnitens confiteatur sine Contritione & voluntate recipiendi absolutionem; sed tamen cum intentione se Sacerdoti tanquam Dei Ministro subijciendi & accusandi, vel ut ab eo aliquo modo adjuvetur, & dirigatur in ordine ad id, quod deesse iudicat, ut possit absolutionem aliquando obtinere: nam ex communi, talis Confessio quoad effectum inducendi Sigillum est Sacramentalis, licet non sufficiat ad valorem Sacramenti.

Econtra non contrahitur obligatio Sigilli ex Confessione, quæ fit solùm ex intentione irridendi, decipiendi, vel inducendi Confessarium in peccatum; aut si extra Tribunal quis dicat se, id quod narraturus est, committere

Sigillo Confessionis: quia obligatio Sigilli est annexa soli Confessione instituta à Christo, vel ei cujus revelatio in Confessione à Christo instituta detrimentum cederet.

Hinc oritur solum obligatio secreti naturalis ex eo quod aliquis committens secretum Sacerdoti, dicat se illud ei committere sub secreto Confessionis, & Sacerdos sic admittat. Ita S. Th. in 4. dist. 21. q. 3. a. 1. q. 3. ad 2. nam secretum Confessionis religiosum, soli Confessione proprium est. Addit Sylvius hanc admissionem non carere irreverentiâ Sacramenti, cum nullum arcanum possit secreto Confessionis æquiparari.

Q. 8. Quinam contrahunt obligationem Sigilli?

Resp. Si omnes, qui immediatè vel mediatè, licitè vel illicitè, habent ex Confessione Sacramentali notitiam rei cadentis sub Sigillum: nam si omnes tenentur secreta servare ea, quorum revelatio redderet Confessionem onerosam ac odiosam, & ab ea homines deterreret. At si homines scirent aliquos tales posse aliqua ex Confessione cognita revelare, averterentur Confessionem, & ab ea averterentur. Prætereà cum quid prohibetur, prohibentur omnia quæ sequuntur ex illo. Reg. 39. Jur. in 6. Igitur securitas ac reverentia Sacramento debita exigit, ut quævis notitia per Confessionem solam quovis modo parta nunquam possit communicari sine expressa licentia pœnitentis, ne Sacramentum reddatur difficilius & odiosum.

Hinc

Hinc obligatione Sigilli tenentur 1. Ipse Confessor etiam fictus, sed per errorem legitimus existimatus; nam Confessio tunc ex intentione pœnitentis est Sacramentalis. 2. Si omnes, qui peccatum pœnitentis, dum confitetur, audierunt, sive culpabiliter, propius accedendo animo audiendi (quod est mortale ob injuriam gravem illatam Sacramento & Pœnitenti) sive inculpate & præter voluntatem. 3. Superior, à quo extra Sacramentum petitur facultas absolvendi à casu reservato. 4. Interpres, ut organum medium per quod facta est Confessio. 5. Qui per examen disponit alium ad Confessionem; & qui consulitur an & quomodo hoc vel illud teneatur confiteri, quamvis alteri fiat Confessio. 6. Is, qui consulitur à Confessario, etiam cum licentia Pœnitentis; alioqui valde odiosum & grave esset Pœnitentibus concedere facultatem consulendi alium, (ut sæpè necessarium est ad bonum Pœnitentis, & rectam Sacramenti administrationem) si ille alius non obligaretur Sigillo. Item is, cui Confessor Pœnitentem manifestavit ex consensu Pœnitentis. 7. Si omnes, qui aliquid didicerunt etiam mediate ab ipso Confessario, aut quovis alio ad Sigillum obligato. 8. Qui peccata Pœnitentis in charta descripta legi dum Pœnitens ex scripto confitetur; is enim se habet, ut ille qui fortim audit confitentem. Qui autem ante, vel post & extra Confessionem cartam peccata continentem reperit, peccat graviter si legat, & se-

Hh §

cun-

cundum multos obligatur Sigillo: quia peccata in charta scripta ordinantur ad Confessionem Sacramentalem rite perficiendam, idque ut favorabilius Sacramento tenendum est.

Q. 9. An Pœnitens etiam obligatur Sigillo respectu Confessarii?

Resp. Neg. Quia obligatio Sigilli est solum in favorem Pœnitentis, ut securè ac confidenter peccata sua & conscientiam aperiat, sicut tenetur secundum institutionem Christi: non autem in favorem Confessarii, qui non tenetur ex institutione Christi peccata sua Pœnitenti aperire; & sic non eget obligatione Sigilli circa ea quæ debet dicere Pœnitenti. Pœnitens tamen habet obligationem secreti naturalis circa ea, quæ revelare nequit sine injusto damno Confessarii, aut contra rationabilem ejus voluntatem. At si Confessor aliquid dixerit, vel fecerit, quod vergat in damnum commune, vel privatum, ut si hæresim doceat, si sollicitet ad turpia, vel si existat aliud grave periculum ruinæ spiritualis sive Confessarii sive alterius; Pœnitens tenetur ex lege charitatis ista denuntiare Prælato, si aliter malum certò impediri nequit. Imò Gregor. XV. Bulla 34. præcipit Pœnitentibus ut denuntient Inquisitoribus, vel locorum Ordinariis Confessarios, qui personas quascumque, *ad inhonestam sive inter se, sive cum aliis quomodolibet perpetranda, in actu Sacramentalis Confessionis, sive antea vel post immediate, seu occasione vel pretextu Confessionis*
bujus-

hujusmodi, etiam ipsâ Confessione non secutâ, sive extra occasionem Confessionis in Confessionario, aut in loco quocumque ubi Confessiones Sacramentales audiuntur, seu ad Confessionem audiendam electo, simulantes ibidem Confessiones audire, sollicitare, vel provocare tentaverint, aut cum eis illicitos & inhonestos sermones, sive tractatus habuerint. Mandatque omnibus Confessariis, ut Pœnitentes, quos noverint fuisse ab aliis modo supra dicto sollicitatos, moneant de obligatione eos denuntiandi. Unde ad hoc tenentur omnes, ubi hoc decretum viget; imò & alii, si aliàs isti nefarii Confessarii prævidentur non emendandi: nam tunc lex charitatis erga illos, & alios seducendos obligat ad tale crimen impediendum hac denuntiatione, si non adsit alia via efficax.

APPENDIX.

De Indulgentiis.

Q. I. *Quid, & quotuplex est Indulgentia?*

R. I. *Indulgentia est remissio poenæ temporalis peccatis, quoad culpam remissis, debitæ, facta extra Sacramenta, & sacrificium per applicationem satisfactionum Christi, & Sanctorum. Fide constat ex Trid. sess. 25. Indulgentiarum usum fidelibus maximè salutarem esse, easque concedendi potestatem in Ecclesia extare.*

Resp. II. Indulgentia alia est totalis, seu plenaria,

narua, qua tota pœna temporalis remittitur; & alia partialis, seu non plenaria, qua pars tantùm pœnæ remittitur. Hæc dicitur aliquando Indulgentia unius anni, vel plurium, vel 40. dierum; per quam scilicet tantum de pœnis remittitur, quantum remitteret Pœnitentia austera unius anni vel plurium, aut 40. dierum, secundùm antiquos Canones facta.

Q. 2. Quinam habent potestatem concedendi Indulgentias?

Resp. Papa potest jure divino Indulgentias qualescumque in tota Ecclesia concedere; cum supremus sit Vicarius Christi, & supremum caput visibile Ecclesiæ. Supremo autem Principi competit potestas dispensandi thesaurum communem sine limitatione. Episcopi verò in sua Diœcesi, & Archiepiscopi in tota sua Provincia possunt jure communi concedere, tantùm Indulgentias unius anni in dedicatione Ecclesiæ, & in anniversario dedicationis, vel alia ex causa, dierum duntaxat 40. ex Conc. Gener. Later. 4. can. 62. Cardinales etiam non Episcopi dicuntur concedere Indulgentias 100. dierum ex Concessione Papæ, saltem tacita.

Not. Hæc potestas est jurisdictionis, non Ordinis. Hinc 1. potest competere, & delegari Clerico non Sacerdoti. 2. Indulgentiæ non possunt concedi, nisi subditis, c. 4. de pœnit. & remiss. uti ratio datur, quia sicuti à Judice non suo ligari nemo potest, ita neque absolvi. sunt

Possunt tamen exempti lucrari Indulgentias Episcopales, cum in eare favorabili possint se subicere jurisdictioni Ordinarii, ne quod in gratiam concessum est privilegium, in eorumdem dispendium cedat, ex Reg. 61. Jur. in 6.

Q. 3. *Quanam requiruntur ad lucrandam Indulgentiam?*

Resp. Sequentia. 1. Status gratiæ saltem, cum ultimum opus completur: quia tunc applicatur Indulgentia, quæ illum exigit; nam inimico Dei, quamdiu in peccato existit, nulla fit remissio etiam quoad pœnam temporalem. Quippe inimicus Dei, & reus pœnæ æternæ non est subjectum aptum, cui remittatur aliqua pœna; & nulla est promissio, nisi pro justo. Unde Indulgentia nunquam conceditur, nisi contritis & confessis, aut verè Pœnitentibus. Imò aliqui putant necesse esse, ut omnia opera in Bulla injuncta perficiantur in statu gratiæ. Sed alii communius docent sufficere, quòd benefiant animo verè Pœnitenti & sine affectu ad mortale: quia Pontifex in concessione non exigit, ut omnia opera præscripta fiant in statu gratiæ; & sine illo possunt esse utilia ad finem Indulgentiæ.

2. Omnia opera injuncta impleri debent integrè, in loco, & tempore, & ordine præscriptis: quia Indulgentia non conceditur, nisi sub hac conditione: qua proinde non impleta simpliciter nihil obtinetur. Et Indulgentia solum operatur, secundum intentionem conceden-

cedentis expressam per verba concessionis. Hinc qui opus aliquod injunctum, vel partem ejus notabilem omittit, quamvis ex ignorantia aut oblivione invincibili, vel impotentia, nihil consequitur: quia simpliciter non implet conditionem, cui adstricta est Indulgentia.

3. Ad consequendam Indulgentiam plenariam omnium peccatorum, etiam venialium, requiritur detestatio omnium illorum, & depositio affectûs ad quodlibet; nam pœna peccato debita non remittitur sine culpa: nullum autem peccatum etiam veniale remittitur quoad culpam, sine detestatione seu displicentia saltem virtuali, & depositione affectûs ad illud. Quam pauci ergo Indulgentiam plenariam integrè consequuntur?

Præter supradicta Cajet. Navar. Reginald. & alii docent ad Indulgentiam integrè consequendam requiri propositum, & sollicitudinem satisfaciendi Deo per satisfactiones congruas, & peccatis ac facultati Pœnitentis proportionatas; ita ut proportione hujus sollicitudinis tanquam dispositionis ad Indulgentiæ effectum necessariæ percipiatur major vel minor Indulgentiæ fructus. Probant Quia i. extat divinum præceptum faciendi dignos fructus Pœnitentiæ, à quo præcepto Ecclesia dispensare nequit; & Conc. Trid. sess. 6. c. 14. docet generaliter Pœnitentiam christiani lapsi, necessariò præter contritionem & Confessionem, continere satisfactionem per jejunia, eleemosynas, orationes, &c. At, inqui-

unt,

unt, valdè enervaretur, & ferè tolleretur satisfactio illa congrua, si Indulgentia plenaria plurimorum peccatorum obtineretur præcisè per opera aliqua pauca non valde gravia, ut per visitationem Ecclesiæ, triduum jeiunii, aliquam eleemosynam, & Confessionem ac Communionem. 2. Thesaurus Indulgentiarum à Christo concessus est non ad tollenda opera satisfactoria, cùm ea præceperit; aut ad fovendam negligentiam ac torporem fidelium; sed ad supplendam eorum impotentiam ac infirmitatem: aliàs, inquiunt, Indulgentia redundaret non in ædificationem, sed in destructionem, fovendo negligentiam ac torporem in satisfaciendo pro peccatis, & minueret horrorem peccati. 3. Ex Greg. VII. qui Lincolnensi Episcopi Indulgentiam petenti concessit eâ lege, ut pro viribus satisfaceret: *Absolutionem præterea peccatorum tuorum, inquit, sicut rogasti, auctoritate Principum Apostolorum Petri & Pauli fulti, tibi mittere dignum duximus: si tamen bonis operibus inherendo, commissos excessus plangendo, quantum valueris, corporis tui habitaculum Deo mundum templum exhibueris. Ut appareat, inquit Baronius hæc referens ad an. 1073. Sedis Apostolicæ Indulgentias illis communicari, qui, quantum suppetunt vires, bene operari non prætermittunt; non autem ignavis, otiosis ac negligentibus torpescantibus. De his qui ita sentiunt, sic loquitur, S. Antonin. 1. p. Tit. 10 c. 3. §. 3. Nec credunt, quòd propter has Indulgentias generales minus teneantur*

tur

tur agere Pœnitentiam in hac vita; & horum dictum satis videtur concordare æquitati, ut notat Innocentius.

Q. 4. Quenam notanda circa opera præscribi solita?

Resp. Sequentia. 1. Dum in Bulla conceditur Indulgentia *Contritis & Confessis* ad eam lucranda secundum multos Confessio non est necessaria habenti sola venialia: quia putant eam designari tantum ut medium ad gratiam & remissionem culpæ. Sed alii dissentiunt, quia tunc Confessio requiritur tanquam unum ex operibus præscriptis. Quare tutius est confiteri, idque consentaneum est praxi fidelium, præsertim tempore Jubilæi.

2. Oratio fieri debet per aliquod tempus in loco, tempore, & ex intentione designatis, Locus est ordinariè ubi est Indulgentia. Tempus est inter utrasque vespervas. Intentio est pax inter Principes Christianos, extirpatio hæresum, Exaltatio S. Matris Ecclesiæ, bonum spirituale Papæ, nisi alia addatur.

3. Modus servandi jejunium est ille, quem singulæ Provinciæ servant tali tempore in aliis jejniis.

4. Eleemosyna, si non determinetur per Bullam, fieri debet juxta Regulas prudentiæ, & dictamen internum; ita ut non detur quid minimum, spectatâ facultate dantis, nam minima non sunt in consideratione.

Q. 5.

Q. 5. *Quanam requiruntur ut Indulgentiæ
profint defunctis?*

Resp. Necessè est 1. Ut pro illis in Bulla specialiter concedantur: Indulgentiæ non profunt pluribus nec aliis, quàm exprimat concessio; & tantum valent quantum sonant. Notandè autem fidelium simpliciter in Bullis intelliguntur soli viventes, ut patet ex usu: quare quoties Indulgentiæ ad mortuos extenduntur, expressè additur *Fidelibus vivis & Defunctis*. 2. Ut Fidelis vivens omnia opera iuncta ritè perficiat ex intentione lucrandi Indulgentiam pro mortuo, sitque in statu gratiæ, saltem cum ultimum opus impletur.

TRACTATUS

DE EXTREMA UNCTIONE.

Est Sacramentum à Christo institutum ad conferendam, ægroto de vita periclitanti gratiam, ad resistendum tentationibus, ferendum patienter dolores, & peccati reliquias abstergendas, atque etiam ad corporis sanitatem, si expediat, restituendam, per Uñtionem olei benedicti, & orationem Sacerdotis.

Tom. III.

li

Q. 1.